

**Štátny tajomník
Miloš Koterec
o predsedníctve
v Rade EÚ**

**GROUND
PEPPER
2014**

MACE XVI

**Vojenské cintoríny
na Slovensku**

**SHARP
LYNX 2014**

Dukla miestom úcty

V rámci osláv 70. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly minister obrany Martin Glváč spolu s prezidentom SR Andrejom Kiskom a brigádnym generálom Jánom Il'janovským, účastníkom bojov na Dukle, odhalili 7. októbra sochu vojaka na duklianskom pamätníku.

„Takto pred rokom som si tu na Dukle dal záväzok sám sebe, že vyčlením finančné prostriedky na túto sochu. To sa podarilo a som rád, že história sa vracia a do pôvodného stavu,“ uviedol minister obrany Martin Glváč. Pôvodná socha čs. vojaka z roku 1949 bola totiž v 50. rokoch z ideologických dôvodov odstránená a zničená, pričom až teraz sa na Duklu vrátila jej kópia. „Chcem sa pokloniť chabým českým a slovenským vojakom, ktorí na tomto poli slávy padli na hranici svojej vlasti. Rovnako sa chcem pokloniť všetkým poľským, ruským či ukrajinským vojakom bez rozdielu národnosti,“ povedal vo svojom príhovore predseda vlády Robert Fico.

Minister Glváč na Dukle vyznamenal 19 priamych účastníkov protinacistického boja. Pamätné medaily udelil aj mestu Svidník a obci Kalinov, ako aj in memoriam veliteľovi 1. čs armádneho zboru armádnemu generálovi Ludvíkovi Svobodovi, ktorú prevzala jeho dcéra Zoe Klusáková-Svobodová. Zúčastnil sa aj na pietnych spomienkach pri Svobodovom pamätníku a na cintoríne vojakov Červenej armády vo Svidníku.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Pavol Vitko
šéfredaktor

Keď sme si 28. októbra pripomínali výročie vyhlásenia samostatného štátu Čechov a Slovákov, máločo tak výstižne pripomenulo dobré spolužitie našich národov aj po rozdelení Česko-Slovenska, ako nenápadná epizóda na Lešti. Na medzinárodnom cvičení Ground Pepper (viac na stranách 16 až 19) sa stretli veliteľ slovenských pozemných síl brig. gen. Ondřej Novosad a veliteľ pozemných síl Armády České republiky genmjr. Ján Gurník. Ten prvý si ako rodák spoza rieky Moravy priniesol na Slovensko v krstnom mene typický český „háčik“ nad písmenom r. A tomu druhému zostal v slovenskom krstnom mene aj v Čechách dlžeň nad písmenom a. Naša spolupráca má desiatky ďalších oblastí. Minister obrany Martin Glváč už viac razy avizoval zámer spoločnej ochrany česko-slovenského vzdušného priestoru. A Česká zbrojovka, výrobca ručných zbraní, vytvorila v tomto roku spoločný podnik s MSM Martin a v priestoroch nedávno takmer skrachovaného VOP Nováky už investovala štyri milióny eur, zamestnáva 75 ľudí a od budúceho roka ráta s dvoma stovkami.

Našu vojenskú spoluprácu v širšom ako susedskom meradle v tomto čísle OBRANY okrem už spomenutého cvičenia Ground Pepper dokumentuje aj letecké cvičenie MACE XVI (str. 22 a 23) či cvičenie vojenských policajtov Sharp Lynx (32 – 33). Ešte v širších kontextoch spolupracujeme napríklad v rámci obrannej politiky Európskej únie. Keďže v druhom polroku 2016 bude Slovensko predsedať Rade Európskej únie, o našich prípravách hovorí štátny tajomník MO SR Miloš Koterec (str. 4 a 5).

Začiatkom mesiaca sme si pripomenuli Pamiatku zosnulých. Aj preto tému novembrového vydania časopisu venujeme vojenským cintorínom na území Slovenska (6 až 13). Jeden z nich je na Dukle. Do tamojšieho areálu, kde je pochovaných 565 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru, sa vrátila socha čs. vojaka.

Ešte niečo dôležité na dôvažok. Slovenská vláda rozhodla, že pre náš rezort na budúci rok vyčlení takmer 797 miliónov eur, čo je nárast o približne 52 miliónov eur. Zároveň z rezortného rozpočtu pôjde viac na modernizáciu výzbroje, techniky, rozvoj logistiky či nákupy. Malo by to byť 150 miliónov, o celú päťinu viac ako tento rok. A to je dobrá správa.

Peknú jeseň

Na obálke: 6. októbra slávnostne odhalili zrekonštruovaný pamätník na Dukle • Foto: Milan Kapusta / TASR

4 Interview so štátnym tajomníkom MO SR Milošom Kotercom

6 TÉMA: Vojenské cintoríny, hroby a pamätníky

15 Posledná rotácia sa vrátila z ISAF

16 Cvičenie GROUND PEPPER 2014

16

21 ScanEagle letí do Česka

21

22 Medzinárodné letecké cvičenie MACE XVI.

24 Výzbroj 5. pluku špeciálneho určenia

26 Bitka pri Agincourte

31 Slovenskí vojaci zahynuli pod Dhaulágíri

32 Cvičenie mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO

36 20 rokov folklórnej speváckej skupiny Suche Karki z Prešova

36

39 Ženy bojujú proti moslimským extrémistom

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 11/2014 • Redakčná uzávierka 24. 10. 2014 • Do výroby zadané 27. 10. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Slovenská republika sa po prvý raz pripravuje na predsedníctvo v Rade Európskej únie. Úlohy, ciele a výzvy, ktoré z toho vyplývajú aj pre náš rezort, prinášame v rozhovore so štátnym tajomníkom ministerstva obrany Milošom Kotercom.

Štátny tajomník MO SR Miloš Kotercom:

Predsedníctvo v Rade EÚ z pohľadu nášho rezortu

V súvislosti s predsedníctvom Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v druhom polroku 2016 ste boli menovaní za rezort obrany do Medzirezortnej koordinačnej rady. Mohli by ste priblížiť jej zloženie a hlavné úlohy?

Medzirezortná koordinačná rada je poradný a iniciatívny orgán vlády SR pre oblasť predsedníctva SR v Rade EÚ, ktorý bol založený uznesením vlády SR č. 602/2012 z dňa 31. októbra 2012. Jej členmi sú štátni tajomníci jednotlivých ministerstiev a tzv. pozorovatelia, ktorí sú zástupcami ďalších vybraných ústredných orgánov štátnej správy. Predsedom Medzirezortnej koordinačnej rady je Peter Javorčík, štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ). Hlavnou úlohou Medzirezortnej koordinačnej rady je koordinácia a usmerňovanie všetkých ministerstiev vlády SR v procese prípravy predsedníctva SR v Rade EÚ na strategickej politickej úrovni. S cieľom koordinácie špecifických oblastí ako sú ľudské zdroje a vzdelávanie, rozpočet predsedníctva a financie, mediálna a kultúrna

prezentácia, príprava predsedníckych podujatí a obsahová príprava, zasadať medzi-rezortné pracovné skupiny (MPS). Doteraz sa uskutočnilo päť zasadnutí Medzirezortnej koordinačnej rady, na ktorých som sa pravidelne zúčastňoval.

Keďže príprava slovenského predsedníctva v Rade EÚ je na základe Rozpracovania Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012–2016 v podmienkach rezortu obrany prioritou aj nášho ministerstva, aké štrukturálne a organizačné zmeny bolo a bude potrebné uskutočniť?

V rámci kancelárie štátneho tajomníka MO SR vznikla v marci tohto roka nová organizačná zložka – Sekretariát pre predsedníctvo SR v Rade EÚ – ktorá koordinuje prípravu predsedníctva na celorezortnej úrovni. Príprava predsedníctva v našom rezorte sa začala v bezprostrednej nadväznosti na národnú úroveň v septembri 2012. Počas tých dvoch rokov sa agenda prípravy predsedníctva rieši čoraz častejšie a usilujeme sa, aby sa dostala do povedomia všetkých zamestnancov, keďže ide o celorezortný

záujem. Do dnešného dňa (17. októbra 2014 – pozn. pv) sa uskutočnilo trinásť celorezortných rokovaní, na ktorých boli zastúpené všetky zložky rezortu. Podarilo sa vytvoriť databázu štátnych zamestnancov MO SR a profesionálnych vojakov OS SR, ktorí sa podieľajú na príprave predsedníctva. Rovnako bol vytvorený zoznam podujatí, ktoré bude MO SR počas nášho predsedníctva organizovať na Slovensku a v Bruseli, na každé z nich boli vyčíslené výdavky a určený počet účastníkov. Ich umiestnenie do štátnych reprezentačných priestorov prinesie významné finančné úspory. Výjazdové rokovanie ministrov obrany členských štátov EÚ sa uskutoční v budove Slovenskej filharmónie (Reduta). Na celorezortnej úrovni sa nám rovnako podarilo v súčinnosti s relevantnými organizačnými zložkami vytvoriť program zahraničných služobných ciest pre zamestnancov MO SR a profesionálnych vojakov OS SR aby sme získali skúsenosti v Bruseli ešte pred druhým polrokom 2016, ktoré je nevyhnutnou podmienkou na plnohodnotný a efektívny výkon predsedníctva. Rovnako plánu-

jeme navýšenie počtu zamestnancov MO SR a profesionálnych vojakov OS SR na účely predsedníctva na Stálom zastúpení SR pri EÚ v Bruseli.

Do akej miery treba v súvislosti s predsedníctvom posilniť personálne zázemie, prípadne vzdelávanie našich zamestnancov?

Každý rezort sa usiluje posilniť svoj personál pre predsedníctvo v maximálnej možnej miere, no zároveň je dôležité brať do úvahy aktuálnu ekonomickú situáciu. Spomínaný Sekretariát MO SR pre predsedníctvo v Rade EÚ sme obsadili piatimi ľuďmi; samotný výkon predsedníctva však nebudú realizovať oni, ale najmä jednotlivé organizačné zložky rezortu a ich zástupcovia. Kvalitu našich ľudí má posilniť Národný program vzdelávania pre predsedníctvo SR v Rade EÚ, ktorého súčasťou je jazykové vzdelávanie, tréning negotačných schopností a fungovanie inštitúcií a rozhodovacích procesov v EÚ a ktorý je financovaný prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu. Tento program sa usilujeme využiť naplno, a to opäť nielen pre predsedníctvo, ale najmä na celkové personálne skvalitnenie rezortu, ktorého výsledky budeme môcť zbierať aj po roku 2016. Ako príklad môžem uviesť účasť na kurzoch francúzštiny, kde účastníci z nášho rezortu predstavujú približne jednu polovicu všetkých jeho účastníkov.

Pred Slovenskom bude predsedníckou krajinou Rady EÚ Holandsko a po nás Malta. Konzultuje Medzirezortná koordinačná rada plány a závery v záujme nadväznosti politiky EÚ aj s týmito krajinami?

Medzirezortná koordinačná rada je národný orgán, ktorý zabezpečuje koordináciu prípravy predsedníctva smerom do vnútra štátnej správy SR. Centrálnym koordinátorom predsedníctva SR je MZVaEZ SR, ktoré zabezpečuje z tejto pozície medzištátnu koordináciu a spoluprácu s ostatnými členskými štátmi EÚ. SR spolu s Holandskom a Maltou tvoria tzv. predsednícke Trio, ktoré existuje s cieľom udržať spoločný kurz a agendu EÚ. Týmto spôsobom jednotlivé členské štáty pred začatím predsedníctva prvého z trojice z nich pripravujú oficiálny program predsedníckeho Tria. Preto sú pre nás našimi najbližšími partnermi pri príprave a výkone nášho predsedníctva práve Holandsko a Malta. Na rezortnej úrovni sa nám podarilo nadviazať s našimi partnermi kontakt a máme s nimi naplánované stretnutia na jar 2015. Komunikácia a neformálne stretnutia ohľadom spolupráce nášho Tria však prebiehajú priebežne na národnej i rezortnej úrovni.

Aké logistické zázemie a finančné nároky bude príprava a realizácia predsedníctva znamenať pre rezort obrany?

Niektoré položky ako sú priestory, pracovné obedy a večere, občerstvenie, doprava a tlmočenie, budú zabezpečené najmä pre

rokovanie ministrov obrany členských štátov EÚ z centrálnej úrovne, teda MZVaEZ SR, no čo sa týka väčšiny rezortných podujatí, ich príprava bude na nás. Finančné náklady na predsedníctvo sú hradené najmä z medzirezortného rozpočtového programu, ale v prípade potreby je MO SR pripravené dofinancovať niektoré položky, ako napríklad špecifický kultúrny a sprievodný program našich podujatí. Na jednej strane sme si vedomí súčasných finančných obmedzení, na strane druhej bude dostatok finančných prostriedkov nevyhnutným predpokladom na kvalitnú prípravu a výkon nášho predsedníctva a prezentáciu rezortu a krajiny.

Koľko a aké podujatia politického alebo odborného charakteru bude zabezpečovať náš rezort na Slovensku?

V tejto fáze plánujeme deväť predsedníckych podujatí na Slovensku, z ktorých pôjde o jedno rokovanie ministrov obrany, ktoré bude pre náš rezort vrcholom na politickej úrovni, štyri výjazdové rokovania

Dynamický vývoj globálneho bezpečnostného prostredia v poslednom období naznačuje, že obranné témy v členských krajinách EÚ patria medzi priority politických elít.

výborov a pracovných skupín Rady EÚ, jedno rokovanie politických riaditeľov rezortov obrany členských krajín EÚ a tri odborné konferencie pre expertov. Okrem toho budú prebiehať viaceré sprievodné podujatia pod záštitou MO SR. Agendu bude určovať aktuálny vývoj vo svete i EÚ, na ktorý sa budeme usilovať reflektovať. Kvôli finančnej šetrnosti budeme koncentrovať naše podujatia do Bratislavy.

Bude náš rezort zabezpečovať aj podujatia v Bruseli?

Oficiálne formálne rokovania na ministerskej úrovni, na úrovni vysokých štátnych úradníkov a na pracovnej úrovni sa realizujú najmä v Bruseli, a to v spolupráci s inštitúciami EÚ, najmä Generálnym sekretariátom Rady EÚ a Stálym zastúpením SR pri EÚ. Táto prax odráža možnosť efektívnejšej komunikácie s partnermi a inštitúciami EÚ, ako aj zníženie nákladov na predsedníctvo.

Bude v tomto období na Slovensku aj rokovanie náčelníkov generálnych štábov krajín

EÚ, prípadne ďalšie podujatia vojenského charakteru?

Jedným z výjazdových rokovaní je rokovanie náčelníkov generálnych štábov členských krajín EÚ, ktoré bude doplnené o rokovanie ich pracovnej skupiny. Máme záujem usporiadať aj menej formálne podujatia vojenského charakteru, v súčasnosti o jednom z nich rokujeme aj s našimi partnermi v rámci predsedníckeho Tria Holandsko-Slovensko-Malta.

Aké budú politické a obsahové priority nášho štátu a rezortu obrany, kto ich bude definovať a implementovať?

Naše priority na národnej a rezortnej úrovni sú momentálne v štádiu prípravy. V polovici roka 2015 sa uskutoční zasadnutie Európskej rady k otázkam bezpečnosti a obrany, v nasledujúcom období bude treba konkretizovať naše priority a vziať do úvahy aj aktuálny vývoj medzinárodnej situácie a agendy EÚ v tejto oblasti. K obsahovej príprave sa v našom rezorte uskutočnilo niekoľko osobitných rokovaní. Naše priority sú definované prostredníctvom vnútrorezortnej diskusie, no okrem toho pozorne sledujeme Národný konvent o EÚ, ktorého pracovná skupina sa zaoberá aj prípravou predsedníctva a jeho obsahu. Implementácia priorít bude na pleciach politickej reprezentácie a v odbornej základni v MO SR, ale najmä na našich zástupcoch v Bruseli, ktorí pracujú na expertnej úrovni v pracovných skupinách a výboroch Rady EÚ na každodennej báze.

Európska únia má vysokého predstaviteľa pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, „ministra zahraničných vecí a obrany“ v jednom. Nie je to aj vzhľadom na historický vývoj vládnych štruktúr v jednotlivých krajinách EÚ, kde sú všade tieto ministerstvá samostatné, istou rezervou pri riešení problémov obrany?

Súčasná inštitucionálna a personálna usporiadanie v EÚ odráža skutočnosť, že zahraničná a bezpečnostná politika v EÚ majú osobitný status. V tejto agende zvyčajne prevažuje politický akcent a bezpečnosť je pre viaceré členské štáty veľmi citlivá téma; a aj preto je tento post, aj čo sa týka agendy, tzv. sedením na dvoch stoličkách. Má však svoje opodstatnenie, pretože zámerom je zlepšiť koordináciu práve zahraničnej politiky a bezpečnosti, respektíve obrany. Aj preto sa formálne rokovania ministrov obrany v rámci Rady EÚ konajú súbežne s rokovaním ministrov zahraničných vecí. Dynamický vývoj globálneho bezpečnostného prostredia v poslednom období však naznačuje, že obranné témy patria medzi priority politických elít v členských krajinách EÚ, čo zdôraznila aj Európskou radou o obrane na úrovni predsedov vlád a hláv štátov, ktorá sa bude konať v decembri minulého roka a opätovne sa uskutoční v júni 2015.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Vojenské cintoríny na Slovensku

● V evidencii Ministerstva vnútra SR je registrovaných celkovo 32 495 vojnových hrobov. Z toho je 23 316 vojnových hrobov z prvej svetovej vojny a 9 179 hrobov z druhej svetovej vojny. Okrem toho evidujú 923 iných pietnych symbolov, ktoré sa viažu k prvej svetovej vojne a 2 811 pietnych symbolov na pamiatku padlých v druhej svetovej vojne.

● Na území Slovenskej republiky je pochovaných 160 000 padlých vojakov. Z nich 75 206 prišlo o život v prvej svetovej vojne a viac ako 93 000 vojnových obetí je z druhej svetovej vojny.

● Na správu vojnových cintorínov je samostatný rozpočet v kapitole Ministerstva vnútra SR. V roku 2013 dosiahol výšku 240 000 eur. Z tejto sumy sa vyplácajú zákonom nárokovateľné príspevky vo výške približne 170 000 eur, pričom približne 70 000 eur sa investuje do obnovy hrobov. Z rozpočtu sa financuje aj starostlivosť o hroby slovenských vojakov v zahraničí.

● Vo vojnových hrobách z oboch svetových vojen sú na Slovensku pochovaní vojaci najmä sovietskej, nemeckej, československej, rumunskej, talianskej, srbskej, rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Podľa národností ide o Rakúšanov, Nemcov, Slovákov, Čechov, Maďarov, Srbov, Poliakov, Talianov, Rumunov, Francúzov, Židov, Ukrajincov, ale aj Turkov či občanov Veľkej Británie a USA.

Vojnový hrob
vojnovým hrobom je miesto, kde sú uložené ľudské ostatky vojnovéj obete, ako aj náhrobok, pamätník, iný pietny symbol alebo pamätné miesto, ktoré pripomínajú vojnovú udalosť (§ 2 písm. a) zákona 130/2005 Z. z. o vojnových hrobách v znení neskorších predpisov)

● Na slovenských vojnových cintorínoch sú pochovaní aj Turci a vojaci moslimského vierovyznania. Štyri hroby sú na vojenskom cintoríne v Nitre. V tomto meste je pochovaných na cintorínoch ďalších 20 tureckých vojakov. Moslimské hroby sú aj vo vojenskom cintoríne Trenčín – Zábranie. Je ich 17, nie sú však voľne prístupné, lebo cintorín, na ktorom je pochovaných celkovo 771 vojakov, sa nachádza vo vojenskom objekte muničných skladov.

● Najväčšie cintoríny z obdobia prvej svetovej vojny sa nachádzajú najmä na území severovýchodného Slovenska, kde v rokoch 1914 až 1915 prebiehali boje. Ide o napríklad o cintorín vo Veľkrope v okrese Stropkov a niektoré ďalšie v okresoch Medzilaborce, Bardejov, Humenné, Svidník. Z uvedeného obdobia sú na Slovensku aj lazaretné a zajatecké cintoríny. Hlavne na juhu západného Slovenska (Komárno, Dunajská Streda, Šamorín, Veľký Meder).

● Nemecká armáda má u nás 6 centrálnych cintorínov (Bratislava – Ružinov, Humenné, Hunkovce, Prešov, Zborov). Najväčší je vo Važci (s kapacitou pre približne 10-tisíc vojakov).

● Najvyššie položený vojenský cintorín z prvej svetovej vojny na Slovensku je na vrchu Predný Hodošík (825 m n.m.) v Národnom parku Poloniny

Cintoríny z obdobia prvej svetovej vojny na Slovensku

počet cintorínov: 1 587

počet obetí: 75 206

z toho na tzv. lazaretných cintorínoch prevažne na južnom Slovensku (Šamorín, Dunajská Streda, Veľký Meder, Bratislava...) je pochovaných 21 993 obetí

Národnosti obetí pochovaných na cintorínoch prvej svetovej vojny na území SR:

Slováci, Česi, Litovci, Lotyš, Maďari, Nemci, Rakúšan, Poliaci, Rusi, Srbi, Chorváti, Slovinci, Taliani, Turci a obeť neznámej národnosti

Vojnová obeť

vojnovou obeťou sa rozumie príslušník ozbrojených síl, vojnový zajatec alebo civilná osoba, ktorí zomreli v dôsledku vojnového udalosti od roku 1914 (tamže, písm. b)

Vojnový cintorín

podľa slovenskej legislatívy je cintorín definovaný ako vymedzený priestor, pohrebisko, na ktorom sa nespoplnení mŕtvi ukladajú do zeme. Vojnový cintorín je cintorín, kde sú pochovaní do jednotlivých alebo spoločných hrobov obeť vojen alebo zomrelí v dôsledku týchto vojen po roku 1914

Vojenské cintoríny z prvej svetovej vojny

Vojenské cintoríny z druhej svetovej vojny

Cintoríny z obdobia druhej svetovej vojny na Slovensku

počet cintorínov: 22

počet obetí: 93 000

Cintoríny Červenej armády

Bratislava, Slávin viac ako 5 000

pochovaných

Humenné 231

Michalovce, cintorín Sovietskej

armády asi 17 000

Štúrovo 834

Trebišov 286

Zvolen, cintorín Sovietskej armády

10 628

Žilina 1 790

Svidník asi 9 000

Košice 3 000

Nemecké cintoríny

Zborov 1 364 pochovaných

Humenné 196

Prešov 1 446

Hunkovce 1 918

Vážec 10 000

Bratislava 800

Rumunské cintoríny

Zvolen 10 500 pochovaných

Stará Turá 142

Trenčianska Teplá asi 15

Československý armádny zbor

Dukla

Liptovský Mikuláš Nicovô

Martin – Priekopa

Slovenské hroby

Prešov

Cintoríny

(hroby slovenských vojakov v zahraničí)

Z obdobia prvej svetovej vojny:

Francúzsko

na československom vojnovom cintoríne Neuville-LaTargette pri Arase je pochovaných 71 legionárov

Taliansko

na pohrebisku pri obci Solbiata Olona pri Miláne bolo pochovaných asi 500 vojakov československej domobrany, ktorí zomreli pri epidémiách

Ruská federácia

ako vojnové a revolučné pamiatky boli zachované 3 československé vojnové cintoríny v Čeljabinsku, Chabine a Vladivostoku. Ďalšie vojnové hroby a cintoríny: Nižnij Tagil', Nižnij Novgorod, Jekaterinbug, Krasnodar

Ukrajina

na území dnešnej Ukrajiny sa zachovali hroby, hroby a pomníky padlých česko-

slovenských legionárov v 1. svetovej vojne a v ruskej občianskej vojne v siedmich mestách: Bachmač, Cecová, Domamoryče, Jazierná, Krasnoje, Tarnopol, Volosovka

Z obdobia druhej svetovej vojny:

V druhej svetovej vojne padlo 13 263 Slovákov a Čechov, ktorí sú pochovaní v 28 krajinách sveta na 360 cintorínoch, v 6 733 spoločných vojnových hroboch, najmä na území Bieloruska, Poľska, Ruskej federácie, Talianska a Ukrajiny.

Bielorusko: 203 slovenských vojakov

Poľsko: 48 slovenských vojakov

Ruská federácia: 536 slovenských vojakov

Taliansko: odhadom 250 slovenských vojakov

Ukrajina: 386 slovenských vojakov

Ukrajina: 386 slovenských vojakov

Poznámka: počty sú neúplné, pretože stále prebieha výskum

Aj cintoríny majú svoju dušu

Cintorín je nielen oázou pokoja a spomienok, ale i unikátnym pamätným miestom, z ktorého sa dá čítať história. Osobitné postavenie patrí vojenským cintorínom. Majú jednotný charakter, spoločnú údržbu, priestorovú disciplínu, architektonický poriadok. Líšia sa veľkosťou a krajinou, v ktorej sú situované, ale sú si veľmi podobné, či už ide o vojenské cintoríny vo Francúzsku, v Nemecku, alebo u nás. Každý má však svoju vlastnú atmosféru, ktorú treba citlivo vnímať.

Najdôležitejším princípom je autorský zámer, ktorý vdýchne pohrebisku jeho vlastný život, duševno, vytvorí atmosféru. Každý z vojnových cintorínov sa stal súčasťou nášho kultúrno-historického dedičstva. Za každým z vojnových pohrebísk je osobitý príbeh ich vzniku a ďalšej existencie. Je to aj príbeh ľudí, ktorí sú na týchto cintorínoch pochovaní. Na vytváraní cintorínov pracovali aj architekti, ktorí im dali dôstojnú podobu, aby si uctili padlých vojakov. Svojou prá-

cou vtlačili cintorínom jedinečnosť, čím z nich spravili aj jedinečné kultúrno-historické pamiatky.

Starostlivosť o vojnové hroby upravujú medzinárodné zmluvy. Významným právnym medzníkom pre vojnové cintoríny z prvej svetovej vojny bola Saint-Germainská zmluva z 10. septembra 1919. V článku 171 tejto zmluvy sa zmluvné strany zaviazali k starostlivosti o hroby vojakov pochovaných na ich území. Do dôstojnej podoby mali byť upravené aj hroby

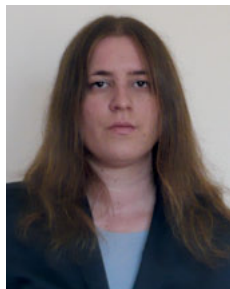
osôb zajatých počas vojny. Zmluvné strany sa zaviazali aj k vzájomnej pomoci, ktorá by viedla k identifikácii padlých obetí a odovzdávaniu všetkých informácií o neidentifikovaných obetiach. Do dnešných čias nadväzujú na túto zmluvu ďalšie medzinárodné právne akty, ktoré jednotlivé štáty implementovali do svojej legislatívy. Tieto záväzky sa týkajú aj Slovenskej republiky.

Text: Eleonóra Bujačková

Foto: archív

Úcta nie je formalita

Na Slovensku sa nachádza 32 495 vojnových hrobov, v ktorých je pochovaných približne 160-tisíc vojakov padlých v oboch svetových vojnách. O starostlivosti a stave v tejto oblasti viac prezradí Ing. Jana Kráľová z Oddelenia vnútorných vecí a memoárov, Sekcie verejnej správy MV SR.

Aký je rozdiel medzi vojnovým a vojenským cintorínom?

Z hľadiska zákona o vojnových hroboch pod pojem vojnový cintorín zahŕňame všetky obeť vojny. Teda nielen vojakov, ale aj civilné vojnové obeť. Napríklad tých, ktorí zahynuli pri bombardovaní... Vojenský cintorín je určený len pre príslušníkov armády.

Ktoré vojenské cintoríny sú najväčšie?

Medzi najväčšie z obdobia druhej svetovej vojny patria cintoríny Červenej armády vo Zvolene (je tu pochovaných vyše 10-tisíc vojakov), Michalovce (vyše 17-tisíc vojakov, ale len o približne dvoch tisícoch sú menné záznamy), Slavín v Bratislave (viac ako 5-tisíc vojakov), Štúrovo (viac ako 5-tisíc vojakov), Svidník, Trebišov, Košice, Humenné, Žilina – Bôrik. Rumunská armáda má na Slovensku najväčší cintorín vo Zvolene (viac ako 10-tisíc vojakov). Nemecká armáda má u nás 6 centrálnych cintorínov (Bratislava – Ružinov, Humenné, Hunkovce, Prešov, Zborov). Najväčší je vo Važci (približne 10-tisíc vojakov). Československá armáda má najväčšie cintoríny v Liptovskom Mikuláši, na Dukle, povstalecký cintorín Martin – Priekopa. Z obdobia prvej svetovej vojny sú to cintoríny frontové na severovýchode Slovenska, kde v rokoch 1914 – 1915 prebiehal front. Potom máme z tohto obdobia ďalší typ cintorínov. Ide o zajatecké a lazaretné. Vznikli najmä na juhu západného Slovenska. Z frontových je najväčší vo Velkrope. Zo zajateckých sú to cintoríny v Šamoríne, Dunajskej Strede (v oboch je pochovaných vyše tisíc talianskych vojakov). Z laza-

retných Bratislava – Petržalka, Banská Bystrica, Komárno (vyše 6-tisíc pochovaných), Veľký Meder, kde je pochovaných asi 5-tisíc srbských vojakov.

Evidujete aj nejaký kuriózný cintorín?

Asi málo sa vie o tom, že tu máme pochovaných Turkov. Napríklad v Nitre a v Trenčíne. Trenčiansky cintorín s tureckými hrobmi však nie je voľne prístupný, lebo sa nachádza vo vojenskom objekte. Ale pre mňa osobne sú zaujímavé aj nálezy občanov, keď pri prechádzke v lese nájdu na vojnové hroby. Ideme miesto zdokumentovať, upraví sa. Nás teší, keď zistíme, že ľudia ho udržiavajú. Poslednú pozitívnu skúsenosť máme z vojnového cintorína v Dubovej v okrese Svidník.

Aký rozdiel je medzi pomníkom, pamätníkom, hrobovým miestom?

Hrobové miesto je miesto, kde sú uložené ostatky, respektíve pozostatky vojaka, vojnové obeť. Pomník sa väčšinou viaže buď na existujúce hrobové miesto, kde je umiestnený a sú na ňom údaje o padlom, alebo môže byť pomník aj tam, kde bol hrob exhumovaný a ostatky prenesené na centrálny cintorín. Takýto príklad máme z Košíc, kde sú vojnové hroby Červenej armády. Fyzicky už tam ostatky nie sú, ale pomníky existujú a konajú sa tam spomienkové slávnosti. Pamätník je objekt, ktorý sa nemusí, ale môže viazať aj k tomu, že sú pri ňom uložené ostatky vojnových obetí, ale nemusia. Väčšinou sa budovali v obciach pre ich obyvateľov, ktorí však zahynuli na bojiskách niekde inde. Potom poznáme ešte pamätníky, ktoré boli postavené pri rôznych výročiach udalostí, bitiek...

Dostávajú obce finančný príspevok na vojnové hroby?

Dostávajú, ale musia splniť určité podmienky. A podať žiadosť. Spomínané hroby sú majetkom obce. Štát prostredníctvom ministerstva vnútra im prispieva, aby sme odľahčili finančnú náročnosť tejto starostlivosti. Jeho výška bola stanovená päťnásobkom minimálnej hodinovej mzdy na jeden hrob na jeden kalendárny rok. Je to asi 10 eur a každý si vie spočítať, že za túto sumu sa nedá plnohodnotne zabezpečiť starostlivosť o hrob počas roka. Ale je to len príspevok. Musím povedať, že sa nám zatiaľ darí v spolupráci so samosprávami, tretím sektorom a ostatnými rezortmi zabezpečovať spomínanú starostlivosť. Okrem toho je možné poskytnúť obciam na základe ich žiadosti, po vypracovaní projektu finančné prostriedky na obnovu, rekonštrukciu. Na rok máme na tieto účely doma i v zahraničí k dispozícii sumu od 70 do 100-tisíc eur.

Ktoré vojnové cintoríny už nadobudli tvár, za akú sa nemusíme hanbiť?

Jednoznačne je to cintorín z prvej svetovej vojny v Petržalke – Kopčanoch, ktorý sa podarilo veľmi verne a dôstojne rekonštruovať podľa pôvodných plánov. Dokonca vrátane zelene. Celý areál dotvára aj rekonštruovaný bunker prvorepublikového opevnenia. Ale takých príkladov je viac aj z východného Slovenska, kde sa podarilo renovovať cintoríny. Napríklad v Bodružali, ktorý sa nachádza pri krásnom drevenom kostolíku. Závisí to aj od úsilia samospráv. Máme napríklad určité problémy s legionárskym cintorínom v Nových Zámkoch. Ani niektoré ďalšie cintoríny z prvej svetovej vojny nie sú v najlepšom stave. Napríklad oba cintoríny v Trenčíne a v Trnave.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív JK

Najzvláštnejšie vo svete

Mimo zasvätených len málokto poznajú fakt, že história vojenských cintorínov sa začala písať až v 19. storočí. Pred jeho adventom totiž telá padlých v ozbrojených konfliktoch pochovávali zväčša do spoločných hrobov, ktoré nebývali osobitne označené ako vojenské. Len vojvodcom a hrdinom, ktorí sa preslávili v bitkách, sa dostalo pocty vo forme označeného vlastného hrobu.

Dokonca na začiatku prvej svetovej vojny sa tisíce mŕtvych na frontoch pochovávali spoločne, väčšinou priamo na mieste kde padli, a často bez menného zoznamu. Tých, ktorí zomreli na následky zranení (alebo infekcie) v nemocnici, pochovávali na miestnych cintorínoch, a hoci pod krížom obyčajne bola ceduľka s menom zosnulého, nie vždy sa na nej uvádzalo, že zosnulý zomrel ako vojak. Aj to je jeden z dôvodov, prečo sú navštevovanejšie vojenské cintoríny s obeťami druhej svetovej vojny než tie, na ktorých sú pochované obeť prvého celosvetového konfliktu.

Americký cintorín, Francúzsko

nad časťou pobrežia, kde došlo k vylodeniu v Normandii (Omaha Beach) a na ploche 70 hektárov je tu pochovaných 9 386 amerických vojakov, ktorí zahynuli pri bojoch v Európe v rozmedzí rokov 1941 – 1945. Jedinou výnimkou je Quentin Roosevelt, syn amerického prezidenta, ktorý bol zabitý v prvej svetovej vojne a na žiadosť rodiny bol exhumovaný z pôvodného cintorína a uložený po boku svojho brata Theodora mladšieho na

Cintorín vo francúzskom Colleville-sur-Mer založili 8. júna 1944 ako miesto odpočinku obeť druhej svetovej vojny. Stojí priamo

Slavín v novom lesku

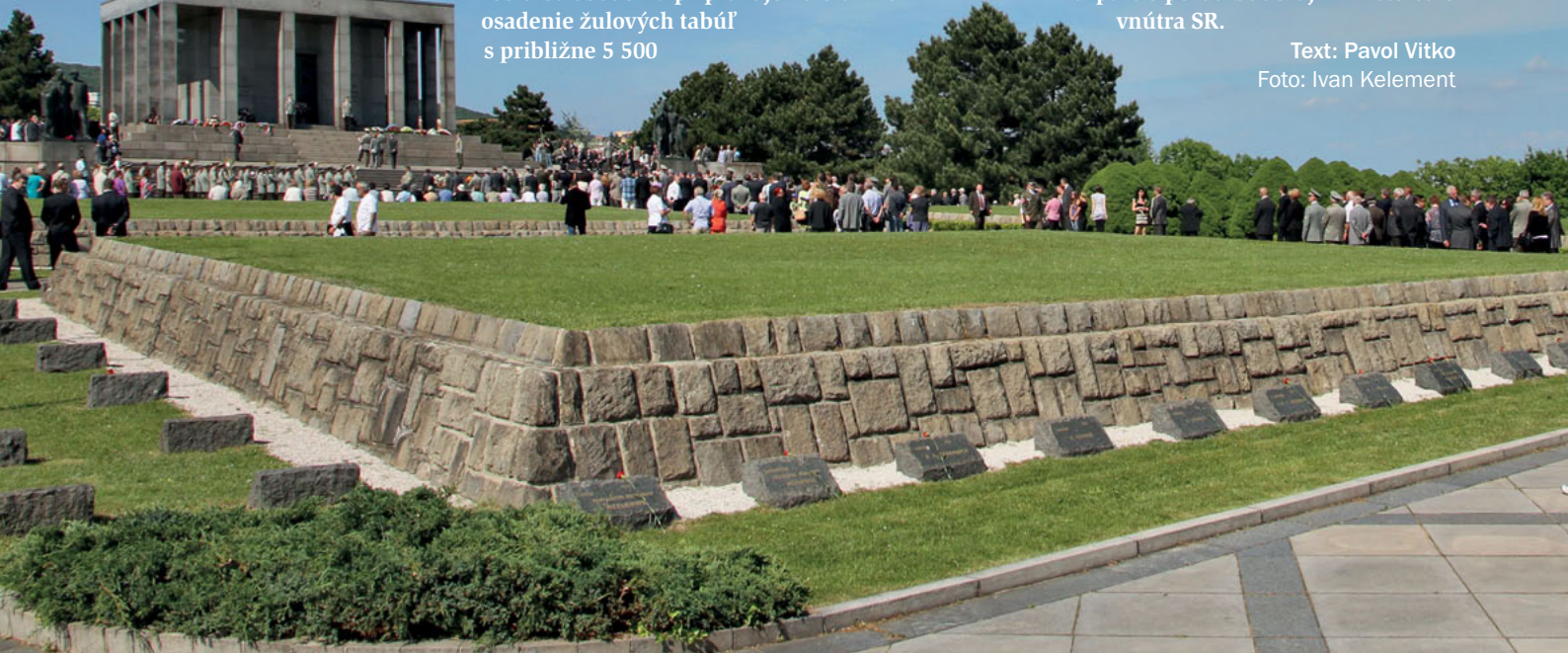
Ked' 8. mája tohto roku pri príležitosti 69. výročia oslobodenia našej vlasti minister obrany Martin Glváč s primátorom Bratislavy symbolicky zapli nové osvetlenie bratislavského Slavína (so 48 vysokovýkonnými a energeticky úspornými LED-reflektormi), bol to ďalší z krokov v rámci rekonštrukcie tejto národnej kultúrnej pamiatky postavenej v roku 1960.

„Od 1. januára 2013, keď organizácia MARIANUM – Pohrebníctvo mesta Bratislavy dostalo do správy vojenský cintorín a pamätník Slavín, sme revitalizovali najmä zeleň, ktorá bola vo veľmi zanedbanom stave,“ povedal Ing. Boris Šramko, technický námestník riaditeľa organizácie MARIANUM. V zmysle pôvodného návrhu sem boli dovezené aj stromy z krajín bývalého Sovietskeho zväzu. Napríklad jedličky a borovice zo Sibíri, či ďalšie dreviny z Ukrajiny. „V prvej fáze sme sa urýchlene venovali zabezpečeniu areálu proti zosuvom pôdy, rekonštrukcii zničených oporných múrov, či koreňmi drevín poškodeného hlavného schodiska.“ V súčasnosti sa k 70 výročiu oslobodenia pripravuje na Slavíne osadenie žulových tabúl s približne 5 500

známymi menami vojakov Červenej armády, ktorí sú tu pochovaní. „Keď sme v roku 2013 iniciovali na veľvyslanectve RF v SR pátranie po menách sovietskych vojakov, pochovaných na Slavíne, bolo ich známych len približne 2 600. V roku 2014 sme na všetkých vstupoch osadili štyri plnofarebné informatívne tabule v slovenskom jazyku a v štyroch svetových jazykoch, ktoré najmä početní turisti prijali veľmi pozitívne,“ dodal B. Šramko.

Spolu je na Slavíne pochovaných 6 587 vojakov Červenej armády. Celkové náklady na uvedenú plánovanú rekonštrukciu sú odhadované na vyše 100-tisíc eur. Ako nám potvrdili z veľvyslanectva Ruskej federácie na Slovensku, približne 70 % by mala poskytnúť práve ruská ambasáda v Bratislave. „Pripravuje sa stretnutie s administráciou mesta Bratislavy pre rozdelenie jednotlivých úloh a sfér zodpovednosti pri realizácii projektu,“ avizovali z veľvyslanectva s dôvetkom, že celá doterajšia príprava prebieha v ústretovej konštruktívnej atmosfére. Podľa predbežných informácií mesto prispeje symbolickou sumou 8-tisíc eur a participovať bude aj Ministerstvo vnútra SR.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Americkom cintoríne v Normandii. Cintorín spravuje a financuje americká vláda, preto na ňom veje americká zástava. Cintorín je populárny aj medzi filmármi: využili ho tvorcovia kultovej hororovej klasiky Omen, ale aj Steven Spielberg vo svojej snímke Zachráňte vojaka Ryana.

Arlington, USA

360 000 hrobov vojnových veteránov, hrobky neznámych vojakov a pamätník pre obete teroristického útoku na let Pan Am 103

Najväčší vojenský cintorín na svete je vo Virgínii a susedí s hlavným mestom USA. Hoci ho asi najviac preslávil hrob Johna F. Kennedyho a jeho dvoch bratov Roberta a Edwarda, je domovom viac ako

nad Lockerbie v Škótsku. Každý rok do Arlingtonu zavítajú viac ako 4 milióny návštevníkov, aby sa poklonili pamiatke zosnulých. Dlhé rady bielych náhrobných kameňov zdobiacich zelený trávnik vzbudzujú úctu a pietu. Arlington je tiež vyhľadávaným miestom filmárov.

Tyne Cot, Belgicko

Najväčší britský vojenský cintorín nenájdete vo Veľkej Británii, ale v Belgicku. Na Tyne Cot CWGC Cemetery neďaleko Passendale leží neuveriteľných 11 908 hrobov, z toho bezmála 70 % sú bezmenní vojaci. Na múre cintorína sú mená ďalších 34 927 vojakov, ktorí nemajú svoje hroby (ich pozostatky neboli identifikované) a ktorí

Dukla po dôležitých rekonštrukciách

Vojenský historický ústav (VHÚ) Bratislava venoval v poslednom období veľkú pozornosť viacerým súčastiam historického komplexu, ktorý pripomína Karpatsko-dukliansku operáciu.

Ako uviedol riaditeľ VHÚ plk. Miloslav Čaplovič, v rokoch 2010 až 2011 prebehla modernizácia expozície Vojenského historického múzea vo Svidníku, ktorá je dnes venovaná vojenským dejinám Slovenska v období rokov 1914 až 1945. „V roku 2012 sa nám podarila už naozaj nevyhnutná sanácia národnej kultúrnej pamiatky – Pamätníka čs. armádneho zboru na Dukle vrátane vojenského cintorína príslušníkov 1. čs. armádneho zboru, ktorých je tu pochovaných 565. Po celkovom zveľadení bol z pamätníka odstránený štátny znak, ktorý bol inštalovaný v roku 1964 a vrátili sme pôvodný čs. znak. Reštaurátori a pamiatkari z Levoče obnovili aj pamätník prieskumnej hliadky, ktorý je na hranici s Poľskom neďaleko vyhlídkovej veže,“

spomenul plk. Čaplovič. „Tento rok sme na Dukle zmodernizovali interiér vyhlídkovej veže, obnovili vonkajšiu fasádu na múzeu vo Svidníku, zabezpečili rekonštrukciu či nové nátery na symbolickej delostreleckej a tankovej technike v Údolí smrti. Tiež sa nám podarilo inštalovať umeleckú kópiu pôvodnej sochy na Pamätníku čs. armádneho zboru. Premiestnenie sochy nadväzuje na predošlé úsilie VHÚ, ktorého cieľom je prinavrátiť Pamätníku a vojnovému cintorínu 1. čs. armádneho zboru na Dukle pôvodnú podobu, akú mal v októbri 1949, keď bol slávnostne odhalený,“ dodal.

Vojenský historický ústav má v správe všetky spomenuté objekty a je aj správcom vojenského cintorína vojakov Červenej armády vo Svidníku, ktorých je tu

pochovaných vyše 9-tisíc. VHÚ zabezpečil osadenie drevených krížov na spoločných hrobách, výmenu vlajkoslávy, ukotvenie bronzovej sochy sovietskeho vojaka a tabúl spoločných hrobov, čistenie reliéfov, ako aj ďalšie drobné stavebné opravy oporných múrov vojnových hrobov a kamenných nádvorí. Komplexnejšia oprava pamätníka a vojnového cintorína Sovietskej armády vo Svidníku je naplánovaná na najbližšie roky. V súvislosti so starostlivosťou o vojnové hroby a pietne miesta treba dodať, že zamestnanci VHÚ vo Svidníku a v areáli Duklianskeho bojiska zabezpečujú úpravu zelených plôch v celkovej rozlohe 57 000 m².

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

padli od augusta 1917 do konca prvej svetovej vojny.

La Cambe, Francúzsko

Jedným z najčudnejších vojenských cintorínov sveta je La Cambe neďaleko Bayeux, v blízkom susedstve najväčšieho britského vojenského cintorína vo Francúzsku. V La Cambe je pochova-

ných 21 000 nemeckých vojakov pod zdanlivo bezútešnými skupinkami krížov a kamenných dosiek, o ktoré sa vždy delia dvaja padlí. Na doskách sú uvedené len mená, nie hodnosti ani príslušnosť k útvaru. Bizarnosť tohto cintorína umocňuje okrem atmosféry aj fakt, že tu bol pôvodne (až do roku 1947) ame-

rický cintorín. Po tom, čo boli pozostatky amerických vojakov exhumované a prevezené za oceán, nahradili ich telá mŕtvych nemeckých vojakov z Normandie, ktoré sem priviezli z viac ako 1 400 iných lokalít z departmentov Calvados a Orne vrátane niekoľkých dôstojníkov SS. Dnes je cintorín v opatere nemeckého Zväzu pre správu vojnových hrobov (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge), súkromnej organizácie, ktorá zamestnáva dobrovoľníkov.

Kalavrita, Grécko

Raritou nielen medzi vojenskými, ale medzi cintorínmi vôbec je ten v gréckej Kalavrite: väčšina z náhrobných kameňov nesie ako dátum smrti rovnaký deň – 13. december 1943. V tento deň nacisti v akte pomsty

Vojenské cintoríny strážia mier

Po Slovensku je roztrúsených niekoľko stoviek mnohonárodnostných vojenských cintorínov. Na východe krajiny, kde v čase prvej svetovej vojny prechádzal jediný front, je ich približne 200. Aj cintoríny, pamätníky, pamätné miesta venované obetiam druhej svetovej vojny odкрývajú našu históriu. Tieto pietne miesta treba udržiavať, aby naveky pripomínali hrôzy vojnových konfliktov. Pristavme sa pri niektorých z nich. Lebo osudy padlých vojakov i civilistov v krvavých vojnách nás nabádajú na zmierenie i ostražitosť.

Prvá svetová vojna

Z územia dnešného Slovenska bolo v rokoch 1914 – 1918 zmobilizovaných viac ako 400-tisíc vojakov. Z nich vyše 70 000 padlo na bojiskách prvej svetovej vojny. Evidujeme 1 587 vojenských cintorínov.

Najväčším pietnym miestom na Slovensku a s najväčšou pravdepodobnosťou aj na celom bývalom východnom fronte je cintorín vo **Veľkrope** pri Stropkove. V 131

hrobach nad dedinkou s 200 obyvateľmi je pochovaných 8 662 vojakov, čo je viac ako na Slavíne či vo Svidníku, kde ležia obeť druhej svetovej vojny. Cintorín má rozlohu 3 360 metrov štvorcových.

Masové vojnové pohrebisko **Bodružal** sa nachádza na existujúcom obecnom cintoríne, obsahuje 39 masových hrobov, v

ktorých je pochovaných 400 vojakov z čias prvej svetovej vojny. Na okraji pohrebiska je osadený drevený kríž – socha – negatív. Dominuje mu veľký otvor v jeho prieniku symbolizujúci spojnicu medzi svetom živých a svetom mŕtvych.

Vojenský cintorín v **Kopčanoch** (Bratislava - Petržalka) vznikol počas prvej svetovej vojny v roku 1916 ako doplnok vojenského lazaretu. Pochovaných je tu 331 vojakov deviatich identifikovaných národností – slovenskej a českej, maďarskej, rumun-

skej, rakúskej, ruskej, poľskej, nemeckej a juhoslovenskej.

Na cintoríne vojakov padlých v prvej svetovej vojne v **Becherove** našlo posledný

odpočinok v 72 hrobach 76 rakúsko-uhorských vojakov a 35 ruských vojakov. Podľa mena môžeme identifikovať len 11 rakúsko-uhorských vojakov, známe je tiež meno jedného ruského vojaka. Obnove pohrebiska sa dva roky venovali členovia KVH Beskydy a obec Becherov spoločne s dobrovoľníkmi zo Slovenska, Maďarska, Čiech a Poľska.

Vojenský cintorín **Stakčín** vo Veľkej Poľane II sa nachádza na vrchole Predného Hodošíka v masíve Kučalátá v nadmorskej výške 851 metrov. Je to najvyššie položený cintorín z prvej svetovej vojny na Slovensku. Miesto posledného odpočinku tu našlo 668 vojakov. Plocha cintorína je 3 523 m² (priemer 67 m).

V obci **Zborov** v severnej časti Nízkych Beskyd sa nachádza cintorín, ktorý vy-

budovalo rakúsko-uhorské Kriegsgräber – komando ešte počas prvej svetovej vojny. Je tu pochovaných 136 padlých vojakov, 46 vojakov je ruskej armády a 90 vojakov rakúsko-uhorskej armády.

za smrť niekoľkých nemeckých vojakov v rukách partizánov vyhladili všetkých mužských obyvateľov mestečka starších ako 12 rokov. Celkovo v masacre padlo za obeť 1 200 ľudí.

Don-Rak, Thajsko

Nielen Európa má svoje pamätníky mŕtvym zo svetových vojen. Západne od Bangkoku leží napohľad malebný cintorín, ktorý však skrýva smutné tajomstvo: pochovaných je tu bezmála 7 000 zajatcov z druhej svetovej vojny, najmä Britov, Austrálčanov a Holanďanov. Sta-

li sa obeťami krutého japonského projektu výstavby železnice, ktorý neskôr preslávila film *Most cez rieku Kwai*. Zajatci však projekt nazývali inak – *Železnica smrti*. A

právom. Zahynulo tu sedem z desiatich nasadených robotníkov, väčšinou na vyhladovanie a choleru. Historici vyrátali, že každý kilometer železnice je vykúpený 38 ľudskými obeťami.

The Boneyard, USA

Oficiálne sa toto miesto v Tucsone v štáte Arizona nazýva AMARG (Aerospace Maintenance and Regeneration Group) facility, čiže zariadenie leteckej údržbárskej a regeneračnej skupiny a v pod-

state je najväčším vojenským cintorínom na svete. Rozkladá sa na území viac ako 1 000 hektárov a nájdete na ňom zbierku 4 200 penzionovaných

Pamätník Sovietskej armády vo **Svidníku** postavili v roku 1954. Jeho pylón je vysoký 37 metrov. Pred pamätníkom je umiestnená bronzová socha sovietskeho vojaka. V hrobách je pochovaných vyše 9 000 sovietskych vojakov.

Najväčší nemecký vojenský cintorín na Slovensku je vo **Vážci**. Našlo na ňom svoj

posledný odpočinok približne 10 000 nemeckých vojakov. Hroby vojakov zdobia granitové kríže s vytesanými nápismi. Cintorín bol v roku 1999 ocenený slovenskou cenou za architektúru.

Na cintoríne v **Trenčíne – Zábraní** našlo posledné miesto svojho odpočinku dovedna 771 vojakov. Boli z územia bývalého Československa, Rumunska, Talianska, Maďarska, Ruska, Nemecka, Poľska, bývalej Juhoslávie, ale i Turecka. Práve 17 moslimských hrobov sa vymyká z celkovej dispozície cintorína. Podľa moslimských tradícií sú orientované smerom na východ a moslimovia museli byť pochovaní do 24 hodín po úmrtí.

Zmierenie nad hrobmi známych i neznámych hrdinov prvej a druhej svetovej vojny prináša silné emócie. Najmä ak si spomíname pri nich aj na hrdinov novodobých dejín ľudstva. Lebo aj dnes zomierajú na rôznych bojiskách, aby vydobyli rovnosť všetkým národom. Nevrátili sa domov, nedosnivali svoj sen.... Do dnešného dňa ich je 58.

Text: Eleonóra Bujačková, Jozef Žiak

Foto: KVH Beskydy, MV SR, archív

Druhá svetová vojna

Cintorín a pamätník **Háj Nicovô** sa nachádza na okraji Liptovského Mikuláša. Uprostred rozľahlého areálu je monumentálne schodisko. Na jeho ľavej strane sa nachádza súsošie, ktoré predstavuje prísahu na bojovú zástavu a na pravej strane je symbolika mieru a víťazstva. Odpočívajú tu viac ako 1 350 hrdinov.

Ústredný vojenský cintorín Sovietskej armády vo **Zvolene** je najväčší cintorín

sovietskych vojakov, ktorí padli v druhej svetovej vojne na území Slovenska. Je tu pochovaných 17 682 vojakov. Súčasťou je aj ústredný vojenský cintorín Rumunskej armády s pamätníkom pre viac ako 11 000 vojakov.

Na vojenskom cintoríne Červenej armády na **Hrádku v Michalovciach** je pochovaných vyše 17-tisíc vojakov. Pochovaní sú v

jednotlivých 188 hrobách, v skupinových hrobách a v 12 hrobových poliach.

Pamätník padlým vojakom Červenej armády stojí na Námestí osloboditeľov v **Košiciach**. Je príslušníkom 4. ukrajinského frontu a padlým v bojoch pri oslobodzovaní Košíc. Pochovaní sú však na Verejnom cintoríne v Košiciach spolu s ostatnými vojakmi Červenej armády. Pochovaných je ich vyše tritisíc.

Na vojenskom cintoríne v Žiline na **Bôriku** je pochovaných 1 786 sovietskych vojakov. Na cintoríne je postavený ústredný pamätník, masové hroby a hroby dôstojníkov Červenej armády..

Vojenský cintorín v **Štúrove** bol zriadený v roku 1946 a sú tam pochované pozostatky

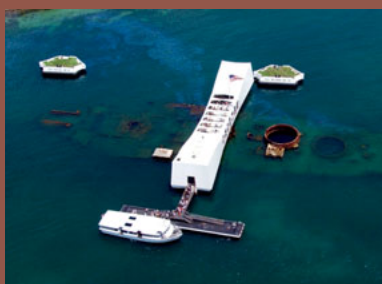

5 247 padlých vojakov Červenej armády. Dominantou cintorína je socha – pamätník smútiacej matky.

vojenských lietadiel v celkovej hodnote približne 35 miliárd dolárov. Sú medzi nimi legendárne bombardéry B-52, desiatky stíhačiek F-14 známe z filmu Top Gun, a vlastne väčšina typov strojov, na ktorých lietal americkí piloti od čias druhej svetovej vojny.

USS Arizona Memorial

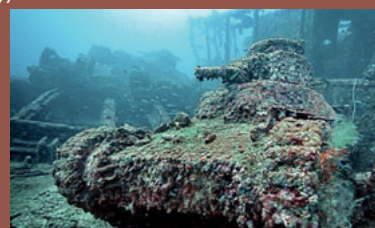
Jednou z obetí japonského útoku na Pearl Harbor sa 7. decembra 1941 po zásahu dvoma osemstokilogramovými bombami stala americká bojová loď USS Arizona s 1 102 členmi posádky. Stala sa tak masovým vojnovým hrobom, ktorý v prístave nerušene spočíva dodnes, chránený od konca druhej svetovej vojny výnimočným postavením ako národný historický pamät-

ník USS Arizona Memorial. V roku 1962 sprístupnili nad vrakom lode pamätník, ktorý každoročne navštívi viac než milión ľudí.

Lagúna Chuuk (Truk), Mikronézia

Druhá svetová vojna sa neodohrávala len na kolbištiach Európy, ale prudké boje zúril aj v Tichomorí. Dôkazom je najväčšie pohrebisko vojenských lodí na svete: v trojdňovej bitke medzi americkými a japonskými flotilami vo februári 1944 sa na tomto mieste, ktoré bolo hlavnou základňou Japonska v južnom Tichomorí, potopilo viac ako 60 japonských krížnikov, fregát, torpédoorbov a iných námorných plavidiel plus 257 japonských lietadiel. Dnes je toto miesto, ktoré si vyslúžilo prezývku „japonský Pearl Harbor“, populárnym rajom športových potápačov.

Blahoželenie generálnemu tajomníkovi

Minister obrany SR Martin Glváč 1. októbra zablahoževal bývalému nórskeho premiérovi Jensovi Stoltenbergovi, ktorý v tento deň nastúpil do úradu generálneho tajomníka Severoatlantickej aliance.

„V zodpovednom poslaní vám želim mnoho síl a úspechov pri plnení náročných úloh spojených s významnou funkciou v súčasnej zložitej medzinárodnej situácii. Verím, že sa nám spolu podarí uskutočniť zásadné rozhodnutia z Waleského summitu, ktoré pomôžu pripraviť Alianciu na zmenenú realitu a prispieť k stabilizácii bezpečnostnej situácie okolo jej hraníc,“ vyjadril sa v liste minister.

Martin Glváč sa s novým generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom stretol už v máji počas oficiálnej návštevy Nórska (na fotografii). Jens Stoltenberg nahradil po viac ako piatich rokoch vo funkcii generálneho tajomníka NATO Andersa Fogha Rasmussena.

X. literárna súťaž študentov

Minister obrany SR Martin Glváč vyhlásil 10. ročník literárnej súťaže pre študentov stredných a vysokých škôl. Príbehy, úvahy či eseje na tému 2014 – ROK VÝZNAMNÝCH HISTORICKÝCH VÝROČÍ – 70. VÝROČIE SNP A KARPATSKO-DUKLIANSKEJ OPERÁCIE, 100. VÝROČIE ZAČIATKU PRVEJ SVETOVEJ VOJNY môžu poslať do 11. novembra 2014 na e-mailovú adresu sutaz@mod.gov.sk. Víťazné práce budú hodnotené v dvoch kategóriách. Komisia z rezortu obrany vyberie najlepšie práce a tie budú v dňoch 20. až 27. novembra 2014 uverejnené na facebookovom profile MO SR. Víťazov vyberie hlasovaním verejnosť. Prvé miesta v oboch kategóriách sú spojené s prémieou 400 eur, druhé miesta 300 eur a tretie 200 eur. Príspevky v ľubovoľnom prozaickom alebo beletristickom žánri v slovenskom jazyku musia mať rozsah od 500 do 750 slov. Práce treba zasielať vo formáte .doc, docx alebo .odf spolu s údajmi (meno, priezvisko, vek, škola, telefonický kontakt). Zaslaním práce vyjadruje účastník súťaže súhlas so zverejnením príspevku bez uvedenia osobných údajov na facebookovom profile ministerstva obrany.

Nové výzvy z Trenčína

V priestoroch výstavníka EXPO Center, a. s. v Trenčíne sa od 30. 9. do 2. 10. konal tretí ročník medzinárodnej výstavy NATO EOD Demonstrations and Trials 2014. Zúčastnilo sa na nej 44 vystavovateľov zo 16 krajín. Výstava sa koná každé dva roky a jej organizátorom je Medzinárodné centrum výnimočnosti pre oblasť zneškodňovania nevybuchnutej munície (EOD COE) so sídlom v Trenčíne. Podujatie bolo platformou pre spoločnosti, výskumné a vývojové inštitúcie a výcvikové centrá na likvidáciu nevybuchnutej munície. Operačnej komunite a odborníkom zo zbrojárskeho a obranného priemyslu prinieslo aj najnovšie technologické riešenia v oblasti detekcie a zneškodňovania. Trenčianska výstava podporovaná Divíziou NATO pre nové bezpečnostné hrozby a jej sprievodné akcie, medzi ktorými boli mnohé odborné semináre a konferencie, je príkladom mnohonárodnej spolupráce pri zvyšovaní interoperability.

Pomoc v boji proti ISIS

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky ponúkne pomoc v rámci medzinárodnej koalície v boji proti Islamskému štátu. „Pôjde o muníciu, humanitárnu pomoc a možnosť výcviku v oblasti odminovania,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. Kurzy budú môcť prislušníci ozbrojených síl Iraku absolvovať v trenčianskom centre EOD. Podmienky odovzdania pomoci budú dohodnuté v zmysle medzinárodného práva. Táto pomoc však negatívne neovplyvní výcvik našich vojakov. V minulom roku 14 prislušnikov Irackej armády absolvovalo v trenčianskom Centre výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných prostriedkov špecializovaný kurz na rozšírenie vedomostí a odbornej pripravenosti v oblasti teórie, detekcie, identifikácie a neutralizácie podomácky vyrobených nástražných výbušných systémov.

Úcta letcom RAF

Pri príležitosti 70. výročia zostrelenia posádky lietadla Britských kráľovských vzdušných síl Wellington (MF 458-A) zo 40. letky RAF sa 2. septembra v Čunove uskutočnila pietna spomienka. Zúčastnili sa na nej náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim, veľvyslanec Veľkej Británie Andy Garth, britský vojenský pridelenec plukovník Andrew Sheppard, predstavitelia rezortu obrany, vojenský pridelenec a príbuzní päťčlennej posádky. Nový veľvyslanec Veľkej Británie Andy Garth vyslovil poďakovanie slovenskému rezortu obrany za dôstojný priebeh pietnej spomienky, ktorej atmosféru dotvorila Čestná stráž OS SR, vojenská hudba a prelet lietadla L 410 slovenských vzdušných síl.

Konferencia vojenských polícii

V Berlíne sa v dňoch 23. až 25. septembra konala výročná konferencia najvyšších predstaviteľov vojenských polícii NATO Military Police Chiefs Conference (MPCC) s cieľom zhodnotiť činnosť za posledný rok a zostaviť plán ďalšej práce. Zúčastnilo sa na nej 47 predstaviteľov vojenských polícii z 27 členských krajín NATO, Píp a 15 prislušnikov vojenských polícii pôsobiacich v štruktúrach NATO. Slovensko zastupoval riaditeľ Vojenskej polície plk. Milan Hamar s vedúcim oddelenia výcviku Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek kpt. Pavlom Sálusom. Na konferencii prezentovali činnosť medzinárodného práporu vojenskej polície (MNMPBAT) i zámer vytvoriť brigádne zoskupenie. Veľký pokrok nastal v tvorbe a schvaľovaní doktrín pre činnosť vojenskej polície v medzinárodnom prostredí. Na záver konferencie veliteľ kanadskej vojenskej polície a predseda MPCC plukovník Timothy Grubb vyjadril vďaka všetkým, ktorí sa podieľali na rozvoji medzinárodného spoločenstva vojenskej polície počas jeho trojročného predsedníctva.

Martin Glváč:

Ďakujem každému vojakovi

Pôsobenie slovenských vojakov v operácii ISAF v Afganistane presiahlo vojenský rozmer. Príslušníci Ozbrojených síl SR vykonali pre ľudí v Afganistane veľa užitočného, čo im dnes uľahčuje život, robí ho bezpečnejším a dáva nádej na lepšiu budúcnosť. Uviedol to minister obrany Martin Glváč v Topolčanoch 7. októbra počas slávnostného nástupu po návrate poslednej 22. rotácie slovenských vojakov z operácie ISAF. „Ďakujem každému vojakovi za jeho prácu v operácii ISAF, ktorá sa po 10 rokoch končí,“ povedal. Slovenskí vojaci podľa neho v každej rotácii odviedli obrovský kus kvalitnej práce a prezentovali Slovensko na najlepšej úrovni: „Vďaka vám sú dnes Slovensko a slovenskí vojaci synonymom spoľahlivosti, profesionality a dôvery.“

V operácii ISAF sa vystriedalo približne 3 600 vojakov v rôznych vojenských špecializáciách vrátane takmer dvadsiatich žien. „Vo vašich rukách nebola len bezpečnosť afganského civilného obyvateľstva, ale aj vás a vašich kolegov z rôznych krajín. Tí sa vždy mohli spoľahnúť na Slovákov v strážnych jednotkách,“ pripomenul minister. Zdôraznil, že dnes nikto nedokáže spočítať, koľko životov slovenskí vojaci zachránili. Nespočetné kilometre afganskej zeme, ktoré odmiňovali, umožnili rekonštrukciu a výstavbu dôležitej infraštruktúry: „Slovenskí ženisti zanechali nezmazateľnú stopu nielen na letisku v Kábule, Kandaháre, Bagrame. Napríklad postavením Sobotnej školy pre deti v Kandaháre im otvorili bránu k lepšej budúcnosti.“

Minister ocenil, že všetci z poslednej rotácie sa vrátili domov k svojim rodinám a zdôraznil, že v pamäti navždy zostanú traja slovenskí vojaci, ktorí v roku 2013 v Afganistane zahynuli. Potvrdil, že rezort obrany sa bude uchádzať o mandát v Národnej rade SR aj pre ďalších vojakov, ktorí by v Afganistane mali pôsobiť v novej výcvikovej misii. Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Milan

Maxim potvrdil, že vojaci zužitkujú skúsenosti z Afganistanu aj doma na Slovensku: „Naši vojaci plnili množstvo rôznych úloh, odmiňovali vyše 2 milióny štvorcových metrov plôch a mesačne skontrolovali približne 20 000 áut na vstupných bránach na základňu KAF.“ Doplnil, že v Afganistane ešte zostáva takmer 60 slovenských vojakov, ktorí plnia úlohy súvisiace s ukončením nášho pôsobenia.

Foto: Michal Psota

Na Lešti naostro

Vo výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť a vo VVP Kamenica nad Cirochou sa od 13. do 22. októbra uskutočnilo medzinárodné cvičenie Ground Pepper 2014. Bolo to najväčšie cvičenie v tomto roku na území Slovenska a zúčastnili sa na ňom vojaci piatich armád. Príslušníci ozbrojených síl Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska a USA pôsobili v rámci 22. mnohonárodného účelového zoskupenia síl (MNTF).

Zoskupeniu velil veliteľ michalovského mechanizovaného práporu podplukovník Ľubomír Rapco. Keďže sa v ňom zišli vojaci piatich armád NATO, od začiatku venoval zvýšenú pozornosť zladeniu národných jednotiek do jedného celku. „Bez neho by sme len veľmi ťažko mohli úspešne splniť všetky úlohy. Zosúladenie bolo časovo dosť náročné. Bol by som rádšej, keby zahraničné jednotky prišli skôr, aby sme na túto fázu cvičenia mali viac času“, pripomínal v priebehu cvičenia podplukovník Rapco.

Američania na BVP

V rámci cvičenia boli vytvorené mnohonárodné jednotky. Jednou z nich bola aj 2. mechanizovaná rota michalovského práporu. Veliteľovi rotý kapitánovi Jozefovi Durkotovi k trom jeho čatám pribudla aj jedna americká. Bola zložená z príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana. Podľa neho to bola dobrá skúsenosť pre obe strany. „Spočiatku som sa obával, ako zapadnú do rot. Ako si zvyknú na naše bojové vozidlá. Musím vyzdvihnúť ich vysokú odbornosť, snažia sa plniť všetky úlohy čo najlepšie. Bolo cítiť, že väčšina z nich má bohaté medzi-

národné skúsenosti. Veľmi rýchlo zvládli naše výcvikové aktivity a počas cvičenia boli plnohodnotnou súčasťou rot,“ spokojne konštatuje veliteľ rot. Veliteľ americkej čaty nadporučík Ryan Ooley pripomenul, že si na vlastné prekvapenie rýchlo privykli na bojové vozidlá pechoty. Oceňuje aj ich priechodnosť v ťažkom teréne.

„V každom vozidle bol slovenský vodič a strelec-operátor a zvyšok naši vojaci. Podarilo sa nám vytvoriť navzájom funkčný kolektív a plniť spoločne so slovenskými vojakmi všetky úlohy rot. Veľmi sa nám páčili aj možnosti, ktoré poskytuje Lešť na výcvik vojakov,“ poznamenáva veliteľ americkej čaty. Veliaci poddůstojník rotý nadrotmajster Rastislav Barkasi dodáva, že

spolupráca s Američanmi bola pre príslušníkov michalovskej roty (ktorých väčšina má skúsenosti najmä z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane) aj veľmi dobrou školou v používaní anglického jazyka.

Medzitým rota začala vyčistiť operáciu v zastavanej oblasti. Bojové vozidlá tam prenikli a paľbou svojich zbraní a zadymovacími prostriedkami pomáhali spoločnému výsadku slovenských a amerických vojakov. Ich prvoradou úlohou bolo dobyť objekt číslo jeden. Práve jeho rýchle obsadenie bolo dôležité pre úspech celej operácie. Po ovládnutí budovy sa stala oporným bodom roty. Z neho vyrážali na obsadenie ďalších objektov podľa poradia dôležitosti. Nadrotmajster Barkasi sleduje činnosť vojakov a pripomína, že pri obsadzovaní budovy treba postupovať rýchlo, no dôsledne. „Treba vyčistiť všetky miestnosti, na nič nezabudnúť, lebo by sa nám to mohlo neskôr vypomstiť. Najzložitejšie sú v budovách schodiská, ale aj úzke chodby, kde sa nachádza množstvo dverí. Pri ovládnutí schodiska musíme venovať pozornosť pokrytiu všetkých uhlov. Jeden tím to nezvládne. Na ovládnutie schodiska treba sústrediť úsilie dvoch až troch tímov. Okrem iného musia byť pripravení aj na to, že práve tam môže nepriateľ použiť granáty.“ Spokojne počúva. Z budovy sa ešte nejaký čas ozýva strelba. No postupne slabne. Odpor protivníka bol zlomený.

Bučovice v útoku na Oslo

V rovnakom čase útočila na zastavaný priestor s kódovým pomenovaním Oslo zo severného smeru aj česká rota 74. ľahkého motorizovaného práporu z Bučovic, vyzbrojená ľahkými terénnymi vozidlami Iveco. Veliteľ roty kapitán Karel Zetocha pozoroval činnosť svojich vojakov počas operácie. Svoj postup koordinoval so slovenskou rotou. Vedúci práporčík nadrotmajster Tomáš Karásek pripomína, že vyše 70 percent vojakov z Bučovic má medzinárodné skúsenosti, najmä z Balkánu a Afganistanu.

„V spolupráci so slovenskými a americkými vojakmi sa nám nakoniec podarilo splniť úlohu a ovládnuť určený zastavaný priestor. Aj keď v niektorých objektoch sa protivník urputne bránil a zdolali sme ho až po opakovanom útoku. Ukázalo sa, že sme schopní spoločne plniť úlohy v prípade potreby pri ochrane teritória členských krajín NATO,“ spokojne konštatuje vedúci práporčík.

Slovenskí, americkí a českí vojaci sa mohli pri ovládnutí zastavaného priestoru spoľahnúť na maďarský EOD tím. Vedúci pyrotechnik nadrotmajster Henrik Kiss so svojimi kolegami z 1. EOD bojového lodného regimentu z Budapešti, ako znie celý názov jednotky, úspešne zlikvidovali počas útočnej operácie všetky nástrahy, ktoré bránili v postupe slovenských, amerických a českých vojakov. Najmä vďaka ich vysokej odbornosti nedošlo pri prípadných výbuchoch nástražných výbušných systémov k stratám. Maďarský EOD tím, ktorý má skúsenosti z pôsobenia v Bosne a Hercegovine i v Afganistane, využíval pri svojej práci dva druhy robotov. Menší sa podľa nadrotmajstra Henrika Kissa používa pri prehľadávaní budov, ale aj dopravných prostriedkov. Väčší má dobrú priechodnosť aj v náročnejšom teréne. Navyše dokáže

manipulovať aj s 30-kilogramovou výbušninou a odniesť ju na bezpečné miesto. Oba roboty ovládala operátorka čatárka Alexandra Csoma.

Rosomaky v slovenskejrote

Ďalšou slovenskou jednotkou, ktorá mala vo svojej zostave počas cvičenia zaradenú zahraničnú čatu, bola michalovská 2. mechanizovaná rota. „Je to pre mňa nová skúsenosť, dostať do podriadenosti cudziu čatu. Lebo doposiaľ som mal opačné skúsenosti, že som bol so svojou jednotkou v zahraničí podriadený ja. Spolupráca je veľmi dobrá. Poľská veliteľka čaty má bohaté skúsenosti z Afganistanu. Rovnako jej vojaci,“ poznamenáva kapitán Novotný. Rota plní úlohy s dvoma typmi vozidiel. Slováci na pásových BVP, Poliaci na kolesových Rosomakoch. Ani to podľa veliteľa roty nepredstavuje veľký problém. Aj preto, že Rosomaky majú veľmi dobrú priechodnosť v teréne. Aj keď je pravda, že vo veľmi sťažených podmienkach (silne rozbahnenom teréne) sa im zabávajú kolesá, lebo predsa len pásy sú pásy... Inak je Rosomak veľmi dobré vozidlo. Poskytuje svojej osádke potrebný komfort i ochranu. „Aj preto dokážeme ako rota veľmi dobre spolu pôsobiť a plniť všetky stanovené úlohy,“ zdôrazňuje kapitán Anton Novotný. Slovenskí a poľskí vojaci roty v priebehu cvičenia pôsobili ako rezerva veliteľa účelového zoskupenia, neskôr jej časť ako jednotka rýchleho nasadenia, a sú pripravení plniť úlohy na vyžiadanie CIMIC a pri prípadnej evakuácii osôb zo zastavaných oblastí a ich odsunu do zberných táborov. Okrem toho aj viesť protiútok.

Podľa veliaceho poddôstojníka roty nadrotmajstra Adriána Macka spolupráca je obojstranne výhodná pre slovenských i poľských vojakov. Navzájom si odovzdávajú skúsenosti, ktoré získali doma i pri zahraničných operáciách. Najmä v operácii ISAF v Afganistane. Mimochodom, poľská veliteľka čaty nadporučík Justyna Boryca pri plnení úloh v Afganistane na vlastnej koži zažila výbuch nástražného výbušného systému...

Ground Pepper v číslach

Na cvičení sa celkovo zúčastnilo približne 1 300 profesionálnych vojakov (839 vojakov piatich armád priamo cvičilo) s viac ako 300 kusmi techniky. Z toho bolo 30 kusov pásovej (tanky T-72, BVP-1, OT), kolesová technika (Iveco, Rosomak, Aligator, Land Rover, Aktis, Tatra, Tatrapan, samohybná kanónová húfnica Zuzana...). Polovica cvičiacich vojakov bola zo Slovenska, 271 z Čiech (príslušníci ľahkých motorizovaných práporov z Bučovic a Jindřichovho Hradca, 53. pluku prieskumu a elektronického boja, 103. centra CIMIC/PSYOPS, čaty delostreleckého prieskumu, 601. skupiny špeciálnych operácií Prostějov a príslušníci velenia a štábu). Poľsko zastupovala mechanizovaná čata na kolesových obrnených transportéroch Rosomak a opravárenské družstvo (spolu 42 vojakov) 11. divízie obrnenej kavalérie, Maďarsko 1. EOD tím bojového lodného regimentsu z Budapešti (11 vojakov) a USA čata ľahkej pechoty Národnej gardy štátu Indiana a príslušníci štábu (dovedna 38 vojakov). Slovensko zastupovali najmä príslušníci michalovského mechanizovaného práporu, trebišovského zmiešaného práporu, michalovského samohybného delostreleckého oddielu a ďalších súčastí prešovskej mechanizovanej brigády, ako aj brigády bojového zabezpečenia pozemných síl, žilinského 5. pluku špeciálneho určenia, čaty Vojenskej polície a ďalších útvarov a zariadení ozbrojených síl.

Zuzana a tanky v útoku

V rozhodujúcej fáze cvičenia, ktorú si so záujmom pozreli aj hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR prezident Andrej Kiska, minister obrany Martin Glváč a náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim, paľbou svojich zbraní ničili nepriateľa aj príslušníci palebnej čaty michalovského samohybného delostreleckého oddielu pod velením zástupcu veliteľa palebnej batérie 155 mm samohybnej kanónovej húfnice Zuzana vz. 2000 poručíka Richarda Lišku. Veliteľ palebnej čaty poručík Tomáš Quecke približuje ich úlohu: „Vo vyčkávacom postavení si pripravujeme techniku na plnenie palebných úloh a zamaskujeme delá. Po vydaní úlohy informáciu prenesie výpočtové družstvo na palebnú čatu. Po zadaní signálu opúšťame vyčkávacie postavenie. Zaujímame palebné postavenie. Jednotlivé delá dostanú prvky na cieľ, na ich základe nasmerujú a plnia palebnú úlohu.“

Cvičenie Ground Pepper 2014 okrem iného znamenalo aj veľký návrat tankistov na Lešti. Veliteľ tankovej čaty trebišovského zmiešaného práporu poručík Jaroslav Babik pripomína, že pre neho osobne je to

premiéra v našom najväčšom výcvikovom priestore. „Našou úlohou je viesť paľbu z obranného priestoru, ktorý sme zaujali spoločne s českou motorizovanou rotou z Jindřichovho Hradca. Neskôr z neho vedieme protiútok. Pre nás je to vyvrcholenie tohtoročného výcviku, dôkladne sme sa naň pripravovali. Je to víťaná príležitosť získať nové skúsenosti aj z medzinárodného prostredia, zo súčinnosti s mechanizovanými jednotkami. Tankové osádky sa

precvičia vo svojich činnostiach,“ hovorí veliteľ čaty.

Podľa neho je to veľká škola. V čate má síce skúsených vojakov, ale mnohí z ich neplnili úlohy na Lešti už roky. Najskúsenejší veliteľ tanku rotmajster Dávid Koma pripomína, že na Lešti už nebol štyri roky. „Je to výborná príležitosť pre vodičov tankov, veliteľov i strelcov. Práve tu môžeme rozvíjať všetky spôsobilosti čaty, lebo VVP Kamenica nad Cirochou má predsa len podstatne

menší priestor a vodiči či velitelia tankov ho dôverne poznajú.“

Vodič tanku veliteľa čaty desiatnik Zdenek Malejčík bol na Lešti naposledy pred šiestimi rokmi, keď tu absolvoval brody tankov. Aj na základe tohtoročných skúseností hovorí, že terén na Lešti poriadne preverí jazdecké umenie každého vodiča. Najmä po dažďoch, ale zabráť im dá aj prach, ktorý sťažuje orientáciu.

Za inšpirujúcu skúsenosť považuje súčinnosť so slovenskou tankovou čatou aj veliteľ motorizovanej rotý českej armády z Jindřichovho Hradca kapitán Radim Pejčoch. Jeho vedúci praporčík nadrotmajster David Šaloun konštatuje, že každá spolupráca s armádami iných krajín NATO je pre nich obohatenie a nová skúsenosť. „Máme tu pomerne dosť nových vojakov. Zhruba jednu tretinu, ktorí nastúpili k útvaru v tomto roku. A pre nich je to veľká škola. Ja osobne som naposledy spoločne pôsobil so slovenskými vojakmi v Kosove. Ale to už je takmer desať rokov.“

Udržali suverenitu

Zástupca veliteľa žilinského 5. pluku špeciálneho určenia podplukovník Karol Lipka hovorí, že na cvičení jeho vyčlenení príslušníci uskutočňujú spoločné operácie s českými kolegami zo 601. skupiny špeciálnych síl Armády Českej republiky z Prostějova. Cvičenie je podľa neho pre pluk veľkým prínosom. Okrem iného si precvičili v súčinnosti s českými kolegami a ďalšími zložkami ozbrojených síl riešenie mnohých situácií. Napríklad aj zastavenie vozidla s kuriérom, ktorý prenáša informácie medzi povstaleckými skupinami v oblasti. Pri tejto akcii využili aj vrtuľníky. Likvidovali nepriateľa v objekte, vyslobodzovali zajatých rukojemníkov a plnili mnohé ďalšie úlohy. Hlavnou témou cvičenia bolo: Mnohonárodné účelové zoskupenie v spoločnej operácii NATO na udržanie bezpečnosti a ochranu územnej celistvosti krajín NATO v rámci článku 5 Washingtonskej zmluvy. A z tohto pohľadu riadiaci cvičenia, ktorým bol veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník Martin Michalko (jeho zástupcom za českú stranu bol plukovník Robert Bielený) vyjadril s jeho priebehom a plnením úloh vojakmi piatich armád NATO spokojnosť.

„Precvičilo taktickú činnosť veliteľstva a štábu MNTF a jeho spôsobilosť plniť úlohy spojené so zachovaním integrity územia aliančných štátov. Zdokonalilo ich schopnosť pôsobiť v medzinárodnom prostredí, spracúvať bojové dokumenty a komunikovať v anglickom jazyku. Precvičilo veliteľov a štáb vo velení podriadeným prvkom bojovej zostavy. A nie v poslednom rade preverilo spôsobilosť integrovať bojovú podporu letectva, delostrelectva, ženijného a policajného zabezpečenia do plnenia úloh operácie,“ hodnotí plukovník Michalko.

Musíme spoločne cvičiť

V súvislosti s cvičením Ground Pepper 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko pripomína, že je vyvrcholením výcvikového úsilia našich ozbrojených síl v tomto roku. Podobne ako ďalšie neočakávané cvičenia reaguje na meniace sa bezpečnostné prostredie.

Podľa neho jednoznačne potrebujeme neustále zvyšovať úroveň pripravenosti slovenských ozbrojených síl. Výhodou je, že Slovensko je v systéme kolektívnej bezpečnosti. Naša obrana je úzko prepojená s obranou iných, najmä susedných členských krajín NATO (teda V-4). Okrem iného to znamená, že by sme sa nikdy skutočnému vojenskému ohrozeniu nebránili samy, ale spoločne s partnermi z NATO.

„Cieľom cvičenia bolo preveriť vedenie spoločných operácií na najnižšej taktickej úrovni použitím rôznych druhov síl (pozemné, vzdušné, špeciálne...), ich spoluprácu, koordináciu. Aj spolupôsobenie príslušníkov jednotlivých armád. Pretože máme niektoré odlišnosti v taktike, líšime sa vojenskou technikou, čiastočne výzbrojou. Čo je však dôležité, máme spoločnú doktrínu. Interoperabilní musia byť nielen najvyšší velitelia a štáby, ale aj najnižší velitelia a radoví vojaci. Nie je to maličkosť. Nemôžeme si dovoliť, aby sa vojaci stretli až pri priamom vojenskom ohrození. To je neskoro. Ak máme spolu bojovať, musíme aj spolu cvičiť. Spolu žiť, rozumieť jeden druhému. A to nielen po odbornej, ale aj ľudskej stránke. Lebo Aliancia je predovšetkým o ľuďoch, vojakoch našich krajín. Práve oni musia byť ochotní a schopní položiť aj životy pri obrane. Musia sa navzájom podporovať, synchronizovať priamo na bojisku. Cvičenie Ground Pepper ukázalo, že úspech sa nedostaví bez vzájom-

nej, úzkej synchronizácie v priestore a v čase bez prísneho zladenia taktických prístupov na najnižšom stupni. Lebo konflikty dneška sú veľmi dynamické, je to nielen pôsobenie regulárnych ozbrojených síl navzájom proti sebe pri vysokej dynamike. Keď mám v tom boji palebnú či leteckú podporu z inej krajiny, tak musí byť taká súčinnosť nacvičená. Nedá sa to robiť až priamo na mieste, na poslednú chvíľu či dokonca počas boja. Práve od tohto môže závisieť úspech Aliancie v konkrétnom priestore nasadenia,“ zdôrazňuje generál Macko.

Ground Pepper zasiahlo podľa neho celé spektrum činností. Viedla sa obrana, protiofenzíva, využívali sa spravodajské informácie, používali špeciálne sily, CIMIC, ale cvičiaci uskutočňovali aj evakuáciu civilného obyvateľstva. Krajiny Vyšehradskej štvorky sa dohodli na pravidelnom organizovaní takých cvičení. Veď spoločne budujeme bojovú skupinu Európskej únie, ktorú by sme v priebehu budúceho roka mali certifikovať a v roku 2016 by mala byť v pohotovosti na nasadenie. „Efektívna spoločná obrana členských štátov NATO vyžaduje spoločný výcvik. Ale aj národné výcviky musia byť dostatočne intenzívne. Lebo len ťažko sa budeme môcť zladovať s inými koalíčnymi armádami, keď nemáme zladenú činnosť vlastných jednotiek a nemajú požadovaný výcvik,“ konštatuje generálmajor Macko.

Text a foto: Jozef Žiak

USA prevzali kontrolu

Americké námorné sily prevzali kontrolu nad novou raketovou základňou na juhu Rumunska – jednou z dvoch európskych pozemných základní, na ktorých budú umiestnené strely protiraketového štítu NATO. Základňa v juhorumunskom Deveselu by mala byť uvedená do prevádzky na budúci rok v rámci protiraketového obranného systému Severoatlantickej aliance, voči ktorému ostro vystupuje Rusko. Základňa je kľúčovým prvkom v pláne amerického prezidenta Baracka Obamu na postupné rozmiestnenie protiraketového obranného štítu v Európe. Ďalšia raketová základňa by mala byť uvedená do prevádzky do roku 2018 v Poľsku.

Foto: US Navy

Rusko prezbrojuje Krym

Ruská armáda sa na anektovanom ukrajinskom Kryme chystá modernizovať a opäť uviesť do prevádzky radar, ktorý za sovietskych čias slúžil na výstrahu pred raketovými útokmi. Oznámil to veliteľ ruskej protivzdušnej a vesmírnej obrany generálporučík Alexandr Golovko. „Rádiolokačná stanica Dneper v Sevastopole bude spustená po modernizácii a uvedená do bojovej pohotovosti v roku 2016,“ povedal. V krymskom prístave Sevastopol má svoju hlavnú základňu ruská Čiernomorská flotila. Spomenutý radar, v kóde NATO Hen House (Kurník), postavili za sovietskych čias. Neskôr si ho od Ukrajiny prenajali Rusi, ale v posledných rokoch bola stanica opustená. Podľa generála by už od 1. decembra malo v krymskom meste Jevpatorija začať prevádzku stredisko riadenia vojenských družíc, pôvodne vybudované na začiatku 60. rokov a s obrovským rádioteleskopom, ktorý patrí medzi najväčšie na svete. Toto zariadenie Ukrajinci podľa ruského generála po rozpade Sovietskeho zväzu nevyužívali ani nemodernizovali. Stredisko má byť podriadené hlavnému centru v Krasnoznamensku pri Moskve. Na rozvoj Čiernomorskej flotily má byť do roku 2020 vynaložených vyše 86 miliárd rubľov (vyše 1,7 miliardy eur).

Foto: TASR

Moderné rakety pre Poľsko

Ministerstvo zahraničných vecí USA schválilo predaj 40 rakiet vzduch-zem typu JASSM Poľsku. Moderné rakety s doletom 370 km sú určené na posilnenie obranných schopností strojov poľského letectva typu F-16. Ide o položku z kategórie moderných strategických zbraní, ktorých export z USA musí schváliť vláda i Kongres. Rakety má vo výzbroji iba niekoľko krajín a schválenie ich predaja Poľsku je diplomatický úspech Varšavy. Fínsko čakalo na podobný krok americkej strany osem rokov. Dohoda o predaji rakiet vrátane nového softvéru pre lietadlá F-16, výcviku a logistickej podpory, má hodnotu 500 miliónov dolárov (396 miliónov eur).

Rusko dobehlo USA

Rusko dohnalo Spojené štáty v počte nosičov strategických jadrových zbraní a v počte jadrových hlavíc na rozmiestnených nosičoch. O “jadrovú paritu” usiloval Sovietsky zväz pri súperení s USA počas studenej vojny. Po páde komunizmu a rozpade ZSSR došli vojakom peniaze a Rusko až donedávna muselo starnúce rakety, bombardéry a ponorky odpisovať rýchlejšie, než ich stačilo nahrádzať. K rovnováhe síl prispelo, že ruské námorníctvo začalo do flotily zaraďovať nové jadrové ponorky s väčším počtom rakiet s väčším počtom jadrových hlavíc. Na súši prichádzajú do výzbroje nové medzikontinentálne rakety Yars. Majú tri jadrové hlavice namiesto jednej na raketách Topol.

Prímerie postrážia drony

Nemecko a Francúzsko ponúkli, že na monitorovanie prímeria na východnej Ukrajine dodajú bezpilotné lietadlá a vojenský personál. Nemci môžu poslať dva neozbrojené drony spolu s personálom a ozbrojeným sprievodom. Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe plánuje zaradiť do pozorovacej misie na východe Ukrajiny štyri ďalšie rakúske bezpilotné lietadlá. Ukrajinský prezident Petro Porošenko uviedol, že je potrebných najmenej 29 bezpilotných lietadiel, aby monitorovanie na východe Ukrajiny bolo efektívne.

Španieli pošlú vojakov do Iraku

Španielsky minister obrany Pedro Morenés 10. októbra oznámil, že vláda v Madride plánuje vyslať do Iraku 300 vojakov, ktorí by pomohli pri výcviku tamjšej armády na boj s militantmi z Islamského štátu. Vojaci budú tvoriť súčasť Američanmi vedenej koalície, ktorá bojuje proti Islamskému štátu. Morenés zdôraznil, že nebudú vyslaní do bojových akcií, hoci stať sa môže čokoľvek. Sedem až osemtyždňová operácia má za cieľ zastaviť postup síl Islamského štátu tým, že naučí iracké sily narábať s výbušninami, odstraňovať pozemné míny a ďalšie špeciálne poznatky.

Lovia príslušníkov Einsatzgruppen

Centrum Simona Wiesenthala identifikovalo desiatky bývalých príslušníkov mobilných eskadrií smrti, ktorí by ešte stále mohli žiť. Začalo preto vyvíjať na nemeckú vládu tlak, aby sa prípadom zaoberala. Lovca nacistov Efraim Zuroff zaslal nemeckým ministerstvám spravodlivosti a vnútra zoznamy s menami 80 mužov a žien, ktorí slúžili v tzv. Einsatzgruppen. Internovali a postrieľali tisíce Židov pred tým, ako nacisti vybudovali vyhladzovacie tábory. Po ich zriadení Einsatzgruppen sústredili činnosť na boj proti partizánom a iným nepriateľom tretej ríše, po roku 1943 boli postupne rušené. Velitelia jednotiek Einsatzgruppen boli súdení tribunálom pre vojnové zločiny v Norimbergu, pričom 22 z 24 bolo odsúdených na trest smrti.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

ScanEagle letí do Česka

Kým napríklad Vietnam od Izraela kúpil pre svoje delostrelectvo, na prieskum a sledovanie výsledkov palby neznámy počet ľahkých bezpilotných lietadiel (mini UAV) Orbiter 2, Armáda českej republiky nakupuje americké UAV ScanEagle.

Nasvedčuje tomu informácia ministerstva obrany USA o podpísaní kontraktu o dodávkach bezpilotných lietadiel ScaEagle pre AČR v rámci programu zahraničného vojenského predaja FMS medzi velením amerického námorníctva a spoločnosťou Insitu, ktorá je divíziou Boeingu.

Česká armáda o UAV uvažovala po celý čas nasadenia v operácii ISAF v Afganistane. Vlni sa hovorilo o zámere obstaráť dva systémy ScanEagle, každý s tromi lietadlami, v celkovej hodnote vyše 170 miliónov českých korún. Bežný kompletný systém ScanEagle predstavujú tri alebo štyri lietadlá, pozemná riadiaca stanica, katapult a záchytné zariadenie.

ScanEagle je ľahké bezpilotné lietadlo, určené pre hliadkovaciu a prieskumnú činnosť. V prístrojovom puzdre nesie stabilizovanú vežičku s elektro-optickými a infračervenými pozorovacími prístrojmi, komunikačným systémom s dosahom viac než 100 km a navigačným systémom.

Lietadlo je v základnej verzii 1,19 m dlhé, s rozpätím krídel 3,11 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 22 kg. Malý trojvalcový dvojtaktný spaľovací motor s výkonom 1,12 kW mu umožňuje dosahovať maximálnu rýchlosť 150 km/h. Pri priemernej cestovnej rýchlosti do 90 km/h má dostatok paliva na let trvajúci 24 hodín. ScanEagle štartuje z pneumtického katapultu SuperWedge a pristáva pomocou záchytného systému SkyHook.

Foto: DoD USA, Boeing

MACE nad Slovenskom

Francúzsky Rafale B1

Po dvoch rokoch sa na Slovensku zasa uskutočnilo letecké cvičenie s bohatou medzinárodnou účasťou MACE XVI. Prebehlo od 8. septembra do 3. októbra 2014 a zúčastnilo sa na ňom 14 krajín. Hlavným cieľom bolo zladíť spoločné postupy pri plánovaní a nasadení taktického letectva pri prekonávaní protivzdušnej obrany v podmienkach rádioelektronického rušenia.

Formácia EA-18G Growler

zia C pre účely PVO a dvojmiestna úderná verzia B. Pevnú výzbroj lietadla predstavuje kanón GIAT 971 s maximálnou kadenciou 2 500 výstrelov. Na celkovo 14 závesníkoch môže niesť výzbroj s maximálnou hmotnosťou až 8 000 kg. Základnú protiletadlovú výzbroj predstavuje PLRS Matra Mica s doštelom 50 km a s aktívnym rádiolokačným navádzaním. Na boj na kratšie vzdialenosti sa používa Matra Magic 2 s infračervenou navádzacou sústavou. Na boj s pozemnými cieľmi

Eurofighter Typhoon španielskeho letectva

Do cvičenia sa zo slovenskej strany okrem zmiešaného krídla Sliač a nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády aktívne zapojili aj príslušníci zvolenskej brigády velenia, riadenia a prieskumu. Príslušníci zmien pohotovostného systému Operačného centra brigády si okrem plnenia štandardných úloh ochrany a prieskumu vzdušného priestoru SR počas cvičenia vyskúšali plnenie spomínaných činností v neštandardných podmienkach reálneho elektronického rušenia. Na zabezpečení úspešného priebehu cvičenia sa podieľali aj ostatné jednotky brigády. Najmä prápor rádiolokačného prieskumu či rota podpory velenia vzdušných síl.

Spoločné výzvy

Cvičiacie jednotky pôsobili z leteckej základne Sliač. Na cvičení sa zúčastnilo 660 vojakov zo 14 členských krajín NATO a dvoch krajín Partnerstva za mier. Okrem lietadiel Vzdušných síl OS SR na cvičení plnili úlohy aj lietadlá F-16 (Belgicko, Dánsko, Nórsko), DA-20 Falcon (Nórsko), Learjet 40 (Nemeccko), Rafale (Francúzsko), Gripen (Švédsko), EA 18G (USA), C 130J (Dánsko) a Typhoon (Španielsko).

Francúzske letectvo zastupovali na cvičení dve verzie najmodernejšieho stroja Rafale. Jeho jednomiestna stíhacia ver-

zasa kontajnery APACHE s rozličnou submuníciou, laserom navádzané strely AS-30 L, rakety Aérospatiale ASMP s jadrovou bojovou hlaviciou, laserom riadené bomby BGL a rôzne neriadené bomby a rakety. Proti lodiam je určená raketa AM-39 Exocet. Rafale môže niesť rôzne podvesné kontajnery (napríklad prieskumné a pre rádioelektronický boj), ale aj puzdrá s kanónmi. Pri stavbe lietadla konštruktéri v maximálnej možnej miere využili kompozity (uhlíkové v krídlach a v trupe). Kombinácia delta krídla a pohyblivej prednej ovládacej plochy spolu so systémom riadenia fly-by-wire a vysokým prebytkom výkonu dávajú stroju výborné manévrovacie schopnosti. Lietadlá Rafale sa v rámci medzinárodnej koalície zúčastňujú na leteckých útokoch proti islamským radikálom ISIL v Iraku.

Jas-39D Gripen
švédskych vzdušných síl

Včera na cvičení, dnes v Iraku

Eurofighter Typhoon je dvojmotorové viacúčelové stíhacie lietadlo s delta krídlom a kačacími plochami. Je spoločným projektom britskej zbrojárskej spoločnosti BAE Systems, talianskej technologickej firmy Finmeccanica a európskej korporácie Airbus. V rámci NATO stroje v súčasnosti využívajú letectvá Nemecka, Veľkej Británie, Talianska a Španielska. Okrem toho ich používa aj náš západný sused Rakúsko a Saudská Arábia.

Eurofighter Typhoon využíva najnovšie letecké technológie. Okrem iného umožňujú pilotovi slovne komunikovať s počítačom. Predné pomocné krídla slúžia na vytvorenie väčšieho vztlaku a lepšiu obratnosť ako aj výbornú stúpavosť. Spomínanú obratnosť zlepšujú aj "zářezy" na prítokovej hrane oboch hlavných krídel. Štandardnú výbavu na vzdušný boj predstavujú štyri riadené strely proti cieľom mimo dohľadu pilota, zavesené na trupových závesných stĺpikoch a dve protilietadlové strely krátkého doletu ASRAAM na vonkajších závesníkoch. Stroj okrem toho môže niesť až desať striel dlhého a krátkého doletu v rôznych kombináciách.

Švédske vojenské letectvo pôsobilo na cvičení s viacúčelovým bojovým lietadlom novej generácie, jednomotorovým jednoplošníkom Jas-39 D Gripen. Vďaka využitiu najmodernejších technológií a najnovších zbraní dokáže plniť širokú škálu operačných úloh a prieskumných misíí. JAS-39D je dvojsedadlová verzia stroja. Zadný pilotný priestor je možné využiť ako veliteľské stanovište, alebo miesto pre navigátora bezpilotných prostriedkov (pre nás bola jeho prítomnosť na cvičení zaujímavá aj z pohľadu očakávanej obmeny lietadlového parku našich vzdušných síl).

Belgické letectvo zastupovalo osvedčené lietadlo F-16 Fighting Falcon, ktoré môže plniť viacero úloh. Vo vzdušnom boji je schopné ničiť cieľe na malú i strednú vzdialenosť. Využíva sa v úlohe prepadového, sprievodného alebo hliadkujúceho stíhača. V rámci boja s pozemnými cieľmi môže vykonávať priamu podporu pozemných jednotiek, v špeciálnej verzii likvidovať prostriedky protivzdušnej obrany a robiť prieskum.

F-16 belgického kráľovského letectva

Lietadlá F-16 rôznych verzií v súčasnosti predstavujú značnú časť amerického letectva. Využíva ich 17 ďalších krajín vo svete vrátane 6 členských krajín NATO (okrem nich aj náš severný sused Poľsko). Do leteckých útokov proti radikálom v Iraku sa zapojili aj lietadlá F-16 z Belgicka, Holandska a Dánska. V priebehu cvičenia MACE úspešne plnilo úlohy aj viacúčelové lietadlo amerického letectva, určené na vedenie rádiového bojov EA-18G Growler.

Text: Jozef Žiak
Foto: Ondrej Maliniak

EA-18G Growler pri rolovaní na letisku Sliač

Výzbroj orlov

Najelitnejšou jednotkou slovenskej armády je žilinský 5. pluk špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka. Na jeho kvalite sa okrem tvrdého výcviku odráža aj vysoký štandard používanej výzbroje.

Gabčíkovci majú šťastie, že sa ich – na rozdiel od iných útvarov slovenskej armády – veľmi nedotkli škrtov výdavkov. Výzbroj tejto počtom síce malej, no vysoko profesionálnej jednotky zodpovedá údernému i špeciálnemu charakteru 5. PŠU, ale aj možnostiam, schopnostiam a očakávaným úlohám jednotky.

Medzi priority žilinských gabčíkovcov patrí špeciálny prieskum a pozorovanie, úderné akcie, vojenská asistencia – poskytovanie špecialistov do mimoriadnych akcií a protiteroristická činnosť – napríklad aj v spolupráci so špeciálnymi jednotkami slovenskej polície. „Predtým sme sa zameriavali najmä na zelenú taktiku, v poslednom čase,

aj vplyvom situácie v Afganistane, kde naši vojaci tiež slúžili a, bohužiaľ, aj umierali, kladieme väčší dôraz na boj v meste. Teda na čiernu taktiku,“ vraví veliteľ 5. PŠU plukovník Ľubomír Šebo. Podľa neho je veľmi dôležitá bezproblémová spolupráca s policajnými zásahovkami. Ich príslušníci participujú napríklad pri výcviku ostreľovacích tímov štyroch oddielov špeciálneho určenia, z ktorých sa skladá bojová časť 5. PŠU.

Zbrane? Tie najlepšie

Schopným nasadenia v „red zone“ sa bojovník stáva po troch rokoch tvrdého výcviku. Počas nich musí okrem vedenia boja ľahkej pechoty a malých jednotiek, čiernej a zelenej taktiky a niekoľkých možností skrytého vysadenia do nepriateľského tyla zvládnuť používanie viacerých zbraní. Vo výzbroji 5. PŠU okrem zbraní pochádzajúcich z Európskej únie alebo USA nájdeme aj výrobky izraelského zbraňového priemyslu.

„Úvodný všeobecný výcvik trvá osem týždňov a obsahuje všetko, čo musí viesť každý náš príslušník, bez ohľadu na svoju odbornosť. Až potom sa začne pripravovať v špeciálnych odborných kurzoch,“ vysvetľuje hovorca útvaru npor. Mário Pažický. Napríklad základný snajperský kurz trvá mesiac a vystrieda sa počas neho asi stovka nábojov. Samozrejme, aj potom sa žilinskí ostreľovači zúčastňujú na mnohých výcvikových stážach u policajných snajperov na Slovensku alebo v zahraničných partnerských jednotkách, napríklad belgických commandos, americkej 10th Special Operation Group alebo francúzskej 1. RPIMa. „Naši vojaci sa v ostreľovačskom kurze učia aj balistiku, umenie maskovania a taktického presunu nepriateľským územím a základy prežitia v teréne,“ vraví veliteľ 5. PŠU plk. Šebo.

Výzbroj bojovníkov

Primárnou zbraňou príslušníka útvaru – tzv. operátora špeciálnych síl – je útočná puška HK-416 kaliber 5,56×45 NATO vo verziách s 14,5“ a 16,5“ hlavňou a s hmotnosťou 3,5 resp. 3,69 kg. Obe verzie umožňujú viesť účinnú paľbu jednotlivo i dávkami až na vzdialenosť 600 metrov, čo pre väčšinu uvažovaných akcií tatranských orlov zo Žiliny stačí. Zbraň s teoretickým dostrelom 4 000 metrov možno vďaka railom vybaviť ďalším príslušenstvom, ktoré vojakom 5. PŠU umožňuje efektívne viesť bojovú činnosť vo dne i v noci, a to i s tlmičom zvuku. Záložnou – sekundárnou zbraňou gabčíkovcov je Glock 17. Všeobecne známu zbraň, z veľkej časti vyrobenú z odolného polyméru so šesťbokovým profilom a pravotočivým závitom kalibra 9×19 NATO s váhou iba 900 gramov (vrátane plného zásobníka na 17 nábojov Luger) možno osadiť tlmičom a taktickým svetidlom.

Boj zblízka

Pre „čiernu“ taktiku a boj na krátku vzdialenosť majú príslušníci 5. PŠU k dispozícii vyše dva kilogramy ťažký samopal HK UMP

kalibru 9×19 mm NATO. Zbraň možno vybaviť širokou paletou taktického príslušenstva umožňujúceho efektívny boj v situáciách, kde štandardné zbrane nevyhovujú.

V „čiernej“ taktike žilinských expertov často príde vhod aj brokovnica BENELLI M4 Super 90 12 mm s kapacitou 7+1. Jej celková dĺžka je 885 mm, z toho na hlavňu pripadá 470 mm. Hmotnosť zbrane, využívanéj najmä na dynamický vstup do miestností, tzv. breaching, je 3,82 kg. Zbraň je štandardne vybavená holografickým zameriavacím prístrojom a taktickým svetidlom.

Na podporu bojovej skupiny je určený kompaktný 2,6 kg vážiacy jednoranový granátomet HK 69 Al kalibru 40 mm s dĺžkou hlavne 356 mm (resp. 683 mm vrátane zasúvacej pažby). Dá sa použiť aj bez pažby, ktorú možno zabezpečiť v pochodovej, prenosovej aj bojovej polohe; v takom prípade jeho dĺžka nepresiahne 463 mm. Mechanické mieridlá koľajnicového typu umožňujú viesť účinnú paľbu až do vzdialenosti 350 metrov.

Na podporu bojovej skupiny slúži žilinským vojakom vynikajúci belgický ľahký guľomet FN-MINIMI kalibru 5,56×45 NATO (je vo výzbroji aj českej 4 brigády rýchleho nasadenia a Vojenskej polície AČR). Iba 6,5 kg vážiaca kompaktná zbraň s teleskopickou pažbou dokáže vychrlieť 850 striel v plne automatickom režime na efektívnu vzdialenosť 800 metrov. Konštrukcia zbrane umožňuje rýchlu výmenu poškodennej hlavne priamo v poli a možno z nej strieľať použitím nábojového pásu a aj zo zásobníka.

Do zoznamu ľahkej výzbroje slovenských commandos patria aj americké karabíny M4 a staré dobré československé útočné pušky vz. 58 (pre ich notoricky známe TTD sa tu nimi nebudeme zaoberať), a to najmä pre ich spoľahlivosť v nepriaznivých prírodných podmienkach a vysoký výkon používanej munície. „V krátkom čase by sme mali byť vyzbrojení aj zbraňami M110 a M107 BAR-RETT,“ povedal hovorca 5. PŠU.

Elita: 5. PŠU

Žilinskí ostrostrelci majú vo výzbroji viacero zbraní, umožňujúcich rozohrať s nepriateľom smrtiacu hru. Hoci sa v skladoch žilinského útvaru dá stále nájsť ešte aj niekoľko starých SVND-1 Dragunov, predovšetkým ide o päťranovú ostreľovaciu pušku AWM kalibru .338 LM NATO (teda 8,6×70 mm). S ňou ostreľovačské tímy cvičia presnú streľbu na stredné a veľké vzdialenosti s efektívnou hranicou do 1 200 metrov. Hmotnosť zbrane je necelých sedem kilogramov a použitie v boji uľahčuje skutočnosť, že okrem taktického príslušenstva je vybavená aj sklopnou pažbou.

Ďalšou obľúbenou zbraňou žilinských commandos je ostreľovačka AWMP kalibru .308 WIN, s ktorou vďaka jej konštrukcii likvidujú primárne živé ciele presnou paľbou štandardnou aj podzvukovou muníciou do 300 metrov. Hmotnosť zbrane je 6,8 kg, dĺžka 1 120 mm a kapacita zásobníka 10 nábojov. Používajú ju vo verzii s integrovaným tlmičom.

Práve pre „čiernu“ taktiku sú gabčíkovci vyzbrojení ostreľovacou puškou HK-417 s 20-palcovou hlavňou na boj v zastavaných oblastiach a na podporu skupiny presnou paľbou. Maximálna dĺžka pušky kalibru 7,62×51 mm NATO je 1 087 mm, hmotnosť nepresahuje 5 kg. Možno z nej strieľať na vzdialenosť takmer štyri kilometre, schopný strelec zneškodní cieľ na 900 metrov. Kapaci-

ta zásobníka je 10, resp. 20 nábojov.

Na ničenie techniky, slabo pancierovaných cieľov a dôležitých alebo citlivých častí zbraňových systémov nepriateľa až na 1 500 metrov slovenskí commandos ovládajú päťranovú ostreľovaciu pušku AW .50-FT kalibru .50 BMG 12,7×99 mm s celkovou dĺžkou 1 353 mm (samotná hlavňu má 686 mm) a hmotnosťou 12 kg. Aj k nej je možné pridať viacero taktických doplnkov.

Esá v rukách

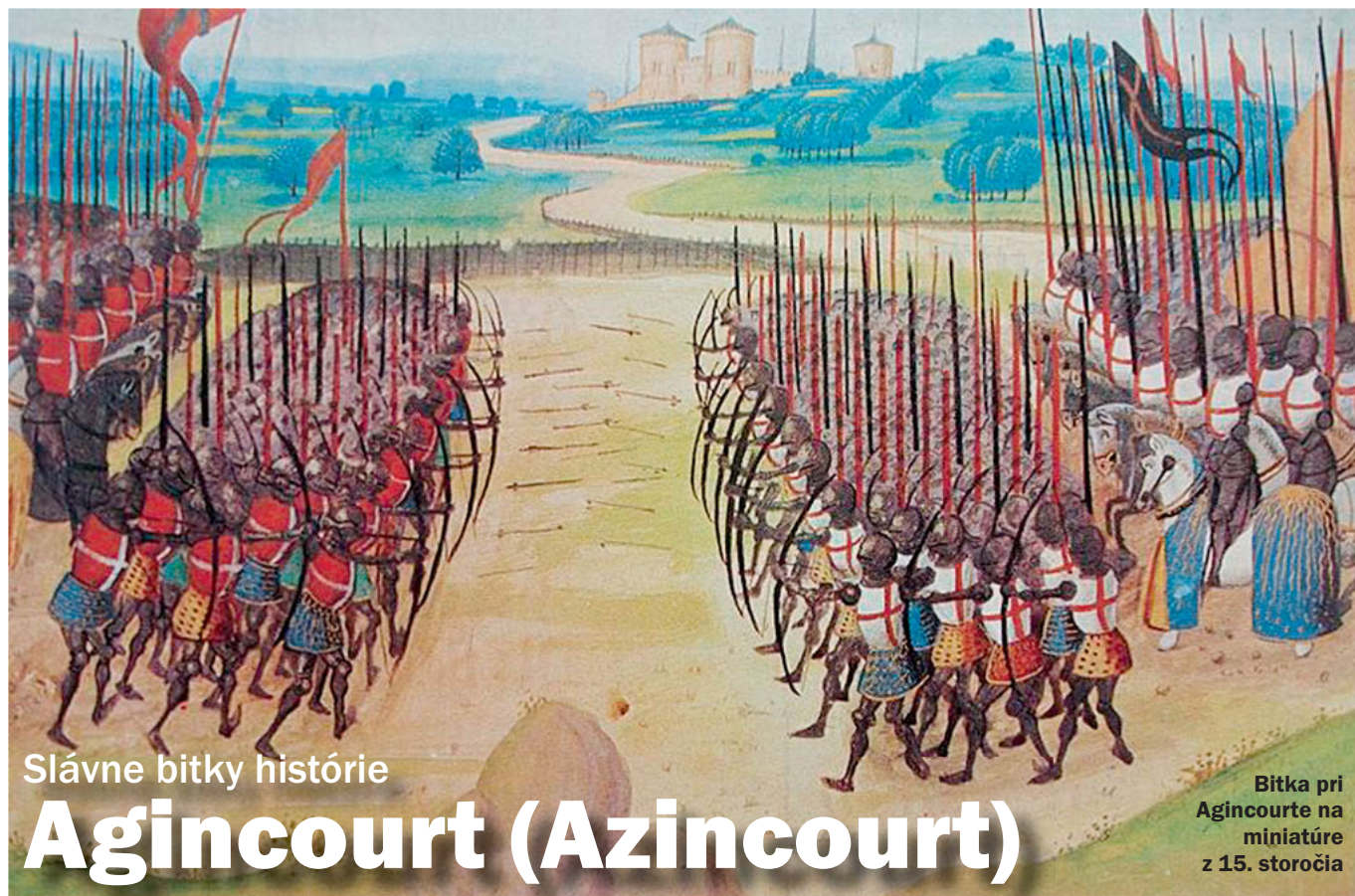
Svojím zameraním je 5. PŠU ľahkou a mobilnou jednotkou. Medzi najťažšie kúsky v ich výzbroji preto patrí izraelský mínomet C-08 kalibru 60 mm. Zbraň sa používa na priamu podporu boja. Pomocou ťažkého lôžka a dvojnožky umožňuje okrem štandardného aj vedenie paľby v ľahkom režime (tzv. commando mod). Hmotnosť zbrane je 16,3 kg, možno ju prenášať rozloženú na 5,7 kg

vážiacy hlavňu, 5,1 kg ťažké lôžko, 4,5 kg vážiacy dvojnožku a kilogramový zameriavač. Maximálny dostrel mínometu osvedčenej izraelskej konštrukcie je 2 500 metrov, najbližšia možná vzdialenosť 150 metrov.

Ďalším esom v rukách špecialistov 5. PŠU je granátomet AGS-17, úspešne používaný i českou 601. skss v Afganistane. Zo zbrane dĺžky 840 mm a hmotnosti 31 kg možno vypáliť v dávkach až 400 granátov za minútu do vzdialenosti 1 700 metrov. Smrtiaca účinnosť črepín jeho 30 mm granátov je do okruhu sedem metrov. „Granátomet je určený na ničenie živých síl, ľahko pancierovanej techniky, obsluhy ťažkých zbraní a na plošné ciele,“ povedal mi jeden z gabčíkovcov. Granátomet podľa neho umožňuje viesť priamu a nepriamu paľbu aj paľbu strmou dráhou letu.

Skutočným žolíkom 5. PŠU je však bezzáklzový multifunkčný zbraňový systém Carl-Gustaf M3. S váhou ani nie 11 kg (30 kg s kompletným príslušenstvom v originálnom transportnom obale) a dĺžkou iba 106 cm ním možno do vzdialenosti až 2 100 metrov vypáliť šesť nábojov kalibru 84 mm proti bunkrom a pancierovým cieľom, pričom kritickou hranicou použitia zblízka je 50 metrov. Ako však ukázali aj skúsenosti britskej armády (najmä 2. a 3. práporu paras) vo vojne proti Argentíne o Falklandy v roku 1982, pancierovka Carl-Gustaf je obávanou zbraňou aj pre nepriateľskú pechotu. Plnokalibrová hlavňu s drážkovaným vývrtom je ukončená záverom a dýzou na odtok plynov po výstrele do zadnej polosféry. Paľbu v noci umožňuje 1,3 kg vážiacy nočný zameriavací optický prístroj PHOTONIC NS-ZF 3.3×80 s rozmermi 207×95×125 mm (hmotnosť kompletnej sústavy je potom 2,5 kg). Umožňuje pozorovať cieľ so zväčšením 3,3 a zorným poľom 10,5°, pričom kvalitná optika dovoľuje zaostriť od nekonečna až po 10 metrov. Optika sa jednoducho osadí na miesto denného zameriavača, funguje v rozmedzí teplôt od -40/+55 °C a výrobca garantuje plnú funkčnosť aj po dvoch hodinách strávených v hĺbke jedného metra pod vodnou hladinou.

Text a foto: Petr Blahuš

Slávne bitky histórie

Agincourt (Azincourt)

Bitka pri Agincourte na miniatúre z 15. storočia

Veľká vojna Angličanov s Francúzmi s prívlastkom „storočná“ trvala až 116 rokov (1337 – 1453) a poznamenala dve storočia. Dlho v nej boli úspešnejší Angličania. V 14. storočí vybojovali najväčšie víťazstvo pri Kresčaku (1346), v storočí nasledujúcom sa im podarilo takmer vyhubiť francúzske rytierstvo 25. októbra 1415 pri Agincourte.

Predvečer skazy

V roku 1413 nastúpil na anglický trón ďalší Plantagenet – Henry V. z rodovej vetvy Lancasterovcov, ktorý okrem anglických dŕžav na ostrovoch a pevnine zdedil aj zdĺhavú storočnú vojnu. Tú však už zrejme považoval za vyhranú, pretože sa nechal titulovať ako „z božej vôle kráľ anglický, dedič a vládca kráľovstva francúzskeho a pán Írska“. Išlo ale stále iba o sen, hoci nie nereálny, pretože po veľkom víťazstve pri Agincourte (píše sa aj Azincourt) ho časť francúzskej šľachty uznala za regenta a dediča trónu a v roku 1420 sa stal manželom francúzskej princeznej. Nakoniec bolo všetko inak. V auguste 1415 sa Henry vylodil pri francúzskom prístave Harfleur, dobyl ho a postupoval na sever ku Calais. Za sebou mal ale francúzsku armádu.

Vo Francúzsku od roku 1380 vládol Charles VI. Francúzsky z rodu Valois zvaný Šialený a s ním prišli ťažké časy. Spočiatku ho, keďže bol duševne chorý, zastupovali jeho strýkovia a v krajine vypuklo hneď niekoľko povstaní – v Paríži, Flandersku i na ďalších miestach. Po ich potlačení v roku 1384 vládu vo Flandersku získal burgundský vojvoda Filip a obe provincie sa začali čoraz viac prikláňať k Angličanom. Po vražde kráľovho brata, ktorú v roku 1407 zosnoval

Henrich V. pred bitkou povzbudzuje svojich rytierov

Filipov syn, vypukla medzi burgundskou a kráľovskou stranou občianska vojna. Pre Anglicko to bol učinенý dar z nebies, pretože v boji o francúzsky trón získalo mocného spojenca.

Žižka pri Agincourte?

V súvislosti s bitkou pri Grunwalde (1410) sme uviedli, že českí historici k účastníkom tohto stretnutia na strane poľsko-litovskej koalície radia i Jana Žižku z Trocnova, neskoršieho vojvodu husitov, hoci o tom nie sú žiadne priame historické dôkazy. Niek-

torí nemeckí dejepisci, takisto bez dôkazov zasa kontruujú, že Žižka pri Grunwalde síce bol, ale ako hosť nemeckých križiakov!

V období romantizmu v 19. storočí sa v Čechách zrodila a dodnes pretrvávajú ďalšia nepotvrdená legenda, že rytier z Trocnova ako dvoran českého kráľa Václava IV. v roku 1415 navštívil Anglicko a ako dobrovoľník bojoval vo vojsku Henryho V. pri Agincourte. Dôkazom má byť skutočnosť, že Žižkovo meno a pečať chýbajú na petícii, ktorú začiatkom septembra toho roku poslalo 452 príslušníkov českej šľachty

rímsko-nemeckému cisárovi Zikmundovi Luxemburskému na protest proti upáleniu reformátorského kazateľa majstra Jana Husa 6. júla 1415 v Kostnici. Žižka podľa legendy vtedy musel byť v cudzine, lebo inak by petíciu určite tiež podporil.

Faktom je, že od sobáša dcéry bývalého českého kráľa a rímsko-nemeckého cisára Karla IV. (1316 – 1378) Anny s anglickým kráľom Richardom II. v roku 1383 sa styky Čiech s Anglickom zintenzívnili a zostali dobré i po smrti oboch manželov. Je tiež pravdepodobné, že kráľa Václava IV. škre-

Anglickí lukostrelci s dlhými lukmi s dostrelom až 270 metrov nemali v západnej Európe konkurenciu. Na maximálnu vzdialenosť vysokým oblúkom vystreľovali hromadné salvy kadenciou 6 až 10 šípov za minútu, takže ak takto strieľal napríklad tisícčlenný oddiel, na nepriateľa mohlo v priebehu minúty dopadnúť 6 až 10-tisíc šípov. Po priblížení sa protivníka si už lukostrelci vyberali jednotlivé ciele a ich šípy dokázali na vzdialenosť menšiu ako 90 metrov preraziť aj plátový oceľový pancier a drôtenú krúžkovú košeľu pod ním. Podob-

odviesť na sever k prístavu Calais, ktorý ovládal, a tam polovicu nechať až do jari. Neďaleko Agincourtu ho však dostihla oveľa väčšia francúzska armáda.

Angličania (asi 1 000 rytierov, 6 000 lukostrelcov a okolo 4 000 peších kopijníkov) zaujali obranu na konci dlhej lúky obrúbenej z dvoch strán hustým lesom, čo Francúzom (až 6 000 rytierov a okolo 30 000 pešiakov s lukmi, kušami a kopijami) znemožnilo využiť početnú prevahu, rozvinúť sa do väčšej šírky, či podniknúť obchvatný manéver. A situácia sa zrazu začala podobať na chvíľe pred Kresčakom.

Anglický kráľ, ktorý po bitke príliš netúžil, kázal rytierom zosadnúť z koní a posilniť pechotu. Francúzsky konetábel Karol z Albretu, najvyšší vojenský veliteľ po kráľovi, chcel tiež ešte počkať a radšej prenasledovať unavených Angličanov až do úplného vysilenia, ale už nedokázal zastaviť svojich rytierov, ktorí sa v troch vlnách vrhli dopredu. Rovno do krupobitia anglických šípov, ktoré ich v rozbahnenom teréne zabíjali ako na strelnici. Niektorým sa však podarilo prebiť až k Angličanom a ohroziť dokonca samotného Henryho V. Nato sa mečov

a sekier chopili i jeho lukostrelci a hrozbu spoločne s pešími rytiermi a kopijníkmi odvrátili.

Na francúzskej strane padlo vyše 5 000 rytierov vrátane konetábla, troch vojvodov, piatich grófov a 90 barónov! Angličania mali iba 13 mŕtvych rytierov a niekoľko stoviek pešiakov a pred koncom bitky okrem najurodzenejších popravili aj väčšinu z asi tisíc zajatcov, keď hrozilo, že ich oslobodí francúzska posádka neďalekého hradu. To už s rytierskosťou nemalo nič spoločné.

Epilóg

V roku 1420 si Henry V. za manželku vzal dcéru porazeného francúzskeho kráľa Charlesa VI. Catherine a stal sa definitívne

jeho dedičom. V roku 1422 však náhle vo veku 34 rokov zomrel na úplavicu. Za regenta Francúzska ešte stihol určiť svojho brata vojvodu Johna z Bedfordu s tým, že bude vládnuť za jeho iba niekoľkomesačného syna Henryho VI. Keď však o necelé dva mesiace odišiel na večnosť i francúzsky kráľ, prepukli nové boje. Storočná vojna sa skončila až v roku 1453 porážkou Angličanov, ktorým na pevnine zostal iba prístav Calais.

lo svedomie, lebo uveril zárukám brata Zikmunda a poslal vlastne Husa na smrť. Zikmund navyše po Husovom upálení prišiel do Anglicka lobovať za krížovú výpravu proti Čechám! Václav IV., aby čelil týmto intrigám, teda mohol poslať k Henrymu V. tajné posolstvo, v ktorom bol i Žižka. Ten ale mohol odísť i bez kráľovho vedomia a hľadať podporu medzi stúpenkami alebohej kráľovnej Anny, ktorú si v Anglicku stále vážili. Sú to však samé dohady a istotu nemáme.

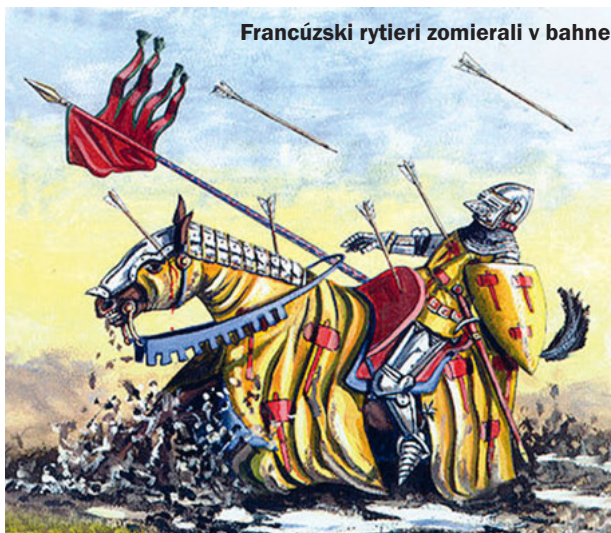
Zbrane, zbroj a taktika

Obdobie vrcholného stredoveku zhruba od začiatku 15. storočia sa plným právom označuje za súmrak európskeho rytierstva. Zmrákalo sa nad ním postupne, ale s neúprosnou istotou. Veľké čelné zrážky rytierskych vojsk zoradených v širokých rovných líniiach alebo v rozličných klinových formáciách (tzv. formát svine či kanca) sa už stávali minulosťou. Pravdepodobne poslednou takouto rytierskou bitkou bola bitka pri Grunwalde, aj to zrejme iba preto, že dážď pred ňou rozmočil strelný prach a znemožnil použitie palných zbraní. Ani v súvislosti s Agincourtom historické prameňe palné zbrane nespomínajú. Tu takisto mohol byť na príčine hustý dážď padajúci takmer celú noc pred bitkou, ale aj stiesnený terén neumožňujúci rozmiestnenie delostrelectva. K slovu teda pred zrážkou prišli klasické ručné mechanické strelné zbrane – luky a kuše a v samotnom boji tradičné dlhé kopije, halapartne, meče, bojové sekery, bojové kladivá a palcáty.

nú priaznivosť na kratšiu vzdialenosť (asi 50 m) mali i vtedajšie kuše, no tie zďaleka nedosahovali kadenciu lukov. Luky francúzskych lukostrelcov boli citeľne slabšie, ale výzbroj a zbroj rytierov oboch strán sa kvalitou príliš nelíšila a od bitky pri Grunwalde v tejto oblasti prakticky nenastali žiadne zmeny.

Krutý Agincourt

Vylodením asi 12-tisícovej armády Angličanov v auguste 1415 v Normandii sa začala tretia a posledná etapa storočnej vojny. Obliehanie prístavu Harfleur sa však predĺžilo a mesto kapitulovalo až 22. septembra, keď už útočníkom aj obrancom dochádzali zásoby. Henry V. sa preto rozhodol bojmi i chorobami oslabené vojsko

Text: PhDr. Ján Dolinay

Nový Chinook

Za mimoriadny a najlepší Chinook od Boeingu všetkých čias označujú odborníci nové vrtuľníky MH-47G Chinook pre špeciálne operácie. V konvenčných armádach a špeciálnych silách by mal slúžiť najbližších päťdesiat rokov. Americké Veliteľstvo pre špeciálne operácie SOCOM prevzalo prvý z nich, do konca budúceho roka by ich malo byť osem a spolu s vybavením a školením vyjdú na tristo miliónov dolárov. Prvé Chinooky MH-47G sa do výzbroje dostali už v roku 2004, boli to však modernizované modely MH-47D a MH-47E. Aktuálny model sa vyznačuje pevnejšou a odolnejšou monolitickou kostrou trupu z frézovaných celkov, modernou elektronickou výzbrojou s digitálnym kokpitom, infračerveným puzdrom FLIR (Forward-Looking InfraRed) a multifunkčným radarom. Jeho palivové nádrže majú väčší objem, až 7 828 litrov, takže bojový dolet s plným nákladom sa zvýšil na 630 km. Vrtuľník je schopný tankovať pohonné látky za letu. Poháňa ho dvojica motorov Honeywell 55-GA-714A s výkonom $2 \times 3\,529$ kW. Maximálna rýchlosť je 315 km/h a najvyšší náklad do 11 340 kg.

Foto: Boeing

Monomach úspešne otestoval Bulavu

Ruská armáda 10. septembra s úspechom testovala balistickú raketu Bulava. Vystrelila ju spod hladiny Bieleho mora zo strategickej ruskej jadrovej ponorky Vladimir Monomach. Bulava úspešne dopadla na strelnicu Kura na Kamčatke. Išlo o prvé odpálenie rakety z ponorky Vladimir Monomach, ktorú by malo mať ruské námorníctvo k dispozícii v decembri tohto roka. Stavať ju začali v roku 2006. Medzikontinentálna raketa Bulava R-30 je určená pre ponorky novej triedy Borej. Trojstupňová raketa na tuhé palivo s maximálnym doletom 9 000 kilometrov môže niesť desať nezávisle od seba navádzateľných jadrových hlavíc. Vývoj Bulavy sa začal v roku 1998. Len osem z 19 skúšok rakety od roku 2005 bolo úspešných. Vladimir Monomach je v poradí treťou ponorkou novej triedy Borej, ktoré sú vyzbrojené balistickými raketami. Prvú ponorku Jurij Dolgorukij uviedli Rusi do služby vlani v januári. Druhý Alexander Nevskij pribudol vlani v decembri. Plavidlá triedy Borej, schopné niesť 16 medzikontinentálnych rakiet typu Bulava, budú tvoriť hlavný pilier strategickej ponorkovej flotily Ruska. Do roku 2020 plánuje spustiť na vodu osem takých ponoriek.

Foto: TASR

Turci dali prednosť Francúzsku

Po nezhodách s Čínou začalo Turecko rokovať o dodávkach systému vzdušnej raketovej obrany s Francúzskom, ktoré prišlo s novou ponukou. Jej súčasťou by mala byť aj dohoda o spoločnej výrobe protiletadlového systému, čo bol predmet sporu s Čínou. Keď Ankara dala čínskemu systému protiraketovej obrany FD-2000 prednosť pred konkurenčnými ponukami z francúzsko-talianskeho konzorcia Eurosam SAMP/T a americkej firmy Raytheon, vyvolalo to obavy spojencov Turecka v NATO. Turecko vysvetlilo, že ponuka Číny bola výhodnejšia a na dôvažok by umožnila spoločnú výrobu v Turecku. Vojskí experti však upozornili, že systém FD-2000 čínskej firmy China Precision Machinery Import & Export Corporation (CPMIEC) nie je kompatibilný s tým, ktorý používajú partneri v NATO. USA na čínsku firmu uvalili sankcie za porušenie Zmluvy o nešírení zbraní, ktorého sa dopustila zbrojnými dodávkami do Iránu, Severnej Kórey a Sýrie.

Holandsko končí s Patriotom

Holandská vláda oznámila, že koncom januára budúceho roka ukončí svoju účasť na protiraketovom systéme Patriot, ktorý Severoatlantická aliancia umiestnila na hraniciach Turecka so Sýriou. Holandsko ako členská krajina NATO začiatkom roka 2013 poslalo do Turecka dve raketové batérie Patriot s cieľom chrániť turecké hranice a územie pred možnými útokmi zo Sýrie. Misia mala trvať rok, no bola predĺžená o ďalšie ročné obdobie. Hovorkyňa holandského ministerstva obrany uviedla, že jej krajina už nemá finančné prostriedky na pokračovanie misie, ktorej obsluha je k dispozícii 24 hodín denne. Definitívny návrat rakiet typu Patriot sa preto očakáva koncom januára 2015.

Boeing a SpaceX pre NASA

Americký Národný úrad pre letectvo a vesmír (NASA) bude zmluvným partnerom súkromných spoločností Boeing a SpaceX s cieľom transportu astronautov na Medzinárodnú vesmírnu stanicu (ISS). Dohoda končí nákladnú závislosť NASA od ruských transportov vesmírnych posádok. NASA zvažovala aj súkromnú spoločnosť Sierra Nevada Corp, napokon sa však rozhodla pre Boeing a SpaceX, s ktorými v septembri uzatvorila zmluvu v celkovej hodnote 6,8 miliardy dolárov na vývoj, certifikáciu a prevádzkovanie sedemmiestnych vesmírnych kapsúl na prevoz astronautov na ISS. Americká vesmírna agentúra plánuje, že prví astronauti poletia z Mysu Canaveral už v roku 2017. Spoločnosť Boeing zostrojí vesmírne kapsuly určené na prevoz osôb v Kennedyho vesmírnom stredisku na Floride, kým SpaceX prispôbi nákladné vesmírne lode tak, aby boli vhodné na transport kapsúl s posádkou. Za transport astronautov na ISS ruskými kozmickými loďami Sojuz od roku 2011 platila NASA 71 miliónov dolárov na osobu.

India uvažuje o Brenoch

Po viacerých odkladoch začali indické ozbrojené sily testovať štvoro útočných pušiek, aby vybrali svoju hlavnú strelnú zbraň. India v roku 2012 oslovila päť vybraných spoločností, ktoré jej ponúkli nové alebo modifikované útočné pušky SIG-Sauer SG 551, Beretta ARX160, Colt CCR (variant M16A1), IWI ACE 1 a CZ807 Bren. India chce priamu dodávku 66-tisíc kusov a licenciu na výrobu ďalších 220-tisíc, pričom konečné množstvo môže byť až dvojnásobné. Keď švajčiarsky SIG-Sauer odstúpil, zostali vo finále štyria dodávatelia. Bren je zastúpený inovovaným exportným modelom s dlhšou hlavňou. Testy, ktoré sa začali na úpätí Himalájí, budú pokračovať v Kašmíre a Pandžábe, sa o niekoľko mesiacov skončia v púšťach Radžastanu. Vybraná útočná puška sa môže dostať aj do výzbroje ďalších indických ozbrojených zložiek.

„V jeseni 1945 som mal byť ako vojak Slovenského štátu odvelený do Talianska, no napokon som bojoval v Slovenskom národnom povstaní,“ spomenul Alojz Fuňák, jeden z devätnástich protifašistických bojovníkov, ktorých 6. októbra počas osláv Dňa obetí Dukly minister vyznamenal obrany Martin Glváč.

Povstanie, koncentrák, víťazstvo

Syn chudobného roľníka zo Zborova pri Čadci narukoval 1. októbra 1942 k delostrelcom do Kežmarku. V lete 1944 ho poslali na výcvik na Oremov Laz, odkiaľ sa mal pripojiť k slovenským jednotkám, ktoré ako nespoľahlivé presúvali nacisti z východného frontu na pomocné zabezpečovacie práce do Talianska. Alojz Fuňák sa však ako

vojak 1. čs. armády na Slovensku zapojil do povstaleckých bojov od prvého dňa, teda od 29. augusta 1944.

Do pekiel s treťou ríšou!

„Bojoval som v okolí Modrého Kameňa aj Zvolena. Najťažšie to bolo, keď sme od Zvolena ustupovali k Banskej Bystrici aj s delami. Nemci mali presiľu, pancierový vlak bol zničený – a naša pechota bola pri ústupe rýchlejšia ako my s delami, takže na nás to padalo, že až...“ Práve vtedy ho črepina z mínometného granátu zranila na ľavej nohe. Ustúpiť do hôr s ostatnými ešte vládol. No spolu s ďalšími troma kamarátmi ho 2. novembra v horách neďaleko Folkušovej v Turci zajalo nemecké komando. „Bol to strašný strach, čo s nami urobia. Do koncentráku v Kremze sme prišli na smrť vyhladovaní. Čakala nás tam len žbrnda z kvaky a kúsok chleba...“ Vzápätí ho presunuli do zajateckého tábora v Linzi. „Podarilo sa mi zachrániť hodinky. V prvých dňoch ony zachránili mňa, lebo som ich vymenil za chleba od zajatých Francúzov, ktorým privážal stravu Červený kríž.“ V rakúskom meste, súčasť Hitlerovej tretej ríše, odvážali sutiny z rozbombardovaných domov po spojeneckých náletoch. Zahrabávali jamy od bômb, vyrovnávali terén. „Bolo to o šťastí, lebo keď začalo ďalšie bombardovanie, v podstate sme sa nemali kde schovať.“ Slovákov bolo v zajateckom tábore asi tristo. Ku koncu vojny bol vycivený na kosť, schudol dvadsať kíľ, mal ledva 50 a bol veľmi chorý. „Kto by stratil nádej, ten by zomrel. Každý deň sme verili, že sa to už musí skončiť, že sa celá tretia ríša prepadne do pekla...“ Keď ich 5. mája oslobodili spojenecké anglo-americké vojská, ešte dvaja jeho slovenskí kamaráti na následky útrap zomreli. Alojz Fuňák sa musel liečiť a po zotavení koncom júna 1945 prišiel domov.

Je to na nás

Hruď už 93-ročného veterána pri príchode na Duklu zdobilo toľko medailí ako pri odchode z osláv. Ako to, keď medzi nimi bola aj nová Pamätná medaila k 70. výročiu Slovenského národného povstania a ukončenia druhej svetovej vojny od ministra obrany Martina Glváča? „Niektoré zo starších vyznamenaní mi zrejme spadlo zo saka. Ak si niekto prečíta článok v Obraze a vyznamenanie našiel, aspoň bude vedieť, komu ho vrátiť. Dôležitejšie však je, že minister obrany si nás na Dukle uctil – a že ani ostatní na nás, čo sme bojovali proti fašistom, nezabúdajú,“ povedal s uznaním.

Aojz Fuňák do roku 1976 slúžil v polícii, do výslužby odchádzal ako nadporučík. Pôsobil na východnom Slovensku, žije v Bardejove. Nielen svojej dcére a vnúčatám, ale aj stovkám žiakov zo základných a stredných škôl ako odbojár a funkcionár Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov na besedách v školách rozprával o nacistickom zle. Rád by pokračoval, no už sa nedá. „Dnes takmer nevidím a nevládzem, preto je to už na vás mladších, na vás, ktorí viete, kde je pravda...,“ odkazuje nám všetkým.

Text a foto: Pavol Vitko

Deň ozbrojených síl

Udalosť z 22. septembra 1848 a Povstania za národné sebaurčenie z rokov 1848 a 1849, ktoré sa prelínajú celými novodobými dejinami Slovenska, si pripomenuli na slávnosti Dňa ozbrojených síl. Začala sa spomienkovým stretnutím pri Pamätníku zmierenia v areáli Ministerstva obrany SR. Pamiatku padlých vojakov si prišli uctiť predstavitelia Ministerstva obrany SR a príslušníci Generálneho štábu a velenia Ozbrojených síl SR. V Klube MO SR za účasti bývalých náčelníkov Generálneho štábu OS SR, zástupcov diplomatického zboru akreditovaných na Slovensku a ďalších významných hostí prečítali rozkaz prezidenta Slovenskej republiky ku Dňu ozbrojených síl SR. Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim požiadal o spoločné uctenie pamiatky 57 príslušníkov OS SR, ktorí prišli o život pri plnení úloh. Súčasťou programu bolo aj ocenenie profesionálnej práce príslušníkov generálneho štábu. Minister obrany Martin Gľváč a náčelník GŠ genpor. Maxim udelili vojenské medaily za vernosť ozbrojeným silám SR a odznaky náčelníka GŠ OS SR. Slávnosťou v Bratislave vyvrcholila séria spoločenských podujatí pripomínajúcich historické korene a význam vojenských tradícií tvoriacich základ súčasných ozbrojených síl.

Hasiči a vrtuľníkári

V dňoch 7. a 8. októbra 2014 absolvovali piloti vrtuľníkového krídla Prešov a hasiči z vojenskej hasičskej jednotky výcvik v plnení BAMBI vakov, aby sa zdokonalili v činnostiach spojených s využívaním vakov pri hasení požiarov v lese a voľnej prírode. Medzi zúčastnenými boli aj hasiči, ktorí nemali s BAMBI vakmi žiadne skúsenosti. Vyskúšali si navádzanie vrtuľníka na miesto určené na plnenie. Ich cieľom bolo naplniť vak s objemom dve tisíc litrov v čo najkratšom čase tak, aby piloti nemuseli „visieť“ s vrtuľníkom na jednom mieste príliš dlho. Plniaci tlak v hadiciach bol vysoký, takže plnenie znamenalo veľkú fyzickú záťaž. Aj napriek silnému vetru, ktorý znepríjemňoval prácu nielen pilotom, ale aj cvičiacim, hasiči naplnili tridsať dva BAMBI vakov a nazbierali nové skúsenosti. Príslušníci vojenskej hasičskej jednotky z prešovského krídla generálpukovníka Jána Ambruša 10. októbra absolvovali aj výcvik v zlaňovaní z vrtuľníka Mi-17 LPZS.

Všestranní ľudia

Výsledky pretekov All Rounder 2014

1. AOS Liptovský Mikuláš	15 bodov
2. UO Brno	16 bodov
3. VOFTVS UK Praha	17 bodov
4. NU PS Budapešť	21,5 bodu
5. VÚ 2370 Martin	25 bodov
6. VÚ 2207 Levice	31,5 bodu

All Rounder (Človek všestranný) je medzinárodná športová súťaž, ktorú už osem rokov organizuje Katedra telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl (AOS) v Liptovskom Mikuláši.

„Branné preteky“ umožňujú porovnať fyzickú zdatnosť šesťčlenných družstiev profesionálnych vojakov, tiež ich vojenské a športové zručnosti a jeho podstatou je tímová spolupráca, vytrvalosť a telesná zdatnosť.

Do 8. ročníka súťaže, ktorá sa konala od 30. septembra do 3. októbra, sa zapojili tradične vojaci z Českej republiky, Maďarska a útvary OS SR z Martina a Levíc. Nechýbalo ani družstvo študentov AOS, ktoré obhajovalo minuloročné prvenstvo. Študenti Akadémie ozbrojených síl aj v tomto ročníku súťaže zvíťazili. Pripravoval a viedol ich učiteľ Katedry telesnej výchovy a športu AOS, zaslúžilý majster športu Dušan Litva. „Obhajovať pozície z minulého roka nebolo jednoduché, lebo súper boli veľmi dobre pripravení a vysoko motivovaní. O víťazstve rozhodlo vysoké nasadenie študentov AOS a jeden bod,“ povedal Dušan Litva.

Preteky pozostávajú zo šiestich disciplín: prekážková dráha 200 m, plávanie v odeve – štafeta 6×50m, hod granátom na cieľ (30 m), streľba zo vzduchovky v stoji 10 rán, 6 km cezpoľný beh, rafting 2 jazdy (rieka Váh).

Družstvo AOS tvorili študenti druhého a tretieho ročníka bakalárskeho štúdia v zložení voj. Roman Dobrotka – kapitán, voj. Tomáš Maľko, voj. Martin Obuch, voj. Roman Ivor, voj. Daniel Uličný, voj. Rasťo Bodnár.

Text: Alena Haragová

Foto: Danuša Spilá

Slávnostné privítanie v Nitre

V areáli protiletadlovej raketovej brigády v Nitre 25. septembra slávnostne privítali príslušníkov OS SR po návrate z mierovej operácie UNFICYP. Na slávnosti sa zúčastnil veľvyslanec Cyperskej republiky Marios Kountourides, náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Milan Maxim, veliteľ Vzdušných síl OS SR brig. gen. Miroslav Korba, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS Maďarska Zoltán Orosz a ďalší hostia. Slovenskí a maďarskí vojaci slávnostne prevzali medaily Za službu v mierových pozorovateľských misiách. Šiesti boli odmenení odznakom vojnového veterána.

Pochvala za Mongolsko

Akadémia ozbrojených síl M. R. Štefánika dostala v jeseni pochvalný list zo sekretariátu Generálneho tajomníka NATO za poradenskú činnosť pri transformácii mongolského vojenského školstva. „Na tejto úlohe spolupracujeme s kolegami z Nemecka v rámci vzdelávacieho aliančného programu Defence Education and Enhancement Program,“ konštatoval rektor AOS brigádný generál Boris Ďurkech. Akadémia bola prizvaná do programu, v ktorom je 13 partnerských krajín NATO, napríklad Gruzínsko, Ukrajina, Azerbajdžan, Chorvátsko či Mongolsko, približne pred rokom. „V prospech Ukrajiny sme už priamo v Kyjeve vyškolili 80 odborníkov najmä v oblastiach, ktoré súvisia s normami a postupmi Aliancie,“ dodal rektor. Mongolské vojenské školstvo transformujú v zmysle Bolonského procesu a v spolupráci s Nemeckom vybudujú Kurz štábných dôstojníkov. V septembri brig. gen. doc. Ing. Boris Ďurkech, CSc. otvoril v L. Mikuláši už trinásty Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov - International Staff Officers' Course (ISOC). Potrvá do 27. novembra a jeho frekventantmi sú aj dôstojníci z Mongolska a Ukrajiny.

Text a foto: Pavol Vitko

Vojaci zahynuli pod Bielou horou

V utorok 14. októbra nečakaná lavína pochovala v základnom tábore pod himalájskym končiarom Dhaulágirí (8 167 m. n. m – v preklade Biela hora) dvoch členov slovenskej horolezeckoskialpinistickej výpravy podplukovníka v. v. Vladimíra Švancára (58) a najznámejšieho slovenského vojenského horolezcu plukovníka v. v. Jána Matláka (60, na fotografii počas tohtoročného augustového Vojenského výstupuna Krivaň). V expedícii bolo spolu deväť Slovákov a jeden Čech.

Plukovník v. v. Ing. Ján Matlák (1954) celý aktívny život slúžil ako profesionálny vojak. Bol spojár a v prvej polovici 90. rokov vytváral Vojenskú políciu, ktorej bol aj riaditeľom. Pochádzal zo Zuberca a horolezectvo bolo jeho celoživotnou záľubou. Ako prvý zorganizoval slovenské vojenské horolezecké expedície do Himalájí. Prvý raz bol v Himalájach v roku 1996, keď zo slovenskej výpravy na 8 046 metrov vysoký vrchol Šiša Pangmy vystúpili Peter Šperka a Štefan Sluka, no Š. Sluka pri zostupe zahynul. Ján Matlák vtedy vystúpil do výšky 7 350 metrov. Druhý raz sa vrátil na Šiša Pangmu už ako vedúci prvej vojenskej horolezeckej výpravy do Himalájí v septembri 1998. Bolo v nej bolo osem profesionálnych vojakov vrátane V. Švancára. Až šesť členov, polovica z výpravy, vystúpilo na jej vrchol. V rámci československého aj samostatného slovenského horolezectva to bola najúspešnejšia expedícia počtom tých, čo pokorili vrchol Šiša Pangmy v rámci jednej výpravy. O expedícii vznikol dokument Armádne Himaláje. O dva roky neskôr zorganizoval druhú armádnú horolezeckú expedíciu pod názvom Pamír 2000, v ktorej bolo šesť vojakov. Na jeden z jeho najvyšších vrcholov – Pik Lenina (7 134 m) vystúpili Ján Matlák a jeho priateľ Vlado Švancár, ktorý dlhé roky pracoval v trenčianskych Leteckých opravovniach. Na Annapurnu (8 091), desiatu najvyššiu horu sveta, sa Ján Matlák a Vladimír Švancár vybrali v roku 2005 v rámci svojej tretej vojenskej horolezeckej expedície. J. Matlák bol jej vedúcim a boli v nej štyria profesionálni vojaci a jeden zamestnanec vojenskej správy. Len približne 30 výškových metrov pod vrcholom sa pre nepriazeň počasia museli otočiť na zostup. Česť ich pamiatke.

(pv)
Foto: Jozef Žiak

Rys ovládal Březinu

Takto vyzerala jedna epizód veliteľsko-štábného cvičenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNM-PBAT) s počítačovou podporou Sharp Lynx 2014 vo Vojenskom výcvikovom priestore Armády Českej republiky Březina. Cvičenie vojenských policajtov z Poľska, Českej republiky, Chorvátska a Slovenska sa uskutočnilo v poslednom septembrovom týždni.

Krst aktívnych záloh

Útok na bránu základne predstavoval pre obrancov skutočný krst ohňom. Veď po prvý raz sa na takom cvičení zúčastnili príslušníci aktívnych záloh českej Vojenskej polície. Jednotke velil nadporučík v zálohe Michal Zatloukal. Inak vedúci výroby v potravinárskej firme v Olomouci. „Od roku 2000 som v aktívnych zálohách. Najskôr v rámci pešej rot. Od roku 2004 sme prešli do mobilizačného jadra práporu aktívnych záloh Vojenskej polície. Na vojenčine som v rokoch 1992 – 1993 slúžil v útvere železničného vojska. Do aktívnych záloh ma pritiahla svojím spôsobom rodinná tradícia, ale aj osobný záujem o vojenstvo, zbrane, vojenskú históriu. No a napokon pocit osobnej zodpovednosti voči vlasti. K tomu všetkému sa pridal pohyb v prírode a zaujímavé zamestnania,“ priznáva veliteľ rot aktívnych záloh. Zloženie jednotky je rôznorodé. Sú v nej muži rôznych zamestnaní od 25 do 50 rokov. Od robotníka až po advokáta či učiteľa. Starší majú za sebou základnú vojenskú službu. Všetci už absolvovali vstupný kurz v Odbornej škole Vojenskej polície vo Vyškove. Ďalšie kurzy ich čakajú na budúci rok.

S úspešnou činnosťou ochrany vchodu základne pri odrazení nepriateľa bol nadporučík Zatloukal aj napriek zraneniu jedného z príslušníkov rot spokojný. Rovnako profesionálny vojak nadporučík Josef Zbořil, ktorý dohliadal na činnosť záložníkov.

Najlepšia muška

Každý vojenský policajt musí dokonale ovládať svoju osobnú zbraň, aby v prípade potreby zneškodnil páchatela a neohrozil civilné osoby. Je to jeden z donucovacích

Pokoj pri hlavnej bráne predsunutej operačnej základne (FOB) Eagle preruší nákladné vozidlo. Rúti sa veľkou rýchlosťou po prístupovej ceste nedbajúc na upozornenia. Zaškrípu brzdy, spod kolies odlietajú kamene. Z auta vyskočia dvaja ozbrojenci a začnú strieľať na ochranu základne. Tá paľbu opätuje. Po niekoľkých minútach sa jej podarí útočníkov zahnať. Za cenu jedného raneného medzi obrancami.

prostriedkov, ktoré pri svojej činnosti používa. Aj preto v rámci cvičenia kladli taký dôraz na streleckú súťaž.

Spoločne s vojenskými policajtmi ju absolvovali aj príslušníci aktívnych záloh. Vojenský policajt strieľali z pištole Glock 17, záložníci z ČZ 75 BD. Najskôr strieľali obojručne na vzdialenosť 25 metrov, neskôr plnili úlohu najprv svojou silnejšou a potom slabšou rukou. Lebo pri zásahu môžu byť zranení a ich silnejšia ruka môže zostať nepohyblivá. Na strelnici v Dobroticiach neďaleko Holešova sa nakoniec ukázalo, že najlepšiu mušku mal slovenský vojenský policajt major Jaroslav Slančík. Slovenskú dominanciu v tejto disciplíne potvrdil tretím miestom nadrotmajster Ivan Hanták z Odboru policajného výkonu Prešov.

Vo velení práporu

Vo veliacich pozíciách mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT) sa každý rok striedajú príslušníci všetkých štyroch krajín. V tomto roku sú vo velení práporu po prvý raz dvaja Slováci. Zástupcom poľského veliteľa podplukovníka Mateusza Dadala bol major Jaroslav Slančík, príslušník Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek (OVaK) a náčelníkom štábu major Marián Turanský, riaditeľ OVaK. Veliacim poddůstojníkom práporu je od roku 2011 ďalší Slovák, nadrotmajster Miloš Serbin.

Riadiaci cvičenia plukovník gšt. Pavel Fejfar z českej Vojenskej polície pripomína: „V tomto roku sme sa zamerali predovšetkým na prípravu a zladenie štábu. Aj preto, lebo sa v poslednom období čiastočne zmenilo jeho zloženie. A my chceme naďalej udržať dosiahnutý štandard velenia podriadeným jednotkám v prípadnej operácii.“

Cvičenie bolo výnimočné tým, že sa na ňom nezúčastnili iba vyčlenené podriadené národné jednotky. Nopak, po prvý raz boli jeho súčasťou aktívne zálohy Vojenskej polície Českej republiky. V širokej miere sa využívali simulačné technológie, aby reálne nahradili podriadené jednotky. Príslušníci štábu si precvičili celé spektrum policajných činností, ktoré by plnili v reálnej situácii. Od vyšetrovania dopravných nehôd, sprevádzania a ochrany konvojov až po eskort a ochranu VIP.

Pochvala pre Lešť

O bezpečnosť cvičiacich sa starala aj česká jednotka SOM (Systém ostrahy a monitorovania). S pomocou kamier, termovízie a ďalších prostriedkov má prehľad o situácii až do vzdialenosti dvoch kilometrov. Na cvičení sa po prvý raz zúčastnili príslušníci americkej armády, 18. brigády vojenskej polície, ktorá je dislokovaná na území Nemecka. Boli zaradení do štábu mnohonárodného práporu. Prítomní boli príslušníci Národnej

gardy z Nebrasky a Texasu aj pozorovatelia z Francúzska, Čiernej Hory a Nemecka.

Mnohonárodný prápor vytvoril dobre zohratý tím. Spoluprácu so Slovákmi si podplukovník Dadal pochvaľoval: „S mojím zástupcom a náčelníkom štábu sa mi pracuje veľmi dobre. Som presvedčený, že úlohy by sme splnili aj v reálnej situácii.“

Príslušníci mnohonárodného práporu úlohy Sharp Lynx 2014 podľa riadiaceho cvičenia plukovníka gšt. Pavla Fejfar, zástupcu náčelníka českej Vojenskej polície, splnili. Ale pripomína: „Po vyhodnotení a analýze cvičenia koncom roka 2014 v Krakove bude nasledovať prvé pracovné stretnutie budúci rok rovnako v Poľsku, v Minsku Mazowieckom. Štábný nácvik plánujeme po dobrých tohtoročných skúsenostiach znova uskutočniť v Centre výcviku Lešť na Slovensku. Poslednou previerkou pred certifikáciou bude štábný nácvik s počítačovou podporou v Brne. Vyvrcholenie nás bude čakať v novembri budúceho roka pri cvičení Compact Eagle 15 v Poľsku. Na ňom chceme získať certifikáciu, lebo pôvodná sa končí práve v roku 2015. Okrem toho sa príslušníci podriadených národných čiat práporu zúčastnia na logistickom cvičení NATO Capable Logistician 2015 v júni v Maďarsku.“

Text a foto: Jozef Žiak

Veliaci poddôstojník

Po ukončení vojenskej strednej odbornej školy leteckej v Prešove pôsobil v sklade leteckej munície v Čechách. Po rozdelení federálnej armády sa vrátil na Slovensko. Jeho prvou zástavkou bol útvar vo Veľkej Ide. Ale už v roku 1994 sa natrvalo upísal Vojenskej polícii. Odvtedy nadrotmajster Miloš Serbin pôsobí v prešovskom útvere vojenskej polície (po reorganizácii v Odbore policajného výkonu).

Odborné vzdelanie si zvýšil štúdiom na Strednej odbornej škole Policajného zboru v Devínskej Novej Vsi. Počas kariéry vojenského policajta sa zúčastnil aj na zahraničných misiách. Najskôr v rokoch 1996–1997 v misii UNPROFOR (neskôr UNTAES) v bývalej Juhoslávii. V rámci Slovenského ženijného práporu (SLOVCON) pôsobil v kempe Marinovci ako RMP (Regimental Military Police).

Na začiatku bol Balkán

„Plnili sme úlohy len vo vzťahu k slovenským vojakom. Najmä v oblasti poriadkovej, dopravnej služby, ale aj obšahovania priestupkov a vyšetrovania trestných činov. Vtedy som prvý raz spolupracoval aj s príslušníkmi IMP (International Military Police). Išlo o belgických vojenských policajtov, ktorí mali bohaté skúsenosti. Mnohému som sa od nich priučil,“ spomína nadrotmajster Serbin. Jeho druhou medzinárodnou skúsenosťou bola misia OSN UNDOF na Golanských výšinách

Ďakujeme, chlapci

Rotmajster Vladimír Jendruš sa počas tohtoročného kurzu v USA (v meste Jacksonville v Severnej Karolíne) stretol s niečím doma na Slovensku nevídaným. Bol v uniforme spolu s troma americkými kolegami v reštaurácii. K stolu prišla servírka a povedala: „Ďakujem vám za to, čo pre nás robíte, chlapci.“

Náčelník skupiny oddelenia krízového manažmentu Odboru policajného výkonu Prešov v medzinárodnom vojenskom prostredí prežil mnohé. Začínal v trebi-

šovskom mechanizovanom prápore, pokračoval v prešovskej prieskumnejrote a už osem rokov je v radoch Vojenskej polície.

Prvé skúsenosti z medzinárodného prostredia získal na Balkáne. Najskôr v Kosove, v operácii KFOR, kde bol veliteľom družstva. Okrem mnohých praktických poznatkov je pre neho pamätný najmä návrat z Kosova. Veď doma po prvý raz videl svojho syna, ktorý sa narodil počas misie. Neskôr v Bosne a Hercegovine pôsobil v pozícii zástupcu veliteľa družstva Vojenskej polície v operácii ALTHEA. „Bol som tam s väčšinou kolegov z prešovského útvaru. Vytvorili sme veľmi dobrý pracovný kolektív. Len škoda, že po návrate na Slovensko musela pri reorganizácii tretina z neho odísť,“ ľutuje dodnes. Aj napriek tomu to podľa Vladimíra bola dobrá príprava na Afganistan. Tam bol dva razy. Najskôr v Kandaháre ako zástupca veliteľa pri bráne ECP-3, potom vo Wardaku ako inštruktor výcviku afganskej národnej polície.

Na nedávno skončenom cvičení Sharp Lynx pôsobil v pozícii špecialistu S-2. Bola to jeho prvá skúsenosť s prácou v mnohonárodnom štábe v prápore vojenskej polície NATO. Doteraz na cvičeniach pôsobil vo výkonnej bojovej jednotke, v slovenskej čate. Myslí si, že veľa ľudí má skreslené informácie o práci v štábe. „Musím mať prehľad o celej situácii, činnosti jednotlivých jednotiek, poznať a vyhodnocovať informácie a nariadenia, ktoré prichádzajú z nadriadeného stupňa, a posúvať ich smerom k jednotkám. Ale len to, čo je nevyhnutné pre ich prácu. Zbytočne ich nezaťažovať vecami, ktoré nesúvisia s ich činnosťou. Je to nezaplátiteľná skúsenosť pre každého profesionálneho vojaka, vojenského policajta. Na cvičení boli aj skúsení pozorovatelia z Nemecka, Francúzska a príslušníci americkej armády. Mali sme možnosť získať od nich skúsenosti, ktoré nadobudli v mnohých krízových oblastiach sveta,“ spokojne konštatuje rotmajster Vladimír Jendruš.

Text a foto: Jozef Žiak

v rokoch 2003–2004, už v rámci IMP. Spočiatku to boli úlohy hraničnej polície. Kontroloval osoby, vozidlá a tovar, prevážaný zo sýrskej na izraelskú stranu. Bol prostredníkom, keď si obe strany odovzdávali utečencov či zajatcov. „Pomáhali sme aj Červenému krížu, ktorý organizoval stretnutia rozdelených rodín. Často to bolo veľmi emotívne. Zvyšok misie som pôsobil na izraelskej strane v kempe Zu-oani. Robil som tam klasickú policajnú prácu. Mali sme právomoci voči všetkým príslušníkom misie UNDOF. Vtedy ju okrem Slovákov tvorili najmä Kanaďania, Japonci, Rakúšania a Poliaci,“ hovorí nadrotmajster. Jeho ďalšou medzinárodnou skúsenosťou bola misia OSN UNFICYP na Cypre, kde bol zaradený na pozíciu zástupcu veliteľa zmeny. „Dovtedy ju zastávali takmer výlučne britskí vojenski policajti. Práve práca s nimi mi dala po jazykovej i odbornej stránke v medzinárodnom kolektíve najviac. V zmene som riadil aj maďarských a argentínskych vojenských policajtov,“ pripomína. Jeho posledným pôsobiskom bol SHAPE v Monse. Zodpovedal tam za objektovú bezpečnosť, ale aj ochranu citlivých utajovaných informácií a dokumentov.

Pravá ruka veliteľa

Po návrate v roku 2011 bol nadrotmajster Miloš Serbin začlenený do štruktúr mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT). Zastáva v ňom pozíciu veliaceho poddôstojníka práporu. S práporom sa zúčastnil na mnohých cvičeniach. Aj na Sharp Lynx 2014 koncom septembra v Českej republike.

„Mám na starosti vzájomnú koordináciu medzi veliteľom práporu, dôstojníckym a poddôstojníckym zborom, včasný prenos informácií. Snažím sa v rámci mnohonárodného práporu vybudovať korektné vzťahy medzi dôstojníkmi a poddôstojníckym zborom. Môžem povedať, že v tejto oblasti sa mnohé podarilo. Situácia sa zlepšuje od cvičenia k cvičeniu. Aj keď náš prápor pozostáva z vojenských policajtov štyroch krajín. Nie v každej z armád je zavedený rovnaký systém veliacich poddôstojníkov, ich postavenia a právomocí. Vo velení práporu sa striedajú každý rok zástupcovia Poľska, Českej republiky, Chorvátska a Slovenska,“ konštatuje veliaci poddôstojník mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO nadrotmajster Miloš Serbin (mimochodom, jediný Slovák na takomto poste). Veliteľ práporu, poľský podplukovník Mateusz Dadaľ sa po skončení cvičenia o ňom a jeho práci vyjadroval iba pochvalne.

Text a foto: Jozef Žiak

Bojová strel'ba na Lešti

V priestoroch Centra výcviku Lešť (CV Lešť) sa 2. októbra uskutočnil jubilejný 10. ročník súťaže MO SR v bojovej strelbe. Organizátori súťaže, inštruktori Odboru špeciálneho výcviku (OdŠV) CV Lešť, sa tento rok zamerali na previerku zručností súťažiacich v použití krátkej guľovej zbrane a dlhej guľovej zbrane pri riešení simulovaných podmienok bojových situácií dvojčlenných družstiev. Podľa riaditeľa súťaže zástupcu riaditeľa CV Lešť plukovníka Róberta Totkoviča cieľom bolo taktiež preveriť psychickú odolnosť a taktické myslenie strelcov z ozbrojených zložiek v stresových situáciách a po fyzickej záťaž. V prvej kategórii: družstvá ozbrojených zložiek Pi 9 mm Makarov, Sa vz. 58 vyhrali zástupcovia žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. V druhej kategórii: družstvá ozbrojených zložiek Pi 9 mm Luger, Sa vz. 58 príslušníci pohotovostného policajného útvaru MV SR a v tretej kategórii: družstvá pozvaných hostí Pi 9 mm, Sa vz. 58 Ivan Šebík a Jozef Didi z RDA – Academy.

Text a foto Ing. Ivan Kvasna CV Lešť

- Zložením vojenskej prísahy a slávnostným vyraďením ukončilo 3. októbra 2014 v martinskom Práporu výcviku prípravu na službu v OS SR 155 nových profesionálnych vojakov. Na slávnostnej ceremónii sa zúčastnili 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko, veliteľ Pozemných síl OS SR brigádny generál Ondřej Novosad, hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš, veliaci poddôstojníci operačných veliteľstiev a ďalší hostia. Najlepším absolventom základného vojenského výcviku sa stal vojak 1. stupňa Martin Daniel z AOS gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

- V areáli protiletadlovej raketovej brigády v Nitre 25. septembra slávnostne privítali príslušníkov OS SR po návrate z mierovej operácie UNFICYP. Na slávnosti sa zúčastnil veľvyslanec Cypruskej republiky Marios Kountourides, náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Milan Maxim, veliteľ Vzdušných síl OS SR brig. gen. Miroslav Korba, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS Maďarska Zoltán Orosz a ďalší hostia. Slovenskí a maďarskí vojaci slávnostne prevzali medaily Za službu v mierových pozorovateľských misiách. Šiesti boli odmenení odznakom vojnového veterána.

- V dňoch 30. 9. a 1. 10. vykonali príslušníci oddelenia kynológie odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek kontrolu batožiny príslušníkov OS SR, ktorí sa vrátili z pôsobenia v misii ISAF. Pri kontrole boli použité psy vycvičené na vyhľadávanie výbušnín a omamných a psychotropných látok. Neboli zistené žiadne zakázané predmety a ani omamné a psychotropné látky.

- V dňoch 23. až 25. 9. sa uskutočnil na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností ÚHL Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši kurz prvej pomoci, zameraný na poskytovanie prvej pomoci, praktický nácvik obväzovej techniky a KPR.

- V priestoroch Posádkového cvičiska a strelnice Ruská Nová Ves sa 26. septembra uskutočnil 7. ročník streleckej súťaže o Putovný pohár veliteľa 2. mechanizovanej brigády (2.mb), obohatený o streleckú súťaž novinárov Novinárska strela 2014. V použití krátkej a dlhej zbrane súťažilo 17 trojčlenných družstiev. Prvé miesto si vystrieľalo družstvo 22. mechanizovaného práporu Michalovce. Z novinárov bola najúspešnejšia Renáta Cenková.

- V priestoroch VVP Kamenica nad Cirochou od 16. do 26. septembra absolvovala sústredený poľný výcvik tanková rota 21. zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov, logisticky podporovaná príslušníkmi rot vojnového zabezpečenia práporu. Cieľom boli cvičenia strelieb z lafetovaných zbraní T-72M1, z ručných zbraní vo dne a v noci a hádzanie ručného granátu RG-F1. Velitelia tankov sa zdokonalili vo velení a vydávaní povelov počas plnenia streleckých úloh a zladili činnosť posádok tankov pri vyhľadávaní a ničení cieľov. Dôležitá bola kontrola zladenosti osádky ako vyvrcholenie etapy výcviku osádky tanku T-72M1.

Suché karkí počas nahrávania klípu do relácie Kapúra pre RTVS 29. 4. 2014 v areáli železničky v košíckom Čermellí. Predný rad zľava: Marián Demčák, Jaroslav Drahus, Miroslav Soták, Pavol Papáč, Ján Olejár, Pavol Barilla, Jozef Tomko. Na schodíkoch zľava Ján Lehet, Imrich Dvorišček, v oknách Milan Semko a Dušan Kochan

Hudba (20), služba (320), manželstvá (322)

Mužská folklórna spevácka skupina Suche Karkí z Prešova je na slovenské pomery výnimočná v dvoch rovinách. Všetkých 12 aktuálnych členov slúžilo v armáde alebo pracovalo v ozbrojených silách – a všetci sú napriek náročnosti vojenskej služby ženatí so svojou prvou manželkou.

„V 90. rokoch minulého storočia sa v podmienkach niekdajšieho prešovského 2. prieskumného práporu zišla výnimočná partia zapálených ľudí. Popri práci sme stíhali športovať, zabávať sa, chodiť spolu na splavy, na bicykle, ako aj na neodmysliteľné pivo, kde sme si vedeli schuti zaspievať. Zlom nastal niekedy v roku 1995, keď sme sa šiesti dali „vyhecovať“ a naše spevácke výkony odhodlali prezentovať na vyššej úrovni. A tak sa stalo, že sme sa cez útvaryvé kolo prepracovali na prehliadku záujmovej umeleckej činnosti v rámci vtedajšieho 2. armádneho zboru, ktoré sa uskutočňovalo v prešovskom Divadle Alexandra Duchnoviča,“ spomenie neformálny organizačný šéf skupiny plukovník gšt. v zálohe Dušan Kochan na začiatky pred dvoch desaťročí. Dodáva: „Nemali sme ešte názov, len ktosi

z nás nadhodil, že nech sa voláme Suche Karkí. Iným sa to nepáčilo ako nedôstojné, no konferencier nás uviedol pod týmto názvom. Obecenstvo ho prijalo s potleskom a s nadšením odmenilo aj náš oduševnený spevácky výkon.“ Bolo rozhodnuté, príbeh Suchich Karkov sa začať písať...

Stále s prvou ženou

Pôvodne sme chceli predstaviť 20-ročnú činnosť skupiny z pohľadu vývoja a úspechov tohto originálneho mužského folklórneho telesa. S tým, že všetkým jeho členom bije pod šarišským krojom vojenské srdce a v tom sú na Slovensku raritou. Pri zmienke ako im ich záľubu tolerujú manželky, nás však Dušan Kochan zaskočil odpoveďou: „Nepochybne dobre. Ako inak by sme ešte všetci žili so svojou prvou ženou?“ Nuž –

a to je naozaj unikátne. Alebo poznáte vo svojom okolí partiu tucta chlapov, z ktorých ani jeden nie je rozvedený? Navyše vojakov? Preto si ich v našej rubrike PRÁCA A RODINA predstavme aj z tejto strany. Inokedy na týchto stranách rozoberajú relevantné problémy odborníci a experti. Čo je však viac ako skúsenosti a príbehy priamo zo života?

Všetkým členom kapely sme položili len jednu otázku: „Ako sa dá pri náročnosti vojenskej služby a častých odlúčeníach udržať dlhoročné manželstvo?“ V zátvorke uvádzame, aj v akej slúžili odbornosti, ako dlho slúžili v armáde (S), koľko rokov sú ženatí (Ž), koľko rokov žili v odlúčení od rodín keď museli dochádzať na týždňovky alebo ešte na dlhšie (O), koľko majú detí (D) a ako sa volá ich manželka:

Plk. gšt. v. z. Imrich Dvoriščák, zakladajúci člen (prieskumník, spravodajca, S:32, Ž:31 O:7, D:2, Jana): „Základ bol, keď som slúžil 8 rokov v Tachove a na Šumave. Vtedajšie neustále plánované aj nečakané cvičenia, služby a ďalšie odlúčenia, keď sme boli ďaleko od rodiny a známych, naše manželstvo zocelili tak, že už nič s nami nepohlo.“

Pplk. gšt. v. z. Marián Demčák, zakladajúci člen (sily špeciálneho určenia, S:22, Ž:21 O:7, D:1, Irena): „Recept na trvalý spoločný vzťah určite spočíva v tolerancii a tá sa prejavuje vo vzájomnom pochopení. Veci riešiť ústretovo, vyhýbať sa hádkam, nedorozumeniam, a najmä dôverovať jeden druhému.“

Kpt. Jozef Tomko, harmonikár, jediný dnes aktívne slúžiaci člen (náčelník úseku odborných činností Multifunkčnej zásobovacej základne Východ – Poprad, S:21, Ž: 23, O:3, D:2, Gabriela): „Jednou vetou – čím menej viem, tým lepšie spím – a tým sa riadi aj moja manželka. A ak, tak je to najmä o tolerancii.“

Mjr. v. z. Jaroslav Drahos, zakladajúci člen a iniciátor vzniku skupiny (kulturná oblasť a operačný dozorný, S:25, Ž:24, O:10, D:3, Lenka): „Vyžaduje to veľkú obeť od manželky – a poznajú to všetky manželky, ktorých muži slúžia a pracujú mimo domova. Keď som chodil na víkendy domov, usiloval som sa to rodine vynahradiť výletmi do hôr či k vode, no bez pomoci manželky si službu a aj moje účinkovanie vo folklóre i v rámci volejbalu neviem predstaviť.“

Npor. v. z. Ján Lehet, zakladajúci člen (delostrelec a výsadkár, S:10, Ž:28, O:3, D:2, Iveta): „Receptom je dôvera, ktorá sa prejavuje vo všetkom. Tiež si obaja tolerujeme vlastné svety, v mojom prípade aj folklór či hokej. A ako sa dostať z ťažkostí? Väčšinou to spraví kvet a pozvanie na večeru, no nie?“

Pavol Papáč, umelecký vedúci súboru (celú 40-ročnú pracovnú kariéru pôsobil ako občiansky zamestnanec rezortu obrany v oblasti kultúry a výchovy, Ž:41, O:stovky predĺžených víkendov na vystúpeniach a rôzne hudobné sústreďenia, D:3, Oľga): Celé detstvo som sa ako syn dôstojníka a generála presúval po republike, a tak som vždy vedel, aké je v takých prípadoch dôležité rodinné zázemie. Len čas ukáže, či vám láska a tolerancia vydrží. Spolužitie upevnia aj rodinné zvyky, vzťah k deťom a radosť z ďalších generácií.“

Plk. gšt. v. z. Dušan Kochan, zakladajúci člen, organizačný vedúci skupiny (prieskumník, spravodajca, S:33, Ž:28, O:7, D:2, Monika): „Je to predovšetkým o vzájomnom pochopení, tolerancii, dô-

vere a vytváraní zázemia. Možno to znie ako klišé, ale ťažko to povedať inak. Naše manželky museli za nás v rodine prevziať aj mnohé z chlapských povinností, aby sme sa mohli venovať vojenskej kariére i takým radovánkam, akou je napríklad folklór. Na druhej strane si muži musia uvedomiť, že svoje ženy nemôžu sklamať. Nemali by zneužiť ich dôveru, toleranciu a nádeje, ktoré, aj keď im je ťažko, vkladajú do budúceho spoločného života. Teraz keď sme vyzliekli uniformu, musíme im ich obetavosť kompenzovať.“

Mjr. v. z. Pavol Barilla, sólista súboru (kulturný pracovník, S:23, Ž:29, O:5, D:2, Mária): „Keď boli deti malé a ja som bol preč, o všetko doma sa starala manželka, pričom verila, že som jej verný a že žijem a pracujem pre rodinu. Tá vzájomná dôvera a rešpekt boli obojstranné – a preto sme spolu dodnes.“

Pplk. v. z. Milan Semko (prieskumník, personálny manažment, S:31, Ž:27, O:8, D:2, Jana): „Rád poviem, že som ženatý šťastne. Základom bolo podeliť si úlohy,

pochopiť jeden druhého a aj pri odlúčení čo najviac komunikovať. Voľakedy cez telefón, neskôr prostredníctvom internetu. Pravdaže, viac povinností v rodine bolo na manželke. Ja som sa usiloval, aby sme cez víkendy a dovolenky boli maximálne spolu, aj keď viem, že v tom ostanem rodine navždy dlžníkom.“

Mjr. v. z. Jozef Maňák (výsadkárske inštruktory, S:19, Ž:19, O:15, D:2, Dana): „Manželka chápala, že moja práca ma baví, a keď k tomu pridáte dôveru, vzťah fungoval. Na druhej strane každú voľnú chvíľu som sa snažil rodine vrátiť. No aj preto, že prvému synovi som sa mohol venovať málo, odišiel som na vrchole kariéry dobrovoľne z armády, aby som sa mohol venovať aspoň tomu druhému. Poznať to podstatne. Chlapec je o. i. v hokejovej reprezentácii do 16 rokov a aj preto vidím, akou stratou pre rodinu je vzájomné odlúčenie.“

Npráp. v. z. Miroslav Soták (slúžil 15 rokov u colníkov, už 10 rokov je zamestnanec rezortu ako príslušník strážnej služby, Ž:23, O:0, D:3, Elena): „Keby som to nevidel na deťoch, ani neverím, že som tak dlho ženatý, lebo pre mňa je manželstvo pohoda.

Mám dobrú manželku, ja sa jej snažím nerobiť na zlosť, tolerujeme sa – a je to celé.“

Mjr. v. z. Ján Olejár (náčelník výsadkovej a padákovkej prípravy, S:35, Ž:42; O:ťažko zrátať dlhodobé vyvedenia a cvičenia; D:1; Viera): „Dá sa to aj vďaka viere aj mojej Vierke (smiech). Samozrejme, nebolo by to možné bez vzájomného porozumenia, podpory a vôle znášať spolu to dobré aj zlé, čo osud i vojenský život pred nás postavili. V mojom živote som stretol množstvo ľudí, ale tým ústredným, najspoľahlivejším človekom pre mňa je moja manželka.“

Tretie CD o vojakoch

Po tejto zaujímavej lekcii od sympatických spievajúcich ženáčov nám ostalo menej priestoru na predstavenie samotnej skupiny. To podstatné z jej histórie je dostupné na www.suchekarki.sk. Povedzme len, že účinkovali aj vo Východnej, Heľpe, Raslaviaciach, Terchovej či vo Svidníku. „Vlani nám v Detve tlieskalo 10-tisíc ľudí, ešte teraz nám z toho behajú po tele zimomriavky,“ poznamenáva Dušan Kochan. Pravidelne ich pozývajú aj na Moravu, napr. do Rožnova pod Radhoštěm i na ďalšie významné prehliadky či festivaly. Na „kulturnom bojisku“ robia skvelú reklamu našej armáde aj po tom, čo vyzliekli uniformu. Popri desiatkach vystúpení a kolekcií spoločných zážitkov si vedia aj svoj vlastný ples a strechu nad hlavou. „Po redislokácii materského prešovského prieskumného práporu (1999) sme útočisko a zastrešenie pre svoju činnosť našli v Posádkovom klube Prešov. Veľmi si to vážime,“ oceňuje D. Kochan.

Suche Karki doteraz vydali dva profilové albumy. Prvý sa volal „Suche Karki prišli k vám“ (1999). Ten druhý s názvom „V Prešovskej kasárni“ (2004) obsahuje väčšinou regrútske a vojenské pesničky. Vojenský repertoár má mať aj tretí album, ktorý práve pripravujú. A ešte niečo. Suche Karki, ktoré majú za sebou 20 rokov hudobného života, ich aktuálni členovia spolu odslúžili v armáde, či pre armádu spolu približne 320 rokov a dokopy sú ženatí – všetko s prvou manželkou – 332 rokov, majú tento rok za sebou aj veľmi úspešnú dvojnásobnú televíznu premiéru. Pozrite si ich klipy v relácii RTVS Kapura na <http://www.rtvsk.sk/tv.programmes.detail/archive/622?date=24.05.2014> (sekvencie od 01:03 do 01:15min a 06:14 až 11:10min) a <http://www.rtvsk.sk/tv.programmes.detail/archive/622?date=27.09.2014> (sekvencie od 13:00 do 18:05min).

PS: Mužská vojenská spevácka skupina vzniká od októbra aj v Bratislave pod krídlami Vojenskej podpornej nadácie. Kto má záujem, môže kontaktovať pplk. v. z. Milana Gajdoša (milan.gajdos@mod.gov.sk).

Text: Pavol Vitko

Foto: archív sk

Železný Karol

Vôbec prvý raz sa v najprestížnejšej svetovej sérii súťaže železných mužov Iron Man postavil tento rok na stupeň víťazov aj Slovák. Nadporučík Karol Džalaj z Dukly Banská Bystrica bol v septembri tretí v Malajzii.

Karol Džalaj (1981), rodák z Raslavic pri Bardejove, má v krátkom, strednom aj dlhom železnom mužovi už desiatku titulov majstra Slovenska. V Dukle je len od novembra 2013. Predtým slúžil v 5. pluku špeciálneho určenia. Ako hovorí, aj to bola dobrá, tvrdá škola.

k môjmu športovaniu mimoriadne ústretoví.“ Pravdaže, makal aj počas vojenských výcvikov, o. i. absolvoval pol stovky zoskokov. Ako špeciál bol nasadený do operácií v Iraku a slúžil aj v Bosne a Hercegovine. A čo ho toľké roky držalo pri tomto športe, ktorý je naozaj najmä o pote a drine? „Samozrejme – baví ma to. Postupne som sa krôčik po krôčiku zlepšoval, takže aj to bola skvelá motivácia. Okrem toho som často býval druhý – a ja som vždy chcel víťaziť...“ sebavedomo sa usmeje. Dodajme však, že už na svojom prvom Iron Man v roku 2005 v Nitre bol síce celkove tretí, ale keďže ho predbehli dvaja Česi, stal sa majstrom Slovenska.

Státisíce kilometrov zrenia

Povedzme si, že najkratší šprint triatlon sa skladá zo 750 metrov plávania, 20-kilometrovej jazdy na bicykli a 5 kilometrového behu. Ďalej je krátky triatlon, polovičný Iron Man, no najprestížnejší je originálny Iron Man – teda 3,8 kilometra plávania, 180 kilometrov na bicykli a bežecký maratón – čiže 42 kilometrov a 195 metrov. Karol Džalaj v ňom dosiahol najlepší slovenský čas, v roku 2011 zdolal všetky tri disciplíny v Piešťanoch za 8 hodín 26 minút. „Takéto porovnanie

nie je vždy objektívne, pretože niekedy býva studensšia voda, inokedy kopcovitejšie trate na beh a bicykel,“ vysvetľuje. To, že je na Slovensku nateraz najrýchlejší, je však fakt. Aj preto ani nie pred rokom ho ako 32-ročného angažovala banskobystrická Dukla. Predsa len – nie je to prineskoro na začatie tréningového procesu v špičkovom klube? „Top vek pre železných mužov je práveže 35

až 40 rokov. Zrejú a vytvrdzujú svoju vôľu a schopnosti pomaly a dlho,“ vysvetľuje. Nie každý však vydrží. „Svoju tohtoročnú tréningovú dávku odhadujem na 17- tisíc km na bicykli, 3 500 km v maratónkach a 1 000 km vo vode,“ vyratúva. Prežíva však aj nežnejšie chvíle. Teší sa z trojročnej dcéry Lujzy.

Vráťme sa však k tohtoročnému najväčšiemu úspechu kpt. Džalaja. Vysvetľuje nám súvislosti: „Iron Man je prestížna svetová licencovaná séria, ktorá má ročne približne dve desiatky pretekov. Len tí najlepší postúpia na Iron Man Havaj, čo sú vlastne každoročné majstrovstvá sveta. Do postupového kľúča sa ráta päť najlepších výsledkov v sezóne.“ Karol má tento rok za sebou len dvojce pretekov svetovej série, no po skvelom bronzovom umiestnení v Indonézii a šiestom mieste v americkom Wisconsinu má už 1 800 bodov. Vlani ich bolo treba na postup 3 600. Samozrejme – Havaj je jeho cieľ číslo jeden. V Džalajovej najprestížnejšej kategórii profesionálov sa sem prebojuje len 80 borcov, ďalších niekoľko tisíc ich štartuje v kategórii amatérov. Hoci si Karol Džalaj na preteky v zámorí značnú časť peňazí musí zháňať sám, i tak sa mu nepocherne ľahšie dýcha, keď je pod krídlami Dukly. „To sa skoro ani nedá porovnať, keď som trénoval sám, alebo ma trénovala na diaľku z Čiech Lucie Zelenková. Pravdaže, aj vtedy som išiel hore, ale Dukla má neskutočný ľudský potenciál a materiálne zázemie,“ pochvaľuje si. V súčasnosti je v rukách bežeckej trénerskej legendy Dukly Dušana Valenta, ktorý je už síce na dôchodku, ale stále je výborný. V plávaní mu pomáha bývalý reprezentant Ľuboš Kriško.

Najlepší slovenský železný muž nadporučík Karol Džalaj meria 198, váži 80 kg a má železnú vôľu, ktorú si vypestoval aj medzi špeciálmi v Žiline. Držme mu palce.

Text: Pavol Vitko • Foto: archív K.Dž.

Majster na prvý pokus

Po absolvovaní strojníckej priemyselky sa rozhodol pre štúdium vojenskej automobilovej dopravy na Fakulte špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity. V roku 2004 promoval s poslednými, ktorí tu študovali ešte ako vojaci. „Dvtedy som maximálne tak hrával futbal a občas som si zabehal. Počas štúdiá som robil aj inštruktora plávania a vtedy som sa zoznámil so žilinskou triatlonovou skupinou. Pred promóciami som si to vyskúšal – a už ma to nepustilo,“ spomenie. Mal tiež šťastie, že ostal v Žiline pri borcoch z 5. pluku: „Vždy tu boli povinné ranné rozcvičky, a tak som absolvoval prvú dennú dávku. No a velitelia boli

Gratulácie športovcom

Minister obrany SR Martin Glváč zaľahozel 22. septembra športovcom Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica k zisku medailí na Majstrovstvách sveta vo vodnom slalome v americkom Deep Creeku. Majstrami sveta v hliadke 3×C1 sa stali Michal Martikán a Alexander Slafkovský, ktorých doplnil Matej Beňuš zo Strediska štátnej športovej reprezentácie Ministerstva vnútra SR. Striebornú medailu vybojovali v disciplíne 3×C2 Ján Bátik a Tomáš Kučera v spoločnom tíme s Petrom a Pavlom Hochschornerovcami a Ladislavom a Petrom Škantárovcami. Bronzovú medailu si z disciplíny 3×K1 odniesla Elena Kaliská, ktorá tvorila tím s Janou Dukátovou a Kristínou Nevařilovou. Minister M. Glváč zaľahozel aj Jane Purdjakovej z Dukly, ktorá v októbri v Montereale získala 10. titul majstrovstiev sveta vo fitness.

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Tajná zbraň: žena

Boj proti hrozbe, ktorú predstavuje Islamský štát v Sýrii (ISIS), je v mnohom prelomový. Nielenže robí spojencov z dávnych nepriateľov, ale zapájajú sa doň aj islamské ženy.

Na leteckých útokoch koalície USA, Jordánsko, Katar, Bahrajn, Saudská Arábia a Spojené arabské emiráty sa spolu so saudskoarabským princom Chálidom zúčastnila aj prvá pilotka stíhačky zo Spojených arabských emirátov, tridsaťpäťročná Mariam Mansúrí (Meriam el-Mansouri). Vojenskou pilotkou chcela byť odmalička a napodiv sa jej to podarilo: po univerzitnom štúdiu anglickej literatúry absolvovala aj vojenskú akadémiu, dosiahla hodnosť majora a pri útokoch začiatkom októbra velila jednotke.

V ozbrojených polovojenských oddieloch Kurdskej strany pracujúcich PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) tiež slúžia ženy. Skúsené, bojmi zocelené bojovníčky, ako dvadsaťštyriročná Felice Burdaková, ktorá sa už v minulosti aktívne zapájala do akcií PKK v Turecku, Sýrii aj Iráne.

Nejde len o emancipáciu žien v tradične mužskej moslimskej kultúre. Prvoradá nie je ani odplata islamistickým radikálom, ktorí na podrobených územiach zavádzajú proti ženám najprísnejšie príkazy a represie. Bojovníci džihádu veria, že v prípade

smrti v boji za vec islamu ich na druhom svete čaká nekonečné rajske potešenie s desiatkami panenských hurisiek. Pre mnohých, na všetko odhodlaných sfanatizovaných zabijakov, je to silná motivácia, podporovaná učením a kázňami islamských duchovných. Problémom je, že bojovníka – mudžahída nesmie zabiť žena. No v prípade ak ženy útočia zo vzduchu alebo strelnými zbraňami z diaľky, žiadny si nemôže byť istý, kto na druhej strane drží prst na spúšti, teda či jeho smrť bude hrdinská, alebo potupná.

Samozrejme, zapojenie žien do bojov proti hrozbe Islamského štátu neprinesie žiadny okamžitý efekt. Pre svoju odvahu a húževnatosť, s ktorou čelia nielen nepriateľovi, ale aj predsudkom a náboženskej predpojatosti, si zaslúžia náš obdiv aj úctu.

(aš)

Prerastený mobil

Pred rokmi pozornosť svetových médií zaujala česká spoločnosť Jablcom mobilným telefónom v podobe veľkého stolového aparátu so slúchadlom Jablotron. Predali ho milióny. Novinka nazvaná Jablocon Raven je mobilný smartfón GSM skrížený s veľkým manažérskym stolovým telefónom na pevnú linku. Dotykový displej s uhlopriečkou 8" a rozlíšením 1 280 × 768 bodov má vlastnosti tabletu. Poháňa ho procesor Quad-core A31S 1.0 GHz, operačným systémom je Android 4.2.2 Jelly Bean. Nechýba kamera na videohovory, Wi-Fi (802.11 bgn) a Bluetooth 4.0. Dátové prenosy sú možné aj prostredníctvom 3G. Prístroj disponuje 1 GB operačnej pamäte, úložisko s kapacitou 4 GB možno rozšíriť pomocou microSD až do 32 GB. Okrem klasických telefonátov a videohovorov prístroj umožňuje aj hlasové a obrazové spojenie prostredníctvom internetu pomocou bežných aplikácií. Na dotykový displej je možné počas rozhovoru písať poznámky, zaznamenávať zvuk i obraz, prípadne editovať dokumenty a pracovať s elektronickou poštou. Zariadenie umožňuje aj použitie súprav štandardu EHS. Za 400 eur je tu praktické a dizajnové podarené zariadenie.

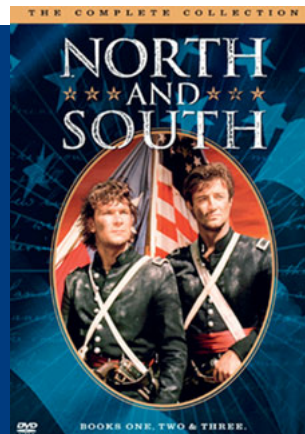
FILM

Železné srdce

V apríli 1945 pokračujú spojenecké vojská v ofenzíve na západnom fronte. Vojnový veterán seržant Don Collier, zvaný Wardaddy (Brad Pitt), sa s päťčlennou posádkou tanku Sherman vydáva na riskantnú misiu v tyle nepriateľa – útok na srdce nacistického Nemecka. Príbeh sa odohráva v rozpätí 24 hodín, počas ktorých si každý z hrdinov musí siahnuť až na dno síl. V 134-minútovej americkej vojnovnej dráme scenáristu a režiséra Davida Ayera, ktorú s rozpočtom 80 miliónov dolárov nakrúcali v Anglicku, si zahrali aj Shia LaBeouf, Logan Lerman, Jon Bernthal, Scott Eastwood, Jason Isaacs a ďalší. Autentickú bojovú techniku, vrátane originálu posledného funkčného tanku Tiger I a tanku M4A3E8 Sherman, poskytl Bovington Tank Museum.

VIDEO

Sever a Juh

Podľa romárovej trilógie Johna Jakesa vznikol v rokoch 1985 - 1994 pätnásťdielny historický seriál 90-minútových filmov televízie ABC Sever a Juh, ktorý na DVD vydáva spoločnosť Magic Box. George Hazard (James Read) a Orry Main (Patrick Swayze) sú priatelia, spolužiaci z vojenskej akadémie vo West Pointe. Roky tvrdého výcviku vytvorili pevné priateľské putá aj medzi ich rodinami z Južnej Caroliny a Pennsylvánie. Idylu zničia narastajúce ekonomické, spoločenské a politické rozpory, ktoré vedú k odštiepeniu južných štátov od USA a k občianskej vojne. V hviezdnom obsadení účinkujú aj Kirstie Alley, David Carradine, Lesley-Anne Down, Gene Kelly, Robert Mitchum, Elizabeth Taylor, James Stewart, Johnny Cash. Michael Dudikoff, Olivia de Havilland a Forest Whitaker.

Drahé a krehké jablká

Spoločnosť Apple prvý raz v histórii ponúka až štyri rôzne modely telefónu iPhone: 5c, 5S, 6 a 6 Plus. Päťkové sú rok staré (pričom 5c je vlastne dva roky starý iPhone 5 v novom plastovom obale) a v ponuke sú len s nízkymi kapacitami pamäte, 5C dokonca len nepoužiteľných 8 GB. Telefóny iPhone 6 a iPhone 6 Plus mali premiéru v septembri. Prvý má uhlopriečku dotykového displeja 4,7 palca s rozlí-

šením 1 334 × 750 bodov, druhý je väčší: 5,5 palca a 1 920 × 1 080 bodov. V oboch pulzuje procesor A8 so 64-bitovou architektúrou, oba sú k dispozícii s pamäťami 16, 64 a 128 GB. Apple konečne pridal aj konektivitu NFC, tú však bude využívať len bezkontaktný platobný

systém ApplePay. Nové iPhony sú tenké (6,9 a 7,1 mm), takže už stihli na seba prilákať pozornosť médií nízkou odolnosťou voči ohybu a deformácii. Tá je totiž v nepomere voči ich cenám od 649 do 949 dolárov. Spoločnosť Apple predstavila aj dlho očakávané inteligentné hodinky Apple Watch, ktoré však začne predávať až v budúcom roku.

KNIHA

Astronautov sprievodca životom

Plukovník Christopher Austin Hadfield z Kanady strávil celé desaťročia astronautickým výcvikom a takmer štyritisíc hodín pobudol vo vesmíre. Prvýkrát vzlietol do vesmíru v roku 1995 v raketopláne Atlantis, druhýkrát roku 2001 v raketopláne Endeavour, v roku 2012 letel na 145-dňový let na medzinárodnej vesmírnej stanici. Počas kariéry pilota a astronauta zažil veľa dramatických situácií. Pomocou švajčiarskeho armádneho noža sa vlámal do vesmírnej stanice, počas pilotovania lietadla sa zbavil živého hada a pri pobyte v otvorenom vesmíre dočasne oslepol. Tajomstvom úspechu a prežitia je jeho osobitá filozofia, ktorú si osvojil v NASA: „Pripravte sa na najhoršie – a vychutnávajte si z toho každý moment.“ V knihe Astronautov sprievodca životom na zemi plukovník Hadfield zasväť čitateľov do tajov svojho dlhoročného výcviku a ukáže, ako sa dá urobiť z nemožného možné.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

NOVEMBER

3. november

1944 V Pohronskej Bukovci nemecké vojenské jednotky zajali veliteľov povstaleckej armády generálov Rudolfa Viesta a Jána Goliana

4. november

1289 Uhorský kráľ Ladislav IV. Kumánsky sľúbil milosť všetkým účastníkom krížackej výpravy organizovanej proti nemu, ak zložila prisahu vernosti

5. november

1944 Začali sa prvé masové popravy v Kremničke

10. november

1444 Uhorsko-poľské vojská utrpeli v bitke pri Varne (Bulharsko) katastrofálnu porážku od Turkov, ktorých viedol sultán Murad II. V boji zahynul aj uhorský a poľský kráľ Vladislav I. Jagelovský.

11. november

1604 Organizátor protihabsburského povstania Štefan Bočkaj slávnostne vťahal do Košíc, odkiaľ riadil úspešnú ofenzívu svojich vojsk na západ

16. november

1704 Povstalecké vojsko Františka II. Rákociho sa zmocnilo Nových Zámkov

17. november

1604 V bitke pri Ožďanoch utrpelo povstalecké vojsko Štefana Bočkaja krvavú porážku od cisárskeho generála Juraja Bastu

1939 Francúzska vláda a Čs. národný výbor vo Francúzsku uzavreli dohodu o čs. leteckých jednotkách vo Francúzsku, ktorá dopĺňala dohodu o obnovení čs. armády vo Francúzsku z 2. októbra 1939

19. november

1944 Nemecké jednotky vypálili východoslovenskú obec Tokajik a postrieľali 32 obyvateľov.

20. november

1944 4. ukrajinský front začal Východoslovenskú operáciu

21. november

1849 V Bratislave bol na slávnostne rozpustený slovenský dobrovoľnícky zbor

24. november

1944 Pri Habure zahynul partizánsky veliteľ a organizátor odboja Ľudovít Kukorelli (nar. 6. 10. 1914)

26. november

1944 Príčlenenie Podkarpatskej Rusi k sovietskej Ukrajine

28. november

1944 V Holandsku pri Ittersume zahynul slovenský letecký stíhač, dôstojník Otto Smik (na obrázku, nar. 20. 1. 1922)

30. november

1939 Leteckým útokom na Helsinky sa začala sovietsko-fínska vojna.

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Dostanú vianočný príspevok v roku 2014 všetci vojenski dôchodcovia?

! Na posúdenie nároku na výplatu vianočného príspevku v kalendárnom roku 2014 bola stanovená maximálna súhrnná suma dávok sociálneho zabezpečenia, ktorá v mesiaci december 2014 nesmie presiahnuť 494,40 €. Pri prekročení uvedenej sumy nevzniká nárok na vianočný príspevok.

Preto sú poberatelia výsluhových dôchodkov priznaných podľa predpisov pred 1. 5. 1998, invalidných výsluhových dôchodkov priznaných podľa predpisov pred 1. 5. 1998 a pozostalostných dôchodkov po nich (vdovských, sirotských a vdoveckých) vo výške nepresahujúcej sumu 494,40 € povinní Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia (ďalej len „VÚSZ“) oznámiť nasledovné údaje:

1.) či sú poberateľmi dôchodku vyplácaného z cudziny k mesiacu december 2014 a v akej výške,

2.) či sú poberateľmi dávok zo starobného dôchodkového sporenia podľa zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov k mesiacu december 2014 a v akej výške,

3.) či v súčasnosti majú bydlisko na území Slovenskej republiky.

Uvedená povinnosť vznikla v zmysle ustanovenia § 1 ods. 12 písm. b) zákona č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kto požadované údaje nezaslal na adresu VÚSZ do 31. 10. 2014, nech tak urobí obratom. Ďalšie informácie v úradných hodinách na tel. č. 0960 316012, alebo na mailovej adrese vusz@vusz.sk.

pplk. Gustáv Tarcsi,

riaditeľ Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia

O politike a vojnách

Kto by chcel mať prehľad o vývoji svetovej politickej situácie aj vo vzťahu k reálnym ozbrojeným konfliktom či vojnovým hrozbám za posledných takmer 20 rokov, môže si zvoliť za sprievodcu publikáciu K otázkam medzinárodných vzťahov (1996 – 2013). Autor Daniel Šmihula (1972) v nej sumarizuje svoje publikované články, ktoré sa venujú napríklad silovým prostriedkom a fenoménu násilia v medzinárodných vzťahoch na prahu 21. storočia, myšlienkam právnej regulácie vojny či vojnovým traumám vo vzťahu k európskemu pacifizmu. Rozvíja otázku, kto má právo na jadrové zbrane, konštatuje že skutočná tvár vojny je vždy brutálna a že koniec vojny nebýva mierom pre každého. Jeho analytické eseje či komentáre o bezpečnostnej dileme a o obrane malého štátu, ako aj trebars články Národné záujmy, Naša iracká vojna, Slovensko vo svete či Výhody malého štátu sú reflexiou slovenskej zahraničnopolitickej a bezpečnostnej politiky.

(pv)

Pomocník pre Windows 8.1

V našom rezorte sme prešli na nové pracovné prostredie Windows 8.1, povedzme si teda niekoľko rád pre tých, ktorí sa s týmto operačným systémom stretávajú po prvý raz.

Prepínanie klávesníc: prepínanie medzi slovenskou a inou klávesnicou sa zmenilo a už sa nepoužíva Alt+Shift. Vo Windows 8 je to klávesová skratka Windows + medzera. Samozrejme, ak máte len jednu klávesnicu, nie je medzi čím prepínať a klávesová skratka nebude reagovať.

Okamžité vyhľadávanie: Windows 8.1 má v sebe (rovnako ako Windows Vista a Windows 7) indexovací systém, ktorý umožňuje okamžité vyhľadávanie vo všetkých dokumentoch. Stačí na to klávesová skratka Windows + F a potom zadanie frázy, ktorú hľadáme. Dokonca nepotrebuje ani stlačiť Enter, vyhľadávanie sa začne okamžite. Takto možno prehľadávať súbory vrátane ich obsahu.

Rýchle vyhľadávanie „všade“: okrem okamžitého vyhľadávania je v systéme Windows 8 systémové komplexné vyhľadávanie. Môžeme ním hľadať všetko. Stačí stlačiť kláves Windows (mala by sa zjaviť Metro plocha – tá, kde je veľa čudných štvorcíkov) a písať. Systém začne okamžite vyhľadávať a nezáleží na tom, či hľadáme názov programu, dokumentu alebo nastavenie. Takže takto môžeme nájsť napríklad Outlook (ak stlačíme kláves Windows a začneme písať slovo outlook), môžeme tiež hľadať dokument s názvom Zoznam osôb (ak stlačíme kláves Windows a začneme písať slovo zoznam), prípadne môžeme hľadať nastavenie pozadia (ak stlačíme kláves Windows a začneme písať slovo pozadia). Systém okamžite ponúka možné zhody a je veľmi jednoduché sa takto dostať aj k veciam, o ktorých netušíme, kde sa nachádzajú.

Nasledujúce klávesové skratky si vyskúšajte sami:

Windows + I: vysúvacie menu pre nastavenie (je v každej aplikácii iné)

Windows + Z: vysúvacie menu pre ďalšie príkazy (je v každej aplikácii iné)

Windows + X: také komplexnejšie štart menu

Windows + „:“: rýchle zobrazenie pracovnej plochy (plochu je vidno, kým držíme kláves Windows)

Windows + číslo: spustenie aplikácie, ktorú máte pripnutú na pruhu úloh, pričom číslo indikuje poradie počítané zľava

Windows 8.1 je moderný a výkonný operačný systém, ktorý uľahčí každodennú prácu každému používateľovi. Stačí sa odbremenit od histórie a prijať budúcnosť.

Text: kpt. Peter Garaj

Veľa šťastia, mladý muž!

Ešte stále urobí sedem príťahov na hrazde, v auguste vystúpil 23. raz na Kriváň, na Lešti tento rok strávil s vojakmi ako reportér niekoľko týždňov a ak sa ho opýtate, ako sa má, naisto vám odpovie, že radostne a veselo. Náš redakčný kolega Jozef Žiak.

V uniforme bol od roku 1973. Zaujímalo ho letectvo, preto absolvoval vojenské letecké učilište v Košiciach. Lenže počas pôsobenia v leteckom pluku v Píferove sa ozvala aj druhá profesijná láska.

Písal články o živote vojakov, a tak ho vyslali na vysokú vojenskú novinársku školu. Pôsobil v redakciách časopisov Palcát, Obrana ľudu či A-report v Prahe. Keď sa delila federácia, vrátil sa do rodného Trenčína. Spoluzakladal vojenský časopis OBRANA a v rokoch 1995 – 1999 redakciu viedol ako šéfredaktor. Do zálohy odišiel v decembri 2003. Vyrátať všetky významné udalosti, ktoré získal počas svojej bohatej kariéry, by bolo nadvh. Najviac si aj tak váži prácu vojenského novinára – a aj preto dostal od manželky na 60. narodeniny tortu v podobe nášho časopisu.

Veľa šťastia, Jožko!

(redakcia)

MILITARY ENGLISH

Codename: Battlegroup

Připravila Nadežda Kochmanová • Foto: NATO

With the advent of asymmetric warfare in regional conflicts, many countries have abandoned the concept of relying solely on the traditional national defense force and opted for supplementing it with new multinational formations called battlegroups (BG). A battlegroup is a combined arms military unit based around an infantry battalion or armored regiment, based on contributions from a coalition of states, reinforced with combat support elements (EU currently has 18 battlegroups at the ready under the direct control of the Council of the European Union). EU BGs are composed of approximately 1.500 troops; plus command and support services.

A “standard” battlegroup would include a headquarters company, three infantry companies and corresponding support personnel. Specific units might include mechanized infantry, support groups (e.g. fire or medical support), and supplementary units to allow independent action on a variety of tasks. Typically, BGs are designated as rapid response forces (although the title is reserved for NATO units) and their origins can be traced back to the initiative called European Defence Community from the mid 1950’ which envisioned the creation of the European army.

The EU Helsinki Summit in December 1999 brought to life a Helsinki Headline Goal in which the European Council has agreed that by 2003 the Member States must be able to deploy within 60 days and sustain for at least 1 year military forces of up to 50,000 – 60,000 persons capable of performing humanitarian and rescue tasks; peacekeeping tasks; tasks of combat forces in crisis management, including peacemaking.

The frame for EU BGs took shape in November 2004 when EU defense ministers agreed to form force packages capable of deployment at high readiness as a response to a crisis. Thus EU BG is a specific form of rapid response force package, defined as “minimum militarily effective, credible, rapidly deployable, coherent force package capable of stand-alone operations, or for the initial phase of larger operations capable of stand-alone operations.” Translated into plain English, these units must be deployable within 15 days; sustainable for 30 days (extendable to 120 days, if resupplied); composed of contributions from one or more Member States, and open to participation by third parties.

In discussions between the EU and NATO, there has been broad agreement that the Battlegroup initiative will be mutually reinforcing with the larger NATO Response Force (NRF), each providing a positive impetus for military capability improvement. Wherever possible and applicable, standards, practical methods and procedures for Battlegroups are analogous to those defined within the NRF. Correctly managed, there is considerable potential for synergy between the two initiatives.

In May 2012, after several years of negotiations, the V4 ministers of defense committed their respective countries to creating a common Visegrád battlegroup. This military unit will have about 3,000 soldiers from all V4 countries - and beyond. It is expected to be fully deployable in 2016 with the intention to link the V4 EU Battlegroup certification exercise with NATO’s Trident Juncture 2015 exercise.

GLOSSARY

- **analogous** [əˈnæləgəs] – analogický;
- **coherent** [kəʊˈhɪərənt] – logický, usporiadaný;
- **credible** [ˈkredəbl] – spoľahlivý;
- **extendable** [ˈɪksˈtendəbl] – predĺžiteľný;
- **impetus** [ˈɪmpɪtəs] – popud, impulz;
- **resupplied** [ˈriːsəˈplaɪd] – doplnený zásobami;
- **take shape** [teɪk ʃeɪp] – nadobudnúť kontúry;
- **supplementing** [ˈsʌplɪməntɪŋ] – dodatočný, dopĺňajúci;
- **sustain** [səsˈteɪn] – vydržať.

por. Mgr. Ján Ostapčuk,
st. kaplán martinského
mechanizovaného
práporu

DUCHOVNÉ SLOVO

Dobré skutky

Počas týchto dní navštevujeme cintoríny, aby sme spomínali a modlili sa za našich drahých zosnulých. Je dobré, že máme tento sviatok, lebo sme konfrontovaní s vlastnou smrteľnosťou. A to sa modernému človeku nestáva často. V minulosti bola smrť viac na očiach. Kedysi človek umieral doma v kruhu najbližších, dnes väčšina zomrie anonymne v nemocnici. Dokonca ani zdravotnícky personál nehovorí o umieraní, ale o tom, že pacient „odchádza“. No vedomie možnosti zániku je v každom z nás. Väčšinou si ho uvedomíme až v krízovej, extrémnej situácii, napríklad keď ochoríme. Hovorí sa, že človek má v živote troch priateľov, s ktorými sa stretáva najčastejšie. Sú to: peniaze, príbuzní a dobré skutky.

Peniaze sú najnevernejšími priateľmi. Prídu k človeku, potešia ho, ale nie nadtľho. Keď ich najviac potrebuje, vtedy ho opúšťajú. Čím je človek vo väčšej biele, tým viac sa od neho vzdalujú. Nepomáhajú ani vtedy, keď je pomoc najviac potrebná.

Príbuzní sú o niečo vernejší. Nie však úplne a nie vždy. Potešujú človeka a niektorí ho neopúšťajú ani v chorobe. Ale niekedy konajú aj falošne. Najmä vtedy, keď cítia, že niečo dostanú alebo zdedia. Na jednej strane človeka ľutujú, ale už čakajú, aby čím skôr zomrel a im viac zostalo.

Dobré skutky sú najlepšimi a najvernejšími priateľmi tu, aj na druhom svete. Vôbec človeka neopustia. Sprevádzajú ho všade a vždy, aj na druhý svet. Sú pri ňom pred Najvyšším a takto hovoria: „Bol si hladný a krmili sme ťa. Bol si smädný, nahý, pcestný... a my sme ťa obslúžili, lebo sme vedeli, že čokoľvek urobíme jednému z tvojich najmenších, ako keby sme tebe urobili. Sám si nás kedysi takto učil“ (porov. Mt 25,35-40).

Je krásne, keď pri hrobe svojich drahých nemáme výčitky. Keď skutočne prichádzame plní lásky a vďaky s modlitbou na perách. Boh vidí aj v skrytosti. Hoci medzi nami a zomrelými je veľká prekážka – smrť. Vieme, že to, čo oni boli, sme teraz my a čo oni sú, budeme raz aj my. Máme však vieru v srdci a tá je pre nás nádejou. Vo svetle blízkeho alebo vzdialeného odchodu a vo sviatkoch, ktoré na začiatku novembra prežívame, náš Pán pozýva, aby sme išli ďalej.

Poranenie šliach (2.)

Najčastejšie poranenia šliach sú v oblasti päty (Achillova šľacha) a lakťa (tenisový lakeť).

Achilovka

Achillova šľacha (AŠ) spája lýtkový sval s pätovou kosťou. Umožňuje postavenie na prsty nôh a odraz nohy pri chôdzi či behu. Dva hlavné problémy AŠ sú tendinopatia (zápal a mikrotrhliny) a natrhnutie alebo pretrhnutie, čiže ruptúra AŠ. Tendinopatia zahŕňa 2 stavy. Tendinitída, zápal šľachy, je zriedkavou príčinou bolesti AŠ. Častejšou príčinou je tendinóza, spôsobená drobnými trhlinami tkaniva šľachy a jej okolia. AŠ sa môže čiastočne natrhnuť alebo pretrhnúť v celej jej šírke. Natrhnutie nemusí spôsobiť žiadne alebo iba mierne ťažkosti. Úplné pretrhnutie AŠ spôsobuje bolesť a náhlu stratu sily a pohyblivosti. Napriek náhlemu vzniku ťažkostí je to väčšinou dôsledok opakovaných drobných trhlín v šľache počas dlhšieho obdobia. Tendinopatia sa obvyčajne vyskytuje u mužov po 30. roku života. Úplné pretrhnutie AŠ postihuje väčšinou rekreačných športovcov vo veku 30 – 50 rokov. Tendinopatia AŠ je najčastejšie spôsobovaná preťažovaním pri opakovaných pohyboch počas športovania, výkonu zamestnania alebo pri iných aktivitách. Napr. pri skokových alebo tzv. „stop-and-go“ druhoch športu vznikajú mikrotrhliny v šľache. Ruptúra AŠ vzniká pri náhlom, veľmi silnom pohybe so zaťažením lýtkového svalu. To môže nastať počas skutočne intenzívneho športového výkonu, alebo pri bežnom behu či skákaní, podobne pri vojenskom výcviku. Vyššie riziko takého poranenia majú dospelí v strednom veku. Príznaky tendinopatie AŠ zahŕňajú opuch v oblasti členka a miernu až silnú bolesť. Bolesť sa môže stupňovať alebo nastupuje pri chôdzi či behu. Môžete pociťovať oslabenie a obmedzenie pohybu v členku. Ruptúru AŠ sprevádza náhla ostrá bolesť. Niektorí pacienti ju opisujú ako pocit kop-

nutia do päty. Často ju sprevádza zvukový fenomén prasknutia. Môže byť sprevádzaná opuchom a krvnou podliatinou. Nemôžete sa postaviť na špičku nohy alebo pohnúť nohou smerom dolu.

Diagnóza je stanovená klinickým vyšetrením a pomocou vyšetrení ultrazvukom alebo magnetickou rezonanciou. Liečba ľahšieho poškodenia AŠ zahŕňa pokojový režim, užívanie voľne dostupných analgetík a strečingové cvičenia. V niektorých prípadoch treba zmeniť obuv, pohybové návyky pri športe či používať ortopedické pomôcky do obuvi znižujúce záťaž AŠ. I pri týchto ľahších stavoch môže liečba trvať týždne až mesiace, kým sa tkanivo šľachy zahojí. Preto je veľmi dôležitá trpezlivosť a vyvarovanie sa skorého návratu k aktivitám preťažujúcim AŠ. Liečba vážnejších stavov ako natrhnutie alebo pretrhnutie AŠ spočíva v imobilizácii sadrou či neskôr špeciálnou ortézou. Najmä v prípade čerstvých úrazov postihujúcich mladších a fyzicky aktívnejších jedincov sa indikuje operačná liečba. Potom je veľmi dôležité absolvovanie rehabilitačného či fyzioterapeutického programu s cieľom obnoviť svalovú silu a rozsah pohybu. Liečba trvá i niekoľko mesiacov, ale väčšina pacientov je po nej schopná vrátiť sa k športu alebo iným aktivitám.

Lakeť

Tenisový lakeť je citlivosť až bolesť na vonkajšej strane lakťa. Vzniká poškodením šliach svalov predlaktia v mieste ich úponov na lakeť. Bolesť sa môže šíriť po predlaktí až do zápästia. Ak sa stav nelieči, výraznú bolesť môže spôsobiť i otočenie kľúčom či otvorenie dverí. Vo väčšine prípadov je tenisový lakeť spôsobený preťažením, najmä pri aktivitách vyžadujúcich opakované rotácie predlaktia. Tie šľachy preťažia, až v nich vznikajú mikrotrohlíny po čase spôsobujúce bolestivosť. Príčinou môže byť i nedoliečený priamy náraz do vonkajšej strany lakťa. Tenisový lakeť, ako naznačuje samotný názov, je bežný u hráčov tenisu. Ale môže byť i dôsledkom aktivít zaťažujúcich tie isté svaly ako práca v záhrade, maľovanie či skrutkovanie. Tenisový lakeť sa môže vyvinúť u každého, ale zvyčajne sa vyskytuje u ľudí okolo 40. roku života. Diagnostika je pomerne jednoduchá a je založená na anamnéze druhu vykonávanej aktivity a fyzikálneho vyšetrenia. Röntgenové vyšetrenie zvyčajne nie je potrebné. Pri dlhotrvajúcich a na liečbu nereagujúcich ťažkostiach môže byť prínosom vyšetrenie magnetickou rezonanciou.

Liečba tenisového lakťa môže začať ihneď po nástupe ťažkostí v domáчих podmienkach. Šetríte končatinu a vyvarujete sa aktivít spôsobujúcich bolesť. Čo najskôr po nástupe bolesti prikladajte ľad alebo chladivé vaky cez tenkú tkaninu na 10 až 15 min i niekoľkokrát denne. Tento postup opakujte do ústupu ťažkostí. U niekoho pomáha prikladanie teplých obkladov alebo aplikovanie horúcich kúpeľov. Používajte postup, ktorý u vás funguje. Podľa potreby môžete užívať voľne dostupné analgetiká ako ibuprofen alebo paracetamol, prípadne lokálne aplikovať nesteroidné protizápalové masti či gély. Vždy si najprv prečítajte a dodržiavajte pokyny podľa príbalného letáka. V prípade potreby rotácie predlaktia alebo uchopenia predmetov môžete používať ortézu, tzv. epikondylárnu pásku. Je to pás, naložený na predlaktie hneď pod lakťom. Znižuje tlak na šľachy a rozkladá záťaž na okolité tkanivo.

Buďte trpezliví

Po ústupe akútnej bolesti je vhodné pokračovať v rehabilitačných a fyzioterapeutických cvičeniach. Tie taktiež napomáhajú hojenie a môžu predísť ďalšiemu poškodeniu. Po zlepšení stavu skúste návrat k pôvodnej aktivite v malej intenzite. Nezaťažujte šľachu rovnakou intenzitou ako pred poranením. Intenzitu postupne zvyšujte a pri návrate ťažkostí ju ihneď prerušte. Opäť platí pravidlo dôkladnej rozcvičky pred aktivitou a nasledujúceho uvoľnenia a strečingu po nej. Samozrejme, dbajte na správnu techniku cvičení či výkonu práce. Buďte trpezliví. Počas niekoľkých týždňov sa budete cítiť lepšie, ale zhojenie šľachy môže trvať 6 až 12 mesiacov. Vo výnimočných prípadoch môže bolesť pretrvávajúť dva a viac rokov. Ak ťažkosti pri tejto liečbe neustúpia ani po 6 až 8 týždňoch, stav môže vyžadovať injekčnú aplikáciu kortikosteroidu, čo vedie k ústupu ťažkostí a umožňuje začať rehabilitačnú liečbu. Tenisový lakeť môže vo výnimočných prípadoch vyžadovať i chirurgickú liečbu.

Text: plk. MUDr. Ján Berec, MPH

(autor je úrazový chirurg a príslušník Poľnej nemocnice RÔLE 2E, v súčasnosti pôsobí v bratislavskej Nemocnici sv. Michala)

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Všetci ma musia mať radi

Verím, že vyvolanie predstavy kritického človeka nie je nič príjemné, no napriek tomu predpokladám, že každému sa pri čítaní týchto riadkov už niekto taký pred očami objavil. Zotrvávať v kontakte s človekom, ktorého jediným potešením je hľadanie chýb, napomínanie a výčitky, je drina a nečudo, že sa od nich držíme bokom. Paradoxom týchto ľudí však je, že ich predstava o sebe vychádza z presvedčenia „mali by ma milovať a rešpektovať...“, lebo“.

Niektorí ľudia totiž veria na „bezpodmienečnú lásku“. Nezáleží na tom, že sa správajú neznesiteľne, ich príbuzní a priatelia by ich nemali prestať milovať. To je chybný názor. Bezpodmienečná láska je možná len medzi rodičmi a malými deťmi, ale vo väčšine vzťahov závisí od správania, či vás niekto miluje, nenávidí, vyhľadáva, alebo sa vám vyhýba. Napokon, ak si niekto utvára mienku, riadi sa viac podľa súhrnu činov, než podľa slov. Vy poznáte svoje vnútorné myšlienky a motívy, ale jediná informácia, z ktorej iní vychádzajú, je to, ako sa správate. Ľudia reagujú na to, čo pre nich robíte, bez ohľadu na to, kto ste a čo ste. Pokúste sa seriózne a úprimne pozrieť na svoje správanie a spýtajte sa sami seba, čo robíte pre dôležitých ľudí vo vašom živote. Máte prívetivú povahu? Ste ochotný a ústretový? Vyjadrujete sympatie? Ste dobrý poslucháč? Alebo ste, naopak, malicherný, protivný, neslušný alebo nevľúdny? Často sa sťažujete, obviňujete, strácate nervy? Nevenujete jednoducho druhým pozornosť? Ak aj robíte dobré veci, robíte to neochotne či neprívetivo? Tak ako to je?

Nik z nás nedokáže byť príjemný, srdečný, láskavý, pozorný, starostlivý a prívetivý na sto percent, a každý z nás má právo na občasné výkyvy. Ak však zistíte, že ste často sebecký a necitlivý, je načas to zmeniť. Pamätajte si, svoju lásku ukazujete svojimi každodennými činmi.

Československé légie vo Francúzsku

Francúzsko sa stalo najvhodnejším centrom čs. zahraničného odboja už pre jeho úlohu, ktorú v prvej svetovej vojne zohralo.

Príslušníci brigády čs. légii vo Francúzsku pri pochode cez obec Semide v Champagni. Jeseň 1918

Nieslo hlavnú ťarchu bojov a na jeho území sa odohrávali zásadné bitky západného frontu, určujúce priebeh Veľkej vojny. Od 31. augusta 1914 pôsobila v rámci Cudzineckej légie rota Nazdar, zložená z Čechov i Slovákov a bojujúca až do leta 1918 ako súčasť Marockej divízie. V roku 1915 však možnosť ďalšieho budovania čs. jednotiek zamedzil tzv. Bérengerov zákon. Až na základe zmluvy medzi francúzskou vládou a Československou národnou radou o vytvorení čs. vojska vznikla 22. júna 1918 v Darney čs. strelecká brigáda (veliteľ plukovník Armand-Charles Philippe), zložená z 21. a 22. čs. streleckého pluku. Po intenzívnom výcviku vykonali oba pluky 30. júna 1918 v prítomnosti francúzskeho prezidenta Raymonda Poincarého v Darney prisahu a sľúbili, že budú bojovať až dovtedy, „... pokiaľ naše krajiny česká i slovenská nesplynú v samostatný a nezávislý štát československý“. Po nasadení na pomerne pokojnom úseku frontu neďaleko mesta Mulhouse na východe Francúzska boli v polovici septembra 1918 oba pluky v rámci kompletnej čs. streleckej brigády presunuté do priestoru severozápadne od Remesa. V oblasti Argonne prešla čs. brigáda do podriadenosti francúzskej 53. pešej divízie, v rámci ktorej zviazla koncom októbra 1918 ťažké boje v priestore Vouziers a od 18. do 22. októbra 1918 v okolí francúzskeho mestečka Terron, ako aj o kótu 153 pri obci Chestres. Po podpísaní bezpodmienečnej kapitulácie Nemeckom 11. novembra 1918 o 11. hod. vo francúzskom Compiègne sa čs. brigáda vrátila do Cognacu. Tam sa po pripojení 23. čs. streleckého pluku 3. decembra 1918 reorganizovala na 5. čs. streleckú divíziu v počte 9 957 mužov, z toho 1 591 Slovákov (15,98 percenta). Z nich najvyššiu vojenskú hodnosť dosiahol major Pavel Varsík. Ďalší patrili medzi nižších dôstojníkov, ako Karol Lisický, Jozef Martin Kristin, Ján Čajak, Ján Černek, Jozef Barica, Matej Černok, Jozef Horváth, Ondrej Fábry, Matej Hubka, Ivan Kadavý, Jozef Kubišta, Ján Šimko, Ján Križan (padol), Ján Valášek a iní. Čs. strelecká divízia bola hneď po transporte z Francúzska, cez Taliansko a Rakúsko do Československa v januári 1919, nasadená do bojov o Těšínsko proti poľskému vojsku. Boje trvali od 23. januára až do stanovenia demarkačnej čiary a podpísania vojenského dohovoru 25. februára 1919.

Text: plk. Miloslav Čaplovič, riaditeľ VHÚ

Foto: VHÚ

Major JUDr. Ivan Markovič

Narodil sa 3. júna 1888 v Myjave. Absolvoval štúdium práva na univerzitách v Budapešti a Lipsku. Jeden z vedúcich predstaviteľov generácie hlasistov. V rokoch 1909 – 1914 šéfredaktor časopisu Prúdy. Po vypuknutí prvej svetovej vojny bol ako záložný dôstojník povolaný do rakúsko-uhorskej armády. V novembri 1914 sa na ruskom fronte dostal do zajatia a prihlásil do Českej družiny. V októbri 1916 patrila v Kyjeve k signatárom programového prejavu slovenskej politickej reprezentácie v Rusku, pod názvom Náš cieľ. Od mája 1917 pôsobil ako tajomník Predsedníctva Odbočky ČSNR v Rusku a redaktor legionárskeho časopisu Slovenské hlasy. Od júna 1918 zastával post tajomníka ČSNR v Paríži a šéfredaktora časopisov Československá samostatnosť a La Nation Tchèque. Po vzniku ČSR tajomník čs. ministerstva zahraničných vecí. V rokoch 1919 – 1925, 1929 – 1938 poslanec Národného zhromaždenia RČS, 1935 – 1938 1. podpredseda poslaneckej snemovne. V roku 1920 minister obrany v čs. vláde, 1922 – 1925 minister pre zjednotenie zákonov a organizáciu správy. Od roka 1921 až do roka 1939 podpredseda Čs. obce legionárskej, v tridsiatych rokoch tiež predseda Zväzu čs. dôstojníctva. Po rozbití ČSR v marci 1939 zostal s rodinou v Prahe, kde nadviazal kontakt s predstaviteľmi odbojového hnutia. V septembri 1939 ho gestapo zatkle a vzápätí ho deportovali do koncentračného tábora v Dachau, neskôr do Buchenwaldu, kde 16. februára 1944 zahynul.

Lietajúci polosalón

Dopravný vrtuľník Mi-8PS-11 sovietskej výroby je z konštrukčnej kancelárie M. L. Milja, postavený na báze vrtuľníka Mi-8P. Má celokovovú, pološkrupinovú konštrukciu s dvoma turbohriadeľovými motormi TV2-117AG s mechanickým pohonom rotorov, cez hlavný reduktor VR-8A. Motory, hlavný reduktor a hydrobloky sú umiestnené v nadstavbe nad trupom.

V čs. armáde bol určený predovšetkým na prepravu vysokých štátnych a vojenských funkcionárov (maximálne 11 osôb) vo vykurovanej, odhlučnenej, luxusne vybavenej kabíne pre cestujúcich. Vzhľadom na svoje vybavenie bol určený na denné aj nočné lety a lety za sťažených poveternostných podmienok.

Hlavné technické údaje:

Hmotnosť maximálna vzletová	12 000 kg
Hmotnosť prázdneho vrtuľníka	7 392 kg
Dĺžka s rotujúcimi rotormi	25,244 m
Dĺžka trupu	18,30 m
Šírka trupu	2,50 m
Priemer nosného rotora	21,294 m
Priemer vyrovnávacieho rotora	3,908 m
Svetlosť	0,445 m
Motor 2x V. J. Kilimov	TV2-117AG
Výkon motora maximálny	1 267 kW
Výkon cestovný	1 050 kW
Rýchlosť max.	
na výškach H=0 až H=1 000	230 km.h ⁻¹
Rýchlosť cestovná pri max. hmotnosti	205 km.h ⁻¹
Dostup dynamický	4 500 m
Počet prepravovaných osôb maximálne	11 osôb
Osádka	2+1 osoby

Nasledovník Mi-4

Počiatky vzniku vrtuľníka Mi-8 možno datovať na koniec päťdesiatych rokov. Projekt vychádzal už z existujúceho vrtuľníka Mi-4. Mil sa rozhodol do prototypu zastavať turbohriadeľový motor AI-24V, z konštrukčnej kancelárie OKB-478 v Záporoží. Umiestnil ho aj s reduktorom nad trup. Takto získal veľký priestor pre kabínu. Ešte viac ju zväčšil premiestnením palivových nádrží mimo trup vrtuľníka. Dňa 24. júna 1961 vzlietol prvý lietajúci prototyp. Verejnosti stroj predstavili v tom istom roku na leteckej prehliadke v Tušine. Stavba prototypov V-8 sa realizovala v Závode 23 vo Fili, západne od Moskvy. Vzhľadom na väčšiu bezpečnosť prevádzky vrtuľníka, Mil presadzoval dvojmotorový variant vrtuľníka, označený V-8A.

Do dvojmotorového variantu boli vybrané pohonné jednotky z leningradskej konštrukčnej kancelárie OKB-117, konštrukčného tímu S. P. Izotova, TV2-117, každý s výkonom 1 103 kW. V auguste 1962 sa uskutočnil prvý let spomínanej verzie. Bol úspešný. Nasledovali štátne skúšky. Po ich úspešnom závere prebiehali náročné vojenské skúšky až do roku 1968. Potom vrtuľník prijali do výzbroje armády ZSSR. Mi-8 vyrábali továrne v Kazani a v Ulan-Ude. Medzinárodnej verejnosti bol vrtuľník Mi-8T predstavený v roku 1969 na aerosalóne v Paríži. Do roku 2009 bolo v oboch továrňach vyrobených viac ako 11 000 vrtuľníkov Mi-8 rôznych variantov. Tento počet vo svojej kategórii nemá vo svete obdobu. V súčasnosti továrne produkujú modernizované vrtuľníky Mi-8 (Mi-171, Mi-172). Svojich odberateľov nachádzajú vo všetkých regiónoch sveta.

Vystavený exponát vo VHM Piešťany vyrobili 31. 12. 1988 v Kazanskom vrtuľníkovom závode v bývalom ZSSR, pod továrenským číslom 10837. V priebehu prevádzky bol označený trupovým číslom 0837. Prvý let vrtuľníka vo výrobnom závode v Kazani sa uskutočnil 29. novembra 1988.

Lietal od Prahy až po Prešov

Prelet do Československa sa udial v dňoch 10. až 15. januára 1989. Trval 18,30 hodín s piatimi medzipristátiami. Od dodávateľa vrtuľník prevzal 16. januára 1989 VÚ 3300 Praha. Vrtuľník pôsobil až do rozdelenia federálnej armády ČSFR v leteckom pluku Bechyně. Na Slovensko preletel 15. decembra 1992 z letiska Bechyne na letisko Piešťany. Prvého apríla 1993 vrtuľník zaradili do tabuľkových počtov leteckej základne Piešťany. V rámci reorganizácie leteckých útvarov 1. októbra 2001 prevzali vrtuľník príslušníci leteckej základne Kuchyňa, kde bol prevádzkovaný až do roku 2006. Po ďalšej reorganizácii pôsobil od 3. 10. 2006 na leteckej základni Sliač. Potom sa užívateľom vrtuľníka stalo od 1. júla 2009 vrtuľníkové krídlo Prešov. Posledný let vrtuľníka na letisku v Prešove sa uskutočnil 25. marca 2010. Vrtuľník Mi-8PS-11 ev. č. 0837 vyradili z prevádzky OS SR v poslednom dni roka 2011. Počas prevádzky nalietal 3 780 letových hodín, uskutočnil 9 100 pristátí. Kódové označenie v ČSLA bolo 1881, v kóde NATO Hip C.

Dopravný vrtuľník Mi-8PS-11 zo zbierok VHÚ – VHM Piešťany